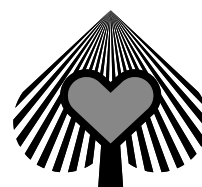

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V ROZŠÍŘENÉ EVROPSKÉ UNII

OBSAH

Úvodní slovo.....	2
Ochrana životního prostředí – úkol pro všechny a bez termínu	3
Česká republika a její životní prostředí v rozšířené Evropské unii	5
BELGIE	11
DÁNSKO	13
ESTONSKO	15
FINSKO	17
FRANCIE	19
IRSKO	22
ITÁLIE.....	24
KYPR.....	26
LITVA.....	27
LOTYŠSKO.....	28
LUCEMBURSKO	29
MAĎARSKO.....	30
MALTA.....	33
NIZOZEMÍ.....	34
POLSKO.....	37
PORTUGALSKO	39
RAKOUSKO	41
ŘECKO.....	43
SLOVENSKÁ REPUBLIKA	45
SLOVINSKO.....	48
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	50
ŠPANĚLSKO.....	54
ŠVÉDSKO.....	57
VELKÁ BRITÁNIE	59
Česká republika a Evropská agentura životního prostředí	62
Účast ČR na aktivitách v rámci sítě IMPEL	64
RUMUNSKO.....	65

EDICE PLANETA 2004

Odborný časopis
pro životní prostředí

Ročník XII, číslo 4/2004

Vydává Ministerstvo
životního prostředí
Vršovická 65
100 10 Praha 10

tel. 267 122 549
fax: 267 126 549

ISSN 1213-3393

MK ČR E 8063

Titul PLANETA má registrováno
Ministerstvo životního prostředí a
časopis vychází 4 až 6x ročně jako
monotematická čísla věnovaná pro-
blematice životního prostředí.

ÚVODNÍ SLOVO

Dne 1. května 2004 vstupuje Česká republika a dalších devět zemí do Evropské unie. Dochází tak k dosažení jednoho z hlavních cílů samostatné České republiky – stát se členem rovnoprávného společenství demokratických států Evropy. Tomuto kroku předcházelo více než desetileté úsilí směřující k dosažení kritérií nutných k zahájení přístupových jednání a posléze k harmonizaci veškeré národní legislativy s právními předpisy Evropské unie. Tím byly v České republice vytvořeny podmínky pro uplatňování společných standardů i v oblasti ochrany životního prostředí a prosazování principů udržitelného rozvoje.

Integrace České republiky a dalších přístupujících zemí do Evropské unie byl proces, který vyžadoval úsilí na obou stranách. V průběhu příprav na vstup nabídla Česká republika pomoc nejenom Evropské unie, ale i jednotlivé členské státy formou mnoha programů i samostatných projektů, které byly významným příspěvkem ke zlepšení

stavu životního prostředí a k zajištění jeho dlouhodobé ochrany.

Když se nyní ptáme, čím přispěje Česká republika rozšířené Evropě, můžeme již nyní říci, že jedním z důležitých přínosů je naše přírodní bohatství. Evropská unie si velmi dobře uvědomuje zásadní význam životního prostředí a jeho kvality. Zdravé životní prostředí je podmínkou pro udržení kvalitního zdraví, zdravého životního stylu a všestranného rozvoje každého občana.

Obrovský pokrok v oblasti prosazování vysokých standardů neudělala pouze Česká republika, ale i další přístupující země. Všechny se snažily zlepšit stav životního prostředí a dohánějí investice do infrastruktury v oblasti ochrany životního prostředí.

Nyní má Česká republika možnost se již aktivně podílet na utváření politiky EU v oblasti životního prostředí, ale také povinnost ji realizovat, tj. naplňovat důsledně legislativu praktickými kroky a kontrolovat její plnění. Věřím, že tuto možnost využijeme.

*RNDr. Libor Ambrozek
ministr životního prostředí České republiky*

Setkání ministra životního prostředí L. Ambrozka s evropskou komisařkou pro životní prostředí M. Wallströmovou

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ – ÚKOL PRO VŠECHNY A BEZ TERMÍNU

Resort životního prostředí bojuje o své místo na slunci. Že dosahuje dobrých výsledků, je nabitelní. Srovnáme-li šíři jeho současného záběru v národním i mezinárodním měřítku s dobou před dvaceti lety, a srovnáme-li současné konkrétní výsledky dosažené jenom v České republice oproti stavu v roce 1990, pak vidíme, jak výrazně proměně kvality životního prostředí jsme se dopracovali.

Pokrok v oblasti životního prostředí je výsledkem konsensu s mnoha dalšími resorty – především s průmyslem, zemědělstvím, dopravou, cestovním ruchem a jejich sektorovými politikami: průmyslovou, energetickou, technologickou, obchodní, dopravní, zemědělskou, vodohospodářskou, půdní atd. V žádném případě není politika životního prostředí komplikací pro hospodářský a sociální rozvoj země, není brzdou její konkurenceschopnosti. Naopak, její význam vzrostl v procesu našich předstupních příprav do Evropské unie a především v předvečer našeho plnohodnotného členství. Oblast životního prostředí je jedním z podstatných faktorů zvyšování kvality života. Komisařka EK pro životní prostředí Wallströmová při své poslední návštěvě ČR v prosinci 2003 konstatovala, že naše země v oblasti životního prostředí je mezi kandidátskými zeměmi na předním místě.

V rámci příprav na vstup ČR do Evropské unie jsme realizovali řadu projektů umožněných finančními prostředky z fondů PHARE, ISPA, INTERREG a dalších. Po dosažení výrazného odsíření našeho ovzduší a po zlepšení čistoty některých našich řek v průběhu devadesátých let minulého století, se projekty z předstupních fondů zaměřily na podstatné zlepšení kvality odpadních vod. V nekonečném toku zpráv a informací poněkud zanikla zpráva MŽP o schválení dalších pěti projektů ISPA z oblasti životního prostředí (za rok 2003), na nichž se EU bude podílet částkou dosahující 85 milionů Eur, tj. 2,5 miliardy Kč. Schváleny byly a k realizaci se připravují projekty k rekonstrukci kanalizace města Znojma, k zlepšení odpadového hospodářství v Brně, k zajištění standardů EU ve vodárenské soustavě Jižní Čechy a k rekonstrukci stokové sítě Žďáru nad Sázavou.

Hlavní a rozhodující úkol však stojí teprve před námi: se vstupem ČR do Evropské unie je možno realizovat v následujících třech letech v oblasti životního prostředí projekty ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti v celkové hodnotě 22 miliard Kč, z čehož 18 miliard přijde z rozpočtu EU a zbytek je nezbytné hradit z domácích prostředků s předpokladem, že se dále nezatíží zadluženost ČR. V současné době MŽP, využívajíc zkušeností z předstupních fondů, připravuje prakticky novou strukturu k využívání fondů, k jejichž čerpání nás opravňuje plné členství v EU. Důležitou součástí tohoto systému budou krajská zastupitelstva, která budou připravovat se znalostí místních poměrů návrhy projektů, z převážné části k čištění odpadních vod, dále k recyk-

laci odpadů a k využívání obnovitelných zdrojů energie. Svou roli na tomto poli sehraje Státní fond životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo financí a dále pak – v oblasti poskytování úvěrových prostředků – komerční banky. Tyto kroky na cestě přípravy konkrétních projektů podniká MŽP v zájmu hladké realizace Operačního programu INFRASTRUKTURA, zpracovaného společně Ministerstvem dopravy a MŽP, obsahujícím rozvojové priority obou resortů. Dokument je určen v první řadě příjemcům pomoci, jimž bude mj. sloužit jako „kuchařka“ při přípravě projektů. Podobně jsou pravidla využití pomoci EU připravována i pro Fond soudržnosti.

V mezinárodním, resp. evropském měřítku prošla problematika životního prostředí třemi postupnými, kvalitativně se zvyšujícími stupni, definovanými jako cardiffský, lisabonský a göteborgský proces. Cardiffský proces, iniciovaný Evropskou radou v roce 1998, vyzývá k integraci ochrany životního prostředí do jednotlivých sektorových politik Evropské unie, což prakticky znamená potřebu realizace principů udržitelného rozvoje v měřítku Evropy. Lisabonský proces, zahájený v roce 2000, určuje jako strategický cíl Evropské unie dosáhnout do roku 2010 podstatného pokroku v konkurenceschopnosti a dynamice ekonomiky, rozšíření pracovních míst a posílení sociální soudržnosti evropského kontinentu. Göteborgský proces, deklarovaný r. 2001, dále na této cestě posílil environmentální pilíř schválením konkrétní strategie udržitelného rozvoje. V duchu těchto rozhodnutí vyvíjí aktivity i resort životního prostředí ČR.

Odborné veřejnosti neuniklo, že v září 2003. byla ustanovena Rada vlády pro udržitelný rozvoj za předsednictví místopředsedy vlády ČR Petra Mareše a za členství příslušných ministrů, jejichž resorty ovlivňují životní prostředí a mohou k udržitelnosti rozvoje přispět. Rada disponuje sedmi komisemi a dvěma výbory. Vedle pravidelných schůzí má jako úkol uspořádat Fórum k udržitelnému rozvoji, dále vypracuje Střednědobou koncepci udržitelného rozvoje a jako hlavní výstup předloží vládě ke schválení zastřešující Strategii udržitelného rozvoje, založenou na rovnováze tří hlavních pilířů udržitelného rozvoje – hospodářského, sociálního a environmentálního.

Ministerstvo životního prostředí aktualizovalo Státní politiku životního prostředí, kterou má schválila vláda ČR v březnu 2004. Základními prioritními oblastmi, opírajícími se o program EU pro životní prostředí, jsou ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti, udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady, životní prostředí a kvalita života a za čtvrté ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištěného ovzduší. Na základě analýzy silných a slabých stránek, příležitostí a rizik v těchto oblastech jsou navrženy prioritní

Náměstek ministra T. Novotný zahajuje seminář zaměřený na dodržování environmentální legislativy ES za účasti představitelů Evropské komise (únor 2004).

cíle. Součástí této analýzy je převod statistických šetření do jednotlivých návrhů opatření k jejich plnění a indikátorů ke sledování jejich plnění. Pro další zúčastněné resorty je důležitá vazba na sektorové politiky a na průřezové nástroje. Spolupracujícími resorty zde jsou energetika, průmysl, obchod, doprava, zemědělství a lesní hospodářství, vodní hospodářství a péče o vodu, zdravotnictví, regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch a turistika.

Česká republika je aktivní jako smluvní strana Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu. Již 15. zasedání smluvních stran tohoto protokolu se uskutečnilo v listopadu 2003 v keňském Nairobi. Dá se očekávat, že pokud budou úspěšně realizována další opatření Montrealského protokolu, dojde k zastavení úbytku ozonové vrstvy a k její postupné regeneraci v polovině tohoto století. V letošním roce od 22. do 26. listopadu bude Česká republika hostit v Praze 16. zasedání smluvních stran.

MŽP, spolu s pracovní skupinou k problematice obchodování s emisemi skleníkových plynů, opírajíc se o Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu, který vláda ČR již ratifikovala, rozpracovává účast ČR na mezinárodním emisním obchodování. Obchodování s emisemi oxidu uhličitého v zemích EU má být zahájeno k 1. lednu 2005 na základě povolenek přidělených České republice v rámci národních alokačních plánů. Do jaké míry bude evropský systém obchodování s emisemi účinný, ukáže budoucí praxe. Již v první fázi by nám systém však měl přinést nezanedbatelné prostředky využitelné ke snižování emisí v ČR. Poslední Konference smluvních stran Úmluvy, uskutečněná

k této problematice na sklonku loňského roku v Miláně, naznačila, že i v této oblasti je z celosvětového hlediska obtížná situace, neboť rozhodující znečišťovatel, USA, a dále Ruská federace, protokol neratifikovaly.

Uvádím zde některé z činností Ministerstva životního prostředí, převážně z oblasti zahraniční a mezinárodní spolupráce ministerstva, které utvářejí naši politiku v této oblasti. Celková koncepce životního prostředí ČR je utvářena problematikou ochrany přírody a krajiny, technickou ochranou životního prostředí, problematikou legislativy a státní správy a v neposlední řadě problematikou ekonomiky životního prostředí.

Oblast životního prostředí je v dnešní době komplexní a možno říci složitou disciplinou, zasahující prakticky do všech oblastí našeho života. Mnohačetné výkazy, tabulky, hlediska a ukazatele životního prostředí, které jsou předmětem nekonečných diskusí o jejich exaktnosti, jsou komplikované jak pro odborníky, tak zejména pro laiky. Není však pochyb o tom, že pouhý prostý přístup k životnímu prostředí může náš život dále podstatně vylepšit a zkrášlit – udržovat v čistotě a zlepšit prostředí našich měst a obcí, břehy našich řek, lesy, hory, okolí našich železnic, nádraží, parky atd. A jako námět pro naše municipality na závěr této úvahy: tam, kde ještě tuto oblast nezorganizovali – zavést třídění odpadků a odpadu vůbec.

*JUDr. Ing. Tomáš Novotný
náměstek ministra životního prostředí
– ředitel sekce zahraničních vazeb*

ČESKÁ REPUBLIKA A JEJÍ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V ROZŠÍŘENÉ EVROPSKÉ UNII

Česká republika, jako jeden z nástupnických států bývalého Československa, věnuje od svého vzniku 1. ledna 1993 prvořadou pozornost zlepšování stavu životního prostředí jako nezbytného předpokladu pro zajištění kvality života svých obyvatel a pro prosazování environmentálního pilíře udržitelného rozvoje.

Území České republiky patří mezi tu část střední Evropy, která se již po několik století vyznačuje rozvinutými hospodářskými činnostmi, jako jsou průmysl, doprava a zemědělství, jež se pochopitelně negativně odrazilo na stavu životního prostředí. Koncem 80. let 20. století bylo území dnešní České republiky společně s některými částmi Německa, Polska, Belgie, Francie, Velké Británie a Itálie nejvíce postiženými oblastmi Evropy s vysokým stupněm znečištění ovzduší a vod, na kterých se odrážela vysoká materiálová a energetická náročnost.

Dnešní Česká republika zaujala v letech 1950 – 1996 např. 8. místo v Evropě v celkových emisích skleníkových plynů (po Rusku, Německu, Velké Británii, Ukrajině, Francii, Polsku a Itálii) s celkovým objemem 6,5 miliardy tun a ještě v r. 1996 pak 2. místo v jejich emisích na 1 obyvatele (12 282 kg) po Norsku, které produkovalo 15 327 kg. V r. 1990 patřilo území České republiky 8. místo mezi předními producenty emisí oxidu siřičitého v Evropě s 1 876 000 tun po Německu, Rusku, Velké Británii, Polsku, Ukrajině, Španělsku a Bulharsku a 9. místo v emisích oxidů dusíku s 742 000 tun po Rusku, Velké Británii, Německu, Itálii, Francii, Polsku, Španělsku a Ukrajině.

Sametová revoluce v listopadu 1989 měla za jeden z hlavních cílů nejen radikální změnu politických poměrů (obnovení politického pluralismu a rozvoj občanské společnosti) a ekonomických principů (transformace ústředně plánované ekonomiky v tržní), ale i zastavení poškozování životního prostředí a jeho postupné zlepšování na úroveň zemí s vysokým standardem jeho ochrany. Proto bylo k 1. lednu 1990 ustaveno m. j. i samostatné Ministerstvo životního prostředí České republiky v čele s prof. RNDr. Bedřichem Moldanem, CSc., který se pak později v letech 1998 – 2002 podstatnou měrou podílel na vyjednávání podmínek pro přijetí České republiky do Evropské unie v oblasti životního prostředí.

Pod vedením Ministerstva životního prostředí byly zahájeny intenzivní práce strategického (např. „Duhový program: Program obnovy životního prostředí České republiky“ z ledna 1991), legislativního (v letech 1991 – 93 byly m. j. přijaty velmi moderní zákony o ochraně ovzduší, vody a přírody, zákon o ochraně životního prostředí, o posuzování vlivů na životní prostředí) a implementačního a kontrolního charakteru (vytvoření v r. 1991 Státního fondu životního prostředí se začínajícím ročním rozpočtem 1,5 mld. Kč a ustavení České inspekce životního prostředí s pražskou

centrálou a deseti krajskými pracovišti) k zajištění zlepšení stavu životního prostředí a zdraví obyvatelstva.

Podarilo se vyčlenit značné množství domácích finančních prostředků a získat i zahraniční zdroje na dosažení účinného obrátu ve prospěch životního prostředí a kvality života obyvatelstva. V letech 1990 – 2001 bylo investováno do životního prostředí téměř 296 mld. Kč, z domácích zdrojů (od 0,9 % HDP v r. 2001 až dokonce 2,5 % HDP v r. 1994 a 1997). Z nich skoro 40 % bylo hrazeno z ústředních zdrojů (státní rozpočet, Státní fond životního prostředí a Fond národního majetku), zbývající část ze soukromých a obecních. Podíl ústředních zdrojů však postupně klesá z 1,5 % HDP v r. 1992 na 0,5 % HDP v r. 2001, kdy naopak stoupá podíl soukromého sektoru a místních rozpočtů. V r. 2002 vydal státní rozpočet na ochranu životního prostředí 4,95 mld. Kč, státní fondy 4,13 mld. Kč a Fond národního majetku České republiky 3,23 mld. Kč. Vzrostly výdaje místních rozpočtů na ochranu životního prostředí, které v r. 2002 dosáhly 17,3 mld. Kč. Z doplňkových zahraničních zdrojů bylo získáno dalších zhruba 7,5 mld. Kč. Největší část investic směřovala do ochrany vod (výstavba čistíren odpadních vod, budování kanalizačních systémů), do ochrany ovzduší (plynifikace obcí, zavádění nových technologií), do oblasti nakládání s odpady, do podpory obnovitelných zdrojů energie a do ochrany přírody a krajiny. Hlavními příjemci investic a pomoci byly nejvíce znečištěné a postižené regiony severní Moravy, severních Čech, středních Čech a Praha.

Za uplynulých 14 let se podařilo dosáhnout hmatatelných výsledků při zvyšování kvality životního prostředí, jakých docílilo v takovém krátkém časovém úseku jen málo zemí ve světě. Nejvýraznější zlepšení je citelné v oblasti kvality ovzduší. Ve srovnání s rokem 1990 byly do r. 2002 sníženy např. emise oxidu siřičitého o 87 % (podobně jako Dánsko a podstatně výše než např. Polsko, kde jen o 50 %), oxidů dusíku o 57 % (podobně jako Slovensko), emisí skleníkových plynů o 24,2 % (podobně jako Lucembursko a třikrát více než se podařilo dosáhnout např. Německu). Bohužel jsou však stále emise těchto látek v přepočtu na 1 obyvatele vysoké (např. u emisí oxidu uhličitého 11,9 tun, tj. o téměř 35 % vyšší než je průměr starých členských zemí EU, ale stejně jako v Belgii a Irsku, u oxidu siřičitého 23,3 kg, tj. o 25 % více než je průměr klasické patnáctičlenné EU, avšak dvakrát méně než v Řecku a Maďarsku a podstatně lépe než v Irsku, Polsku, Portugalsku, Slovensku a Španělsku).

V oblasti ochrany vod se výrazně snížilo organické znečištění podle biochemické spotřeby kyslíku i podle chemické spotřeby kyslíku o více než 86 %, resp. o 78 %. Zvýšil se podíl obyvatelstva napojeného na veřejné zásobování vodou na téměř 89,8 v r. 2002 ve srovnání s 83,2 % v r. 1990 (průměr patnáctičlenné EU je 96 %) a rovněž napojení na veřej-

nou kanalizační síť na 77,4 % ve srovnání s 71,2 % v r. 1990 (průměr nerozšířené EU je 86 %). ČR však v této oblasti dosahuje lepších výsledků než např. Malta, Maďarsko, Belgie, Portugalsko, Španělsko, Polsko, Řecko, Slovinsko a Pobaltské republiky.

Česká republika se snaží prosazovat udržitelný rozvoj a jeho environmentální pilíř v souladu s doporučeními Konference OSN o životním prostředí a rozvoji z r. 1992, které zohlednila ve své průběžně aktualizované Státní politice životního prostředí (1995, 1999, 2001). Poslední aktualizace byla ukončena v únoru 2004 a schválena vládou České republiky 17. března 2004 na období let 2004 – 2010, kdy bude provedeno průběžné vyhodnocení jejího plnění v polovině roku 2007. Stávající Státní politika životního prostředí reaguje nejen na aktuální problémy životního prostředí České republiky, ale pozitivně i na výzvy především Světového summitu o udržitelném rozvoji z r. 2002 a na současný vývoj na evropském kontinentě v rámci Evropské unie (rozhodnutí č. 1600/2002/ES z 22. července 2002 o Šestém akčním programu pro životní prostředí na léta 2001 – 2010) a Evropské hospodářské komise OSN.

Mezi priority politiky životního prostředí České republiky pro nadcházející období patří na prvním místě ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti. Cíli jsou např. zvýšení plochy zvláště chráněných oblastí ze současných 15,9 % na 18 % rozlohy státu, zohledňující i požadavky směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (soustava NATURA 2000) a 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (oblasti ochrany ptactva), snížení počtu ohrožených druhů flóry a fauny, plochy orné půdy ze stávajících 71,8 % celkové zemědělské půdy, zvýšení plochy lesů ze současných 33,5 % území státu a diverzifikace skladby lesů ve prospěch listnatých porostů, jejichž podíl na celkové ploše lesů je zatím jen 22,5 %. Dne 17. března 2004 projednala vláda České republiky „Akční plán České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010“, který významnou měrou přispěje k ochraně přírody. V návaznosti na přijetí novely zákona o ochraně přírody a krajiny v dubnu 2004 bude možné v budoucnu aktualizovat Státní program ochrany přírody a krajiny z června 1998 a zohlednit nyní připravované tematické strategie v rámci rozšířené Evropské unie „Strategii udržitelného využívání přírodních zdrojů“ a „Strategii ochrany půdy“ včetně otázek spojených s prevencí před povodněmi. Česká republika zde bude moci využít výsledky projektu „Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002“ a návrhy na úpravy systému prevence před povodněmi, jak je projednala v lednu 2004 vláda ČR.

Další prioritou je udržitelné využívání přírodních zdrojů, zvláště pak ochrana a účinné monitorování povrchových a podzemních vod v souladu s legislativou ES (např. směrnice 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod). Zvláštní pozornost bude věnována ochraně neobnovitelných přírodních zdrojů – nerostných surovin, půdy, vytvoření územních chráněných oblastí nerostných surovin, integraci environmentálních hledisek a po-

žadavků do státní a regionálních politik ochrany a využívání nerostných surovin, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v primárních energetických zdrojích ze současných 2,6 % na 6 % v r. 2010 a na 18 % v r. 2030, dosáhnout 8% podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie v celkové spotřebě elektřiny v r. 2010 (ambiciózní cíl patnáctičlenné EU je 22 %, dvacetipětičlenné EU 21 %) a 19 % v r. 2030, přijmout daňovou ekologickou reformu, podporovat využití biomasy, snížit energetickou a materiálovou náročnost, energetická náročnost České republiky (toe na 1 000 USD/HDP) je 0,29 (v r. 1990 činila 0,37) a je tak stále vysoká ve srovnání s průměrem dosavadní patnáctky EU (0,18), nakládání s odpady včetně zvýšení podílu jejich recyklace a využití. Vláda České republiky schválila dne 10. března 2004 „Státní energetickou koncepci“ s výhledem do roku 2030, která zohledňuje v určité míře i cíle Státní politiky životního prostředí, jako jsou snížení emisí skleníkových plynů, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a podílu biopaliv, snížení energetické náročnosti tvorby HDP ročně o 2,6 % k roku 2005 a minimálně o 3,2 % ročně v letech 2006–2015 a nejméně o 3,5 % ročně v období 2016 – 2030. Energetická náročnost jednotky HDP by se měla snížit do r. 2030 o 63 %. Celkové odhadované náklady na realizaci cílů Státní energetické koncepce jsou téměř 260 miliard Kč.

Třetí prioritou Státní politiky životního prostředí je vztah životního prostředí a kvality života. Cíli jsou snížení zatížení těžkými kovy a persistentními organickými polutanty, zlepšení kvality pitné vody a ovzduší, snížení úrovně acidifikace, organických těkavých látek, oxidu dusíku především v nejméně znečištěných oblastech, jako jsou Praha, severní Morava a severní Čechy. Významným úkolem je realizace Národního programu snižování emisí tuhých znečišťujících látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku ze stávajících zvláště velkých spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, schváleného vládou 11. února 2004, a nařízení vlády z r. 2002 a aktualizovaného v lednu 2004, kterým se stanoví imisní limity a podmínky a způsob sledování, posuzování, hodnocení a řízení kvality ovzduší. Důležité místo zaujímá nakládání s chemickými látkami v kontextu nyní připravované nové chemické politiky EU a navazující na to legislativy ES (REACH), které by měly být hotovy ke konečnému přijetí v r. 2006. Chemický průmysl členských zemí EU patří k nejsilnějším odvětvím ve světě (objem prodeje chemické produkce 404 mld. EUR), podobně i chemický průmysl České republiky hraje významnou úlohu v hospodářství a zahraničním obchodě země (přes 50 mld. Kč a pracovní příležitosti pro více než 70 000 osob). Cílem je nejen uvedení do pořádku a sladění registrace a vyhodnocování škodlivosti stávajících a nových chemických látek, ale především zlepšení stavu životního prostředí, a zvláště pak ochrana zdraví obyvatelstva v dlouhodobém horizontu, kdy Ministerstvo životního prostředí velmi úzce spolupracuje s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Svazem chemického průmyslu a Svazem průmyslu a dopravy. V prosinci 2003 byla vypracována dopadová studie na podmínky České republiky, která napomůže nejen zohlednit potřeby ochrany životního prostředí a zdraví, ale i ekonomické a sociální zá-

jmy. Státní politika životního prostředí pokládá v této oblasti za prioritu i snižování hluku v životním prostředí, prevenci průmyslových havárií, bezpečné nakládání s geneticky modifikovanými organismy.

Čtvrtou prioritou je problematika změny klimatu a snížení emisí skleníkových plynů a ochrana ozonové vrstvy Země. Česká republika schválila Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu již 15. listopadu 2001 dříve než stávající členské státy EU (31. května 2002) se závazkem snížení emisí o 8 %. ČR již v r. 1994 přijala první „Národní program klimatické změny“ a v květnu 1999 komplexní „Strategii ochrany klimatického systému Země v České republice“, v letech 1990 – 2002 se podařilo dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů o 24,3 %, dosavadním členským státům EU o pouhých 2,3 %, všem novým členským státům o 29,8 %. Vláda ČR schválila 3. března 2004 „Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR“ s výhledem do roku 2020, který mj. implementuje požadavky příslušné legislativy ES, např. rozhodnutí 99/296/ES, a programových dokumentů EU („Evropský program změny klimatu“) a poslední závěry v rámci vrcholných a odborných jednání Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Cílem nového Národního programu je snížit emise oxidu uhličitého na 1 obyvatele o 30 % v období 2000 – 2020 a snížit celkové emise o 25 %. Celkové emise skleníkových plynů bez přijímání nových opatření by se měly snížit do roku 2020 o 35 % ve srovnání s rokem 1990, a za podmínky přijetí účinných opatření ve stejném období o 47 %. Náklady na dosažení těchto ambiciózních cílů jsou odhadovány na téměř 30 mld. Kč. V rámci plnění závazků Vídeňské úmluvy o ochraně ozonové vrstvy a Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, bude ČR usilovat o efektivní plnění národní strategie vyřazování látek CFC, národní strategie nakládání s halony a národní strategie pro vyřazování freonů ze zdravotnictví.

V souladu s doporučeními jak 19. zvláštního zasedání VS OSN z června 1997, tak i s výzvami Světového summitu o udržitelném rozvoji ze září 2002, schválila 30. července 2003 vláda České republiky zřízení Rady vlády pro udržitelný rozvoj v čele s místopředsedou vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje, jejímž hlavním úkolem je příprava Strategie udržitelného rozvoje České republiky do konce června 2004 a integrace požadavků udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí nejen do strategických dokumentů a rozhodnutí České republiky, ale především do každodenní činnosti na celostátní, krajské a místní úrovni. Česká republika se tak zařadila mezi naprostou většinu stávajících a nových členských států Evropské unie, které již ustavily rady pro udržitelný rozvoj, a je zatím jedním z mála členských států EU, které nepřijaly celostátní strategii udržitelného rozvoje (Kypr, Litva, Maďarsko, Portugalsko, Řecko, Španělsko). Evropská unie jako celek přijala Strategii udržitelného rozvoje v červnu 2001 na summitu ve švédském Göteborgu.

Česká republika se po úspěšném završení přístupových jednání, včetně o velmi obtížné kapitole „Životní prostředí“ (předběžné uzavření vyjednávání o životním prostředí v čer-

vnu 2001 a definitivní v prosinci 2002), podpisu „Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii“ v dubnu 2003 a referendu o vstupu do EU v červnu 2003, stává 1. května 2004 spolu s dalšími devíti státy novým členem Evropské unie. Je potřebné v této souvislosti vyjádřit poděkování všem těm, kteří se podíleli větší či menší měrou na přípravě České republiky na vstup do Evropské unie v oblasti životního prostředí počínaje ministry životního prostředí Jiřím Skalickým, Martinem Bursíkem, Milošem Kužvartem a Liborem Ambrozkem za jejich úsilí prosadit v procesu vyjednávání životní prostředí jako prioritu, a konče řadovými pracovníky odborných útvarů Ministerstva životního prostředí a spolupracujících resortů, představiteli podnikatelské obce, nevládních organizací, místní samosprávy a mnoha dalšími připravujícími nezbytné podklady a zajišťujícími transpozici a implementaci legislativy ES.

Vstup do EU je uznáním nejen toho, že Česká republika splňuje politická, ekonomická a sociální kritéria, ale i náročné vysoké standardy ochrany životního prostředí. Česká republika zvláště v období let 1998 – 2003 přijala mnoho strategických a implementačních dokumentů k přípravě na vstup do EU. Proces začal „Národním programem pro přípravu ČR na členství v EU“ v roce 1998, „Aproximační strategií pro oblast životní prostředí“ v červnu 1999, pravidelně aktualizovaným „Implementačním plánem pro kapitolu 22 – Životní prostředí“ z července 2000 (naposledy doplněn v lednu 2004) a byl završen rovněž každoročně aktualizovanou „Investiční strategií na financování požadavků implementace environmentální legislativy Evropských společenství“ z listopadu 1999 (naposledy aktualizovanou v červnu 2003).

Pro splnění všech požadavků souvisejících s členstvím ČR v EU v životním prostředí se předpokládá v období 2000 – 2010 vynaložit téměř 285 miliard Kč především ze strany soukromého sektoru (58 %), místních rozpočtů (40 %) a ze státního rozpočtu (2 %) především do těch oblastí, kde ČR požádala o přechodná období, a těch, které si i v zájmu zachování konkurenceschopnosti ekonomiky vyžadují nemalé finanční prostředky na průběžnou pravidelnou obnovu stávajících provozů a rozvoj nových technologií šetrných k životnímu prostředí a zdraví obyvatelstva. V rámci nových členských států EU jsou náklady na splnění požadavků environmentální legislativy odhadovány na 50 – 80 miliard EUR, z toho nejvíce na investice pro implementaci směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod (15 mld. EUR).

Česká republika vstupuje do Evropské unie se 3 přechodnými obdobími s nejmenším počtem ze všech nových členských států společně se Slovinskem a Kypr, následovaných Maďarskem a Litvou se 4 přechodnými obdobími. Nejvíce přechodných období je uplatněno ve vztahu k Polsku (10) a k Lotyšsku (8).

Pro plnění požadavků směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod získala ČR přechodné období do 31. prosince 2010 pro více než 730 aglomerací s více než 2 000 ekvivalentními obyvateli (kanalizace, čištění odpadních vod, především na jižní Moravě, ve středních Čechách) a pro 18 aglomerací s více než 10 000 ekvivalentními oby-

vateli do k datu vstupu a pro dalších 36 aglomerací s více než 10 000 ekvivalentními obyvateli do 31. prosince 2006 (kanalizace a čištění odpadních vod zvláště ve východních Čechách, ve střední a v severní Moravě). Přechodné období pro splnění této směrnice získaly všechny nové členské státy v časovém rozpětí 2007 (Malta) až 2015 (Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko).

Ke splnění cílů směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech dosáhla ČR přechodného období do 31. prosince 2005 pro dosažení 15 % cíle recyklace obalů z plastů a 45 % cíle recyklace všech druhů obalů místo dosavadních 19 % a 52 % znovuvyužití všech druhů obalů místo nyní 21 %. Obdobně všechny nové členské státy EU s výjimkou Estonska vyjednaly přechodné období pro splnění požadavků této směrnice s termíny plnění 2005 (Kypr, Maďarsko) až 2009 (Malta).

ČR rovněž obdržela přechodné období pro směrnici 2001/80/ES o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení do 31. prosince 2007 pro plnění limitů pro emise oxidu siřičitého pro zařízení na Moravě – teplárnu Přerov (bojler K4) a Novou huť, a.s. (bojler K11). Také další nové členské státy EU s výjimkou Lotyšska a Slovinska získaly pro některá svá spalovací zařízení přechodné období nejméně do r. 2004 (Maďarsko – 8 zařízení) a nejdéle do r. 2017 (Polsko – 86 zařízení).

Finančně nejnáročnější je směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod. Proto vláda České republiky přijala již v prosinci 2000 „Strategii financování implementace směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod“, která je průběžně vyhodnocována a aktualizována. Strategie identifikuje možné zdroje k zabezpečení téměř 90 mld. Kč, z nichž by 30 mld. Kč měla být věnována na čištění odpadních vod a 60 mld. Kč na výstavbu a modernizaci kanalizačních systémů. Ze současných 858 čistíren odpadních vod (z nichž se 733 nachází v obcích s více než 2 000 ekvivalentními obyvateli) téměř 570 nesplňuje požadavky výše uvedené směrnice. Více než 30 % investic do vodohospodářského sektoru je financováno z veřejných zdrojů (z toho Státní fond životního prostředí České republiky 60 %, Ministerstvo zemědělství – 20 %, úvěr z Evropské investiční banky 20 %). Dalších okolo 25 % investic je zajištěno prostřednictvím grantů z Evropské unie (ISPA, Phare), téměř 25 % je hrazeno platbami za vodu (vodné a stočné) a zbytek samotnými obcemi.

Citlivou otázkou pro Českou republiku je nakládání s odpady. Proto již v červenci 2001 vláda České republiky schválila a později v červenci 2003 projednala aktualizovanou „Strategii financování implementace směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech“, která předpokládá vyčlenit téměř 4 mld. Kč do konce roku 2005. Prioritami pro investice je vybavení technikou a zařízeními pro sběr tříděného odpadu z obalů, technologie pro recyklaci a znovuvyužití obalového odpadu. Tyto investice by měly mít minimální dopad na cenu výrobků a zboží (pouze 0,1 %, např. u PET lahví pouze 11 haléřů a 0,33 l plechovek pouze 1,4 haléře). V oblasti odpadů od konečného uzavření vyjednávání o kapitole životního prostředí v prosinci 2002 byly přijaty další

směrnice, k jejichž plnění se v prvním čtvrtletí 2004 vedla a vedou intenzivní jednání. Podobně jako další nové členské státy (a jako již obdržely stávající členské státy Irsko, Portugalsko a Řecko) Česká republika požádala o přechodné období pro implementaci revidované směrnice o obalech 2004/12/ES, která novelizuje a zpřísňuje směrnici 94/62/ES o obalech a obalových odpadech (plechovky, dřevěné obaly) do 31. prosince 2012 místo roku 2005.

Rovněž tak Česká republika společně s novými členskými státy docílila přechodného období pro vybrané články nové směrnice 2002/96/ES z ledna 2003 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (článek 5 – dosažení úrovně tříděného sběru těchto odpadů z domácnosti 4 kg na osobu za rok, článek 7 plnění kvót pro využití těchto odpadů) do 31. prosince 2008 místo určeného termínu plnění těchto úkolů do 31. prosince 2006. Stejně přechodné období vyjednaly také Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko a Slovensko podobně jako staré členské státy Irsko a Řecko, kratší období o jeden rok pak získalo Slovinsko.

V červnu 2003 schválila vláda České republiky „Plán odpadového hospodářství České republiky“ na období let 2003 – 2013, zohledňujícím požadavky příslušné legislativy ES. Základním principem Plánu odpadového hospodářství je vytvářet podmínky pro předcházení vzniku odpadů a pokud již vzniknou nakládat s nimi v souladu s principy udržitelného rozvoje. Česká republika produkuje především průmyslový odpad – 69 % celkového objemu odpadů (energetický sektor 24 %, stavebnictví 12 %, těžba 6 %) na rozdíl od průměru starých členských zemí EU, kde činí podíl průmyslového odpadu 59 % (energetika 4 %, stavebnictví 22 %, těžba 29 %). Podíl komunálního odpadu (13,3 %) je téměř na stejné úrovni jako v dosavadní patnáctičlenné Evropské (14 %). ČR postupně produkuje stále menší objem průmyslového odpadu na jednotku 1000 USD HDP – tj. 67 kg (v r. 1990 úroveň 140 kg) než např. Polsko (160 kg), Finsko (150 kg), Lucembursko (130 kg), Švédsko (100 kg), Rakousko, Francie, Portugalsko a Slovensko (po 80 kg). I když ve srovnání s rokem 1990 znepokojivě roste produkce komunálního odpadu v České republice na 1 obyvatele ročně (z 258 kg na 465 kg v r. 2002) ještě stále je jeho objem menší než ve všech starých členských zemích EU (nejvíce produkují Dánsko, Lucembursko, Nizozemsko, Španělsko – přes 600 kg). Nejvíce odpadů vzniká v Moravskoslezském kraji, ve Středočeském kraji, Ústeckém kraji a v Jihomoravském kraji.

Stále nejběžnějším způsobem odstranění odpadů v České republice je skládkování, kde bylo v roce 2002 ještě ukládáno zhruba 20 % z celkové produkce odpadů, což je výrazný pokles ve srovnání se situací počátkem 90. let 20. století. V tomto kontextu je důležitá implementace požadavků směrnice 99/31/ES o skládkách odpadu a její reflexe např. v Realizačním programu České republiky pro biologicky rozložitelné odpady. Postupně se zlepšuje úroveň recyklace a využívání odpadů jako druhotných surovin, zvyšuje se objem separovaného sběru využitelných složek z komunálních odpadů (přes 60 %) a také se zvyšuje podíl spalování (zatím necelé 1 % v r. 2002). Plně však nejsou využity kapacity

spaloven komunálního odpadu. Česká republika dosáhla v r. 2002 recyklace 50 % papíru, 17 % plastů, 21 % kovů a 32 % skla a celkové míry recyklace všech odpadů z obalů uvedených na trh nebo do oběhu 31 % u obyvatelstva zapojeného do systému třídění odpadu z obalů (zhruba 90 % obyvatelstva ČR).

Výzvou pro Českou republiku je nakládání s nebezpečnými odpady, s PCB, odpadními oleji, s vozidly s ukončenou životností. Investice do nakládání s odpady činily v letech 1990 – 2000 téměř 30 mld. Kč především ze strany soukromého sektoru. Česká republika plánuje investovat v nadcházejícím období skoro stejný objem finančních prostředků na dosažení cílů příslušné legislativy ES v oblasti nakládání s odpady. V průběhu roku 2004 mají kraje České republiky zpracovat své plány odpadové hospodářství včetně specifikace finančních toků ze státního, krajských a obecních rozpočtů, ze soukromého sektoru a také ze zahraničních zdrojů včetně využití finančních nástrojů a programů Evropské unie. Česká republika pokládá za velmi užitečné vypracování účinných strategií a akčních plánů v rámci rozšířené Evropské unie, základem čehož by se měla stát koncem roku 2004 a nejpozději počátkem roku 2005 „Strategie předcházení vzniku a recyklace odpadu“.

Česká republika aktivně participovala na využívání nástrojů pomoci ze strany EU, včetně programu Phare (přes 23,5 mil. EUR) a jeho různých forem, včetně twinningové, v oblasti životního prostředí. Využívá nyní možnosti finanční pomoci v rámci programu ISPA, kdy je v letech 2000 – 2004 alokováno pro ČR mezi 57,2 – 83, 2 mil. EUR ročně (průměr 70 mil. EUR). ČR zatím z ISPA čerpala přes 181 mil. EUR na spolufinancování projektů v oblasti životního prostředí, především při řešení problému čištění městských odpadních vod.

Česká republika již vytvořila nezbytné podmínky pro účinnou participaci v čerpání Kohezního fondu (alokace pro oblast životního prostředí ČR 472,6 mil. EUR) a strukturálních fondů (alokace pro životní prostředí ČR 142 mil. EUR) v letech 2004 – 2006. Evropská unie v rámci těchto fondů poskytne v letech 2004 – 2006 pomoc novým členským státům ve výši 21,7 mld. EUR. Česká republika přijala v květnu 2003 „Národní strategii pro Kohezní fond EU – životní prostředí“. V prosinci 2003 schválila Evropská komise návrh ČR na využívání strukturálních fondů „Operační program – infrastruktura“ s částí B – oblast životního prostředí. Prioritami jsou oblast vod, kvalita ovzduší, nakládání s odpady a staré ekologické zátěže.

Česká republika hodlá být aktivním členem Evropské unie a konstruktivním partnerem pro stávající i nové členské státy v zájmu prohloubení evropské spolupráce a i dalšího rozšíření Evropské unie v nadcházejících letech v jihovýchodní Evropě. Proto Česká republika zpracovala „Koncepci směřování v rámci Evropské unie“ na léta 2004–2013“, kterou projednala vláda ČR dne 11. února 2004. V oblasti životního prostředí bude prosazovat jako prioritní řešení problematiky změny klimatu a zajištění čistoty ovzduší, bezpečného a efektivního nakládání s chemickými látkami, udržitelných vzorců výroby a spotřeby s nezbytnou podporou

environmentálních technologií a udržitelným užíváním přírodních zdrojů včetně půdy.

Česká republika se již na počátku 90. let zapojila aktivně do řešení regionálních a globálních problémů životního prostředí. V červnu 1991 se uskutečnila v českém městě Dobříš 1. celoevropská konference v rámci Evropské hospodářské komise OSN, která zahájila nový proces v Evropě „Životní prostředí pro Evropu“, který vedle politicko-bezpečnostních a ekonomicko-transformačních, znamenal výrazný posun směrem ke sjednocení evropského kontinentu. Další čtyři konference, včetně poslední v květnu 2003 v ukrajinském Kyjevě, dokázaly životaschopnost tohoto procesu, který napomáhá ke sjednocení standardů ochrany životního prostředí a zdraví obyvatel jako jednoho z předpokladů dosažení politické, ekonomické a sociální stability a udržitelného rozvoje v Evropě. ČR se zodpovědností přistoupila především ve druhé polovině 90. let, po vytvoření nezbytných vnitrostátních předpokladů, k ratifikaci všech environmentálních smluv v rámci EHK OSN. V květnu 2004 bude ukončen ratifikační proces zbývajících smluv, např. Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, Göteborgského protokolu o omezování acidifikace, eutrofizace a tvorby přízemního ozónu k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států. Bude zahájen proces vnitrostátního schvalování nových smluvních závazků, podepsaných ČR na 5. ministerské konferenci EHK OSN v Kyjevě (např. Protokol o strategickém posuzování životního prostředí, Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek, Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat), a začne příprava na přístup k dalším smluvním závazkům a na plnění programových dokumentů, přijatých v Kyjevě (např. Environmentální strategie zemí východní Evropy, Kavkazu a střední Asie).

Česká republika dnes patří k státům, které jsou smluvními stranami všech důležitých mezinárodních globálních environmentálních smluv a které zajišťují jejich účinnou implementaci. ČR ve většině smluv hraje aktivní úlohu a podílí se na realizaci pomoci smluvním stranám z rozvojových zemí v rámci finančních a odborných mechanismů těchto smluv (např. Mnohostranný fond pro plnění Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu, – 0,3 mil. USD ročně). ČR hostila a hostí jednání nejen specializovaných orgánů mezinárodních environmentálních smluv a organizací (např. Basilejské úmluvy, UNEP, OECD, EHK OSN), ale i vrcholná jednání smluvních stran. V listopadu 2004 bude Praha místem konání 16. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu a v červnu 2005 mezinárodní konference „Acid Rain“. Jako uznání aktivity České republiky byli její představitelé voleni do vedoucích funkcí v rámci mezinárodních environmentálních smluv a organizací – např. předseda 10. zasedání Komise pro udržitelný rozvoj v letech 2000 – 2001, předseda Výboru pro politiku životního prostředí OECD v letech 2000 – 2002, prezident 15. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu na léta 2003 – 2004, viceprezident 12. a 13. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu v letech 2000 – 2002,

Ministr L. Ambrozek využívá pravidelných zasedání a velké Rady ministrů životního prostředí z členských zemí EU i k neformálním jednáním se svými partnery (na snímku s maďarským a litevským kolegou).

viceprezident 4. a 5. konference smluvních stran Úmluvy OSN o boji proti dezertifikaci v letech 2000 – 2003, viceprezident 6. konference smluvních stran Vídeňské úmluvy o ochraně ozónové vrstvy v letech 2003 – 2005, viceprezident 5. konference smluvních stran Basilejské úmluvy na léta 2000 – 2002.

Česká republika jako jeden z prvních hospodářsky vyspělých států ratifikovala např. Rotterdamskou úmluvu o předchozím souhlasu v mezinárodním obchodu s chemickými látkami a s přípravky na ochranu rostlin v září 2000, Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti v říjnu 2001, Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu v listopadu 2001, Stockholmskou úmluvu o persistentních organických polutantech v srpnu 2002.

Česká republika od r. 1995 poskytuje zahraniční rozvojovou pomoc, která se zvýšila z původních 0,034 % HDP na již 0,064 % HDP v r. 2003 a měla by dále růst až na 0,14 % HDP v r. 2005. Od r. 1997 má rozvojová pomoc výraznou environmentální dimenzi. Každoročně je nyní 2 mil. USD věnováno na projekty environmentální rozvojové pomoci do mnoha států východní Evropy, Asie, Afriky a Latinské Ameriky. Kromě toho ČR věnuje na dobrovolném základě další nemalé finanční prostředky na environmentální segmenty činnosti důležitých mezinárodních organizací nebo jejich finančních nástrojů, jako jsou např. Globální fond životního prostředí (GEF) v rámci Světové banky (1 mil. SDR ročně), UNEP (Environmentální fond – 0,16 mil. USD ročně), UNDP, UNIDO, WMO. Zahraniční rozvojová pomoc České republiky vytváří základ pro aktivní zapojení ČR do partnerských iniciativ EU, přijatých na Světovém summitu o udržitel-

telním rozvoji. V návaznosti na „Koncepti zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007“, přijatou vládou dne 23. ledna 2002, byly schváleny vládou dne 31. března 2004 „Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu České republiky do Evropské unie“, kde byly mj. stanoveny teritoriální a sektorové priority, mezi něž patří i tzv. Rozvojové cíle tisíciletí, oblast udržitelného rozvoje a životního prostředí.

Česká republika, i když rozlohou a počtem obyvatel malá země, chce i nadále hrát aktivní úlohu v mezinárodních environmentálních vztazích. Je připravena na tomto poli účinně spolupracovat nejen na subregionální úrovni na základě mnohostranné spolupráce např. v rámci Visegrádské skupiny zemí, Středoevropské iniciativy nebo příslušných smluv, vytvářejících mezinárodní komise na ochranu řek Dunaje, Labe a Odru, tak i na základě dvoustranných smluv. Česká republika bude pokračovat ve zkvalitňování regionální evropské spolupráce, ať už v rámci Evropské hospodářské komise OSN či intenzivně v Evropské unii, dále v NATO a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, ale i na globální úrovni prostřednictvím OSN a jejích specializovaných organizací a institucí a také OECD. Česká republika jako plnohodnotná součást Evropské unie chce svým dílem přispět k prosazování účinné ochrany životního prostředí a zajištění mnohem větší kvality života pro obyvatelstvo nejen evropského kontinentu, ale i celého světa.

*Jiří Hlaváček
ředitel odboru Evropské unie
Ministerstva životního prostředí*

BELGIE

1. Stav životního prostředí v Belgii

Životní prostředí Belgie je vystaveno velkému tlaku způsobeném vysokou hustotou obyvatelstva, hustou sítí dopravní infrastruktury, intenzivním zemědělstvím a průmyslovou výrobou. V průběhu 90. let došlo k Belgii k významným institucionálním změnám, které transformovaly její uspořádání do federálního státu. Tyto změny byly jedou z příčin pomalejšího pokroku v oblasti ochrany životního prostředí. V současné době je již odpovědnost za oblast životního prostředí jasně vymezena jak na federální, tak na regionální úrovni. Federální úřady mají kompetence ve fiskální oblasti (zelené daně), v oblasti standardizace, v jaderné bezpečnosti a ve stanovování hlavních směrů prosazování udržitelného rozvoje. Flandry, Valonsko a Brusel přijaly vlastní politiky životního prostředí, které pokrývají hlavní jeho složky i integraci principů ochrany životního prostředí do sektorových politik. Belgie učinila pokrok při uplatňování ekonomických nástrojů, jako jsou daně a poplatky za znečištění. Bylo podepsáno také množství dobrovolných dohod s průmyslem. Náklady na ochranu životního prostředí dosahují 1,1 % HDP. Tyto náklady je však třeba zvýšit, pokud Belgie bude chtít splnit všechny evropské i mezinárodní závazky. Jedná se zejména o nedostatečnou infrastrukturu v oblasti čištění městských odpadních vod a třídění odpadů.

Belgii se podařilo dosáhnout dobrých výsledků v oblasti **ochrany ovzduší**. Od poloviny 80. let došlo ke snížení emisí oxidu siřičitého o 80 % a oxidu dusíku o 42 % a tím k oddělení emisí těchto látek od ekonomického růstu. Problematickou oblastí zůstává prašnost ve městech způsobená zejména díky vzrůstajícímu množství dieselových motorů a energetická efektivnost průmyslu. Cílem Belgie je snížení emisí CO₂ o 7,5 % do období 2008 – 2012. Cíl se Belgii nedaří plnit, emise CO₂ dosud vzrostly o 14 %.

Belgie v posledních letech učinila pokrok v oblasti legislativy, institucionálního zajištění a plánování v oblasti **vod**. V devadesátých letech byl zaveden systém poplatků a daní, který podporuje investice do kanalizací a čištění městských odpadních vod. Belgie má v oblasti čištění městských odpadních vod nejhorší výsledky mezi zeměmi OECD a nesplňuje směrnice Evropských společenství.

Nakládání s odpady je v Belgii zajištěno jak na federální, tak na regionální úrovni. Regionální agentury zpracovávají plány pro nakládání s odpady s kvantitativními cíli.

V posledním období se podařilo zvrátit vzrůstající trend v produkci komunálního odpadu na obyvatele.

Ochrana biodiverzity je zastřešena prostřednictvím Národní strategie ochrany biodiverzity. Všechny tři regiony se aktivně účastní vymezení a správy soustavy Natura 2000, do které bylo zařazeno území o rozloze 600 000 ha. Belgie také aktivně plní své závazky, které se týkají ochrany a udržitelného využívání mořského prostředí a které vyplývají jak ze závazků EU, tak i regionálních a globálních smluv.

Belgie zahrnuje principy **udržitelného rozvoje** do své legislativy. V roce 1997 byl schválen zákon o koordinaci federální politiky udržitelného rozvoje, který vytvořil právní a institucionální rámec pro implementaci principů udržitelného rozvoje. Byl vytvořen meziřesortní Výbor pro udržitelný rozvoj a založena federální Rada pro udržitelný rozvoj. V roce 2000 vláda schválila první Federální plán pro udržitelný rozvoj na léta 2000 – 2004. Mezi priority patří změna vzorců výroby a spotřeby, udržitelný rozvoj zemědělství, ochrana mořského životního prostředí, ochrana biodiverzity, udržitelná energetika a doprava a ochrana klimatu. Druhý Federální plán pro udržitelný rozvoj 2004 – 2008 bude zaměřen na 6 témat Strategie udržitelného rozvoje EU.

Belgie je aktivně zapojena do **mezinárodní spolupráce** v oblasti ochrany životního prostředí. Mezi hlavní principy mezinárodní spolupráce Belgie patří podpora udržitelného rozvoje prostřednictvím boje s chudobou. Na rozvojové pomoci se Belgie podílí 0,37 % HNP. Cílem je zvýšení tohoto podílu až na 0,7 % HNP. Belgie se podílí také na bilaterální spolupráci a na regionální spolupráci v rámci ochrany řek Maas a Scheldt a je zapojena také do ochrany mořského prostředí Severního moře.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% příp. obyv.)	SO ₂ (tis t/rok)	NO _x (tis t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Belgie	31	2,8	22,2	39	200	360	550	119
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

2. Spolupráce ČR a Belgie v oblasti životního prostředí

V roce 2002 podepsala Česká republika Dohoda o spolupráci mezi vládou České republiky na jedné straně a vládou Francouzského společenství Belgie a vládou Valonského regionu na straně druhé (vstup v platnost 22. července 2003) a Dohoda o spolupráci mezi vládou České republiky a Vlámskou vládou (vstup v platnost dne 29. května 2003), které obsahují také spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí.

Ve dnech 22. – 23. října 2003 se v Bruselu uskutečnilo expertní jednání, na kterém byl finalizován text Programu spolupráce pro léta 2004 a 2005 provádějícího dohodu s Vlámskou vládou, prováděcí protokol k dohodě s Valonskem se připravuje.

Spolupráce s Vlámskem v letech 2004 – 2005 probíhá na základě Programu spolupráce k Dohodě:

- Vlámská strana vyčlenila finanční prostředky pro přípravu projektu v oblasti životního prostředí v ČR pro financování ze strukturálních fondů EU.
- Vlámská strana je v letech 2004 a 2005 připravena na vlastní náklady přijmout 5 odborníků na krátkodobé pobyty zaměřené na výměnu zkušeností v oblastech nakládání s odpady, ochrana vod, environmentální vzdělávání, SEA.
- Obě strany mají zájem na zahájení spolupráce v oblasti společných projektů v rámci EAP Task Force (OECD) zaměřených na implementaci Environmentální strategie zemí východní Evropy, Kavkazu a střední Asie.

Kontakt:

Ministerstvo zdravotnictví, ochrany spotřebitele a životního prostředí

ministryně: Freya van den Bosse

adresa: Rue Marie Thérèse 1

1000 Brussels, BELGIQUE

tel.: (00322) 5400920

fax: (00322) 5122123

STRUKTURA MINISTERSTVA:

Services fédéraux pour les Affaires environnementales

—	Service d'encadrement
—	Service Etudes et Coordination
—	Service Maîtrise des Risques
—	Service Normes de Produits

Services fédéraux pour les Affaires environnementales

—	Service Etudes et Coordination
—	coordination de la politique Internationale de l'environnement
—	réseau EIONET
—	protection de la couche d'ozone
—	changements climatiques
—	smog d'été
—	transport et environnement
—	énergie et environnement
—	subsidés LIFE
—	munition chimique 1ère Guerre mondiale
—	PCB-PCT

Services fédéraux pour les Affaires environnementales

—	Service Maîtrise des Risques
—	pesticides (autorisations, agégations, contrôle)
—	substances et préparations dangereuses (Classification, étiquetage, emballage, contrôle)
—	substances chimiques existantes (PIC, évaluation des risques, réduction des risques)
—	nouvelles substances chimiques (notifications)
—	transits de déchets

Services fédéraux pour les Affaires environnementales

—	Service d'encadrement
—	secrétariat
—	matières juridiques
—	comptabilité et finances
—	personnel
—	logement
—	marchés publics
—	informatique

Services fédéraux pour les Affaires environnementales

—	Service Normes de Produits
—	écolabel européen
—	emballages et déchets d'emballages
—	bruit et radiations non-ionisantes
—	environnement et économie

DÁNSKO

1. Stav životního prostředí v Dánsku

Tabulka stavu některých složek životního prostředí v Dánsku

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv. připojeno)	SO ₂ (kg/os)	NO _x (kg/os)	Komun. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t)
43	32	10,5	89	5,2	39	660	48

Tabulka stavu některých složek životního prostředí v ČR

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv. připojeno)	SO ₂ (kg/os)	NO _x (kg/os)	Komun. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t)
79	16,2	34	64	26	39	330	118,7

1.1. OVZDUŠÍ

Dánsko je vystaveno zejména přeshraničnímu znečištění ovzduší. Regulace emisí (SO₂, NO_x, CO₂, CO, NH₃, CH₄ a organické látky) je z velké části zakotvena v řadě mezinárodních smluv. Hlavní část emisí oxidu siřičitého pochází ze spalování fosilních paliv. Emise oxidu siřičitého se začaly snižovat po roce 1985, z větší části díky odstraňování síry z fosilních paliv. Současné cíle na snížení oxidu siřičitého byly splněny. Cíle pro roku 2010 jsou o něco nižší než pro rok 1999. Cíle pro redukcii emisí oxidů dusíku jsou také celkově splněny.

1.2. VODA

Hlavním problémem je neustálý přísun organických a nebezpečných látek do vodního prostředí a to zejména ze zemědělství, městských odpadních vod a průmyslu. Znečištění organickými látkami je znatelné zejména za posledních 15 let a to z městských odpadních vod a ze zemědělství. To vedlo k rozšíření na III. stupeň čištění u většiny čistíren odpadních vod v Dánsku. Vypouštění organických látek do vodního prostředí se snížilo o 74 % oproti roku 1989, v případě fosforu o 81 % a v případě dusíku o 66 %. Jednou z nejdůležitějších oblastí ochrany vod je podzemní voda. Pouze 1 % pitné vody pochází z povrchových vod. Spotřeba vody se snížila o 30 % oproti roku 1989.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

V Dánsku je denně vyprodukováno asi 7 kg odpadu na člověka. Hlavním zdrojem jsou domácnosti, stavebnictví

a průmysl, z každé oblasti je vyprodukováno asi 3 milióny tun odpadu. Množství vyprodukovaného odpadu se zvýšilo o 17 % v rozmezí let 1994 – 2002. Okolo 34 % odpadů je recyklováno, 24 % je spalováno, 12 % je skládkováno. Očekává se vzrůst o 27 % do roku 2020, což je méně, než jaký je očekáván ekonomický růst.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Dánsko přijalo a implementovalo řadu zákonů upravujících ochranu přírody, opatření proti ubývání druhů a ke zlepšení podmínek pro udržení biodiverzity. Území Dánska jsou chráněna rozmanitými stupni ochrany (obecná druhová ochrana, chráněná území podél pobřeží, území chráněná Ramsarskou úmluvou apod.). Od roku 1989 byla mnohá území rekultivována a revitalizována.

2. Mezinárodní spolupráce a udržitelný rozvoj

Dánsko patří hlavní aktéry v ochraně životního prostředí a prosazování principů udržitelného rozvoje v mezinárodním měřítku. V roce 2002 schválila dánská vláda strategii udržitelného rozvoje – „A shared future – balanced development.“ Hlavním principem strategie je oddělení ekonomického růstu a sociálního rozvoje od zátěže na životní prostředí. Jednou z priorit strategie je odpovědnost za udržitelný rozvoj v globálním měřítku. Výše dánské rozvojové pomoci

byla v roce 2002 12,6 mld. dánských korun. Dánsko se také aktivně podílelo na environmentálních projektech v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období s důrazem na severní část Evropy a v oblasti Baltské moře.

3. Spolupráce mezi Českou republikou a Dánskem v oblasti životního prostředí

Dánsko se poskytovalo významnou předvstupní pomoc i České republice. Pomoc byla realizovaná formou bilaterálních environmentálních projektů hrazených z Fondu DANCEE a prováděna na základě Dohody mezi Federálním výborem pro životní prostředí České a Slovenské Federativní Republiky a Ministerstvem životního prostředí a energetiky Dánského království v oblasti ochrany životního prostředí (podepsaná 23. června 1991).

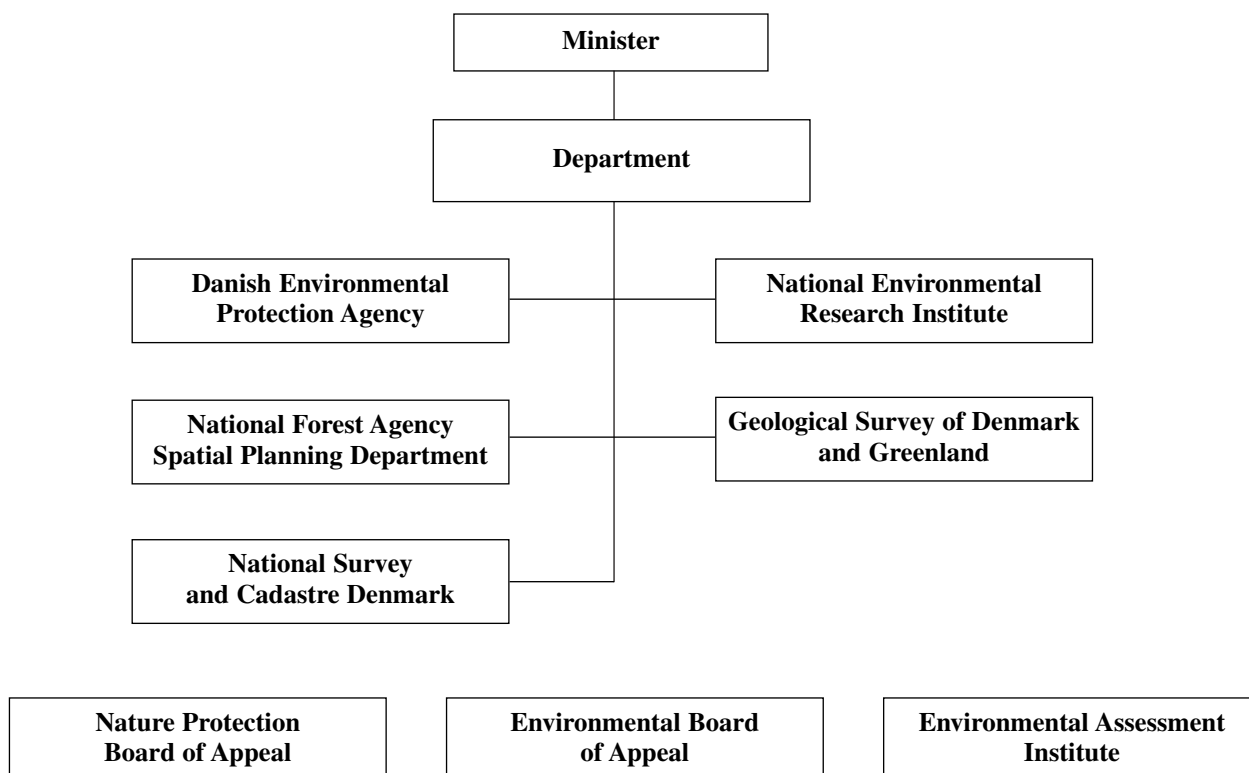
Dánsko realizovalo v České republice investiční projekty na zlepšení kvality životního prostředí. Jednalo se např. o projekty „Komplexní ochrana prameniště v Ostravě Nové vsi, „Čistírna odpadních vod v Synthesii a.s., Pardubice“

a projekt výstavby odpadních vod a kanalizace v obci Mikulovice. Objem financí na investiční projekty dosáhl 27 mil. DKK. Další pomoc byla zaměřena na implementaci environmentálního acquis a na pomoc při čerpání prostředků z evropských fondů (ISPA). Jednalo zejména o projekt na přípravu plnění závazků vyplývajících z Aarhuské úmluvy a projekt „Předvstupní plánování ke splnění požadavků legislativy Evropské unie v oblasti vod“ (1998). V roce 2000 byl realizován projekt „Předvstupní plánování na splnění požadavků environmentální legislativy ES českým průmyslem“.

V současné době má dánská strana zájem o spolupráci s Českou republikou v oblasti projektů na snižování emisí skleníkových plynů. Návštěva dánského ministra životního prostředí a energetiky v České republice H. Ch. Schmidta je plánována na červen 2004.

Kontakt:
Ministerstvo životního prostředí
ministr: Hans Christian Schmidt
adresa: Hojbro Plads 4
1200 Kobenhavn
tel.: +45 33 92 76 00
fax: +45 33 32 22 27
www.mem.dk

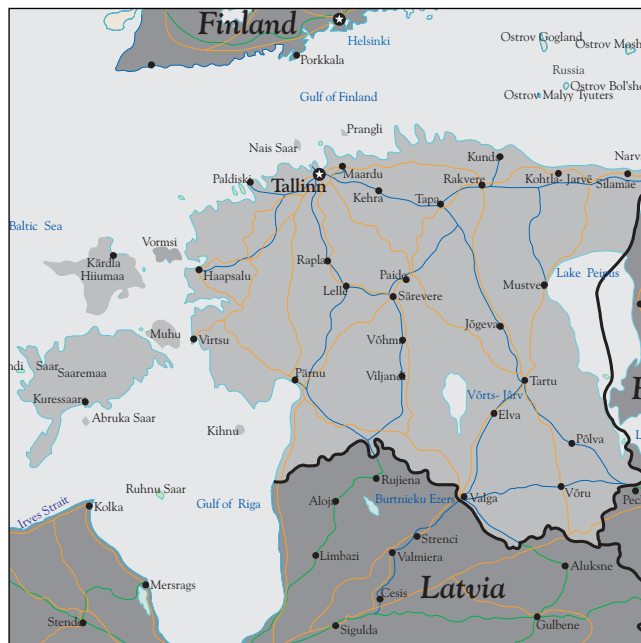
STRUKTURA MINISTERSTVA:

ESTONSKO

1. Stav životního prostředí Estonska

Estonsko prodělalo v posledním desetiletí radikální a úspěšnou transformaci a stalo se zemí založenou na tržní ekonomice demokratických principech a udržitelném rozvoji. Také v oblasti ochrany životního prostředí byl učiněn významný pokrok. Estonsko přijalo základní strategické dokumenty a implementovalo environmentální předpisy Evropských společenství. V roce 1997 schválil estonský parlament Národní strategii životního prostředí, která stanovuje priority a cíle ochrany životního prostředí. Na Národní strategii navazují akční plány, které specifikují jednotlivé kroky k dosažení stanovených cílů. V roce 2002 schválilo Estonsko svoji strategii udržitelného rozvoje.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	ČOV (% obyv. připojeno)	SO ₂ (kg/os)	NO _x (kg/os)	Komun. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Estonsko	45,1	12	–	91,5	15	–	18
ČR	79	16,2	64	273	409,5	330	121,5

1.1. OVZDUŠÍ

V Estonsku došlo ke snížení emisí hlavních znečišťujících látek do ovzduší. Emise SO₂ klesly o 67 % vzhledem k roku 1990, emise NO_x poklesly v uvedeném období o 41 %. Hlavním zdrojem znečištění NO_x zůstává dopravní sektor. Jedním z cílů je dosažení snížení prašnosti a emisí popílku z elektráren o 25 % do roku 2005 (v porovnání s rokem 1995).

Estonsko podepsalo Kjótský protokol v roce 1998. Počet se mu snížit emise skleníkových plynů vzhledem k roku 1990 o 55 %.

V roce 1996 přistoupilo Estonsko k Vídeňské úmluvě o ochraně ozonové vrstvy a k Montrealskému protokolu o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu. Estonsko zahájilo také program na snížení spotřeby látek poškozujících ozonovou vrstvu, který předpokládá vytvoření regionálního baltského centra pro nakládání s chladicími systémy.

1.2. VODA

Mezi hlavní problémy Estonska v oblasti vod patří neefektivní nakládání, znečištění a eutrofizace vod a snižování kvality vodních biotopů. V posledním desetiletí došlo k výraznému snížení tlaku na kvalitu vod díky velkým investicím do čištění odpadních vod, změnám struktury průmyslu a změně cenové politiky. Spotřeba vody na obyvatele klesla v Estonsku od roku 1992 téměř o polovinu. Náklady na opravy a výstavbu kanalizací, vodovodů a čistíren odpadních vod jsou hrazeny ze státního rozpočtu, Fondu envi-

ronmentálních investic, obcí, fondů EU, půjček i vodárenských společností.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Cílem Národní strategie životního prostředí a Národního plánu pro nakládání s odpady je vytvoření jednotného systému nakládání s odpady, podpora znovuvyžití odpadů, snížení produkce odpadů a zlepšení nakládání s nebezpečnými odpady. Produkce odpadů v Estonsku klesla téměř o čtvrtinu vzhledem k roku 1992. V Estonsku existuje 148 skládek komunálního odpadu a 22 průmyslového odpadu. Produkce komunálního odpadu dosahuje 380 kg na obyvatele. Estonsko patří mezi největší producenty nebezpečného odpadu na hlavu v Evropě

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Estonsko je zemí bohatou na biodiverzitu, což je způsobeno relativně velkým podílem přírodní krajiny a tradičním hospodařením. V posledních 7 letech bylo vymezeno 18 nových chráněných území. Vzhledem k snížení rozsahu zemědělské produkce došlo také ke snížení tlaku na životní prostředí. Ochrana živočišných druhů je ohrožována také fragmentací habitatů způsobenou výstavbou silnic a další infrastruktury. V posledních 5 letech bylo vystavěno přibližně 1400 km silnic a počet automobilů vzrostl 4x.

Na období 2000 – 2007 byl vyhlášen program „Estonská Natura 2000“, jehož cílem je připravit začlenění území se zvláštní ochranou do sítě NATURA 2000.

2. Mezinárodní spolupráce

Po získání nezávislosti se Estonsko zapojilo aktivně do mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. Uzavřelo více než 40 bilaterálních smluv a přistoupilo k 26 mnohostranným smlouvám, mezi něž patří např. Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, Úmluva o biologické rozmanitosti, Basilejská úmluva o kontrole přeshraničního pohybu nebezpečných látek a další. Estonsko bylo také iniciátorem Baltské agendy 21, která položila základy regionální spolupráce tohoto regionu v oblasti udržitelného roz-

voje. Zvýšený důraz je kladen na ochranu životního prostředí Baltského moře.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

ministr: Villu REIJIAN

adresa: Toompuiestee 24

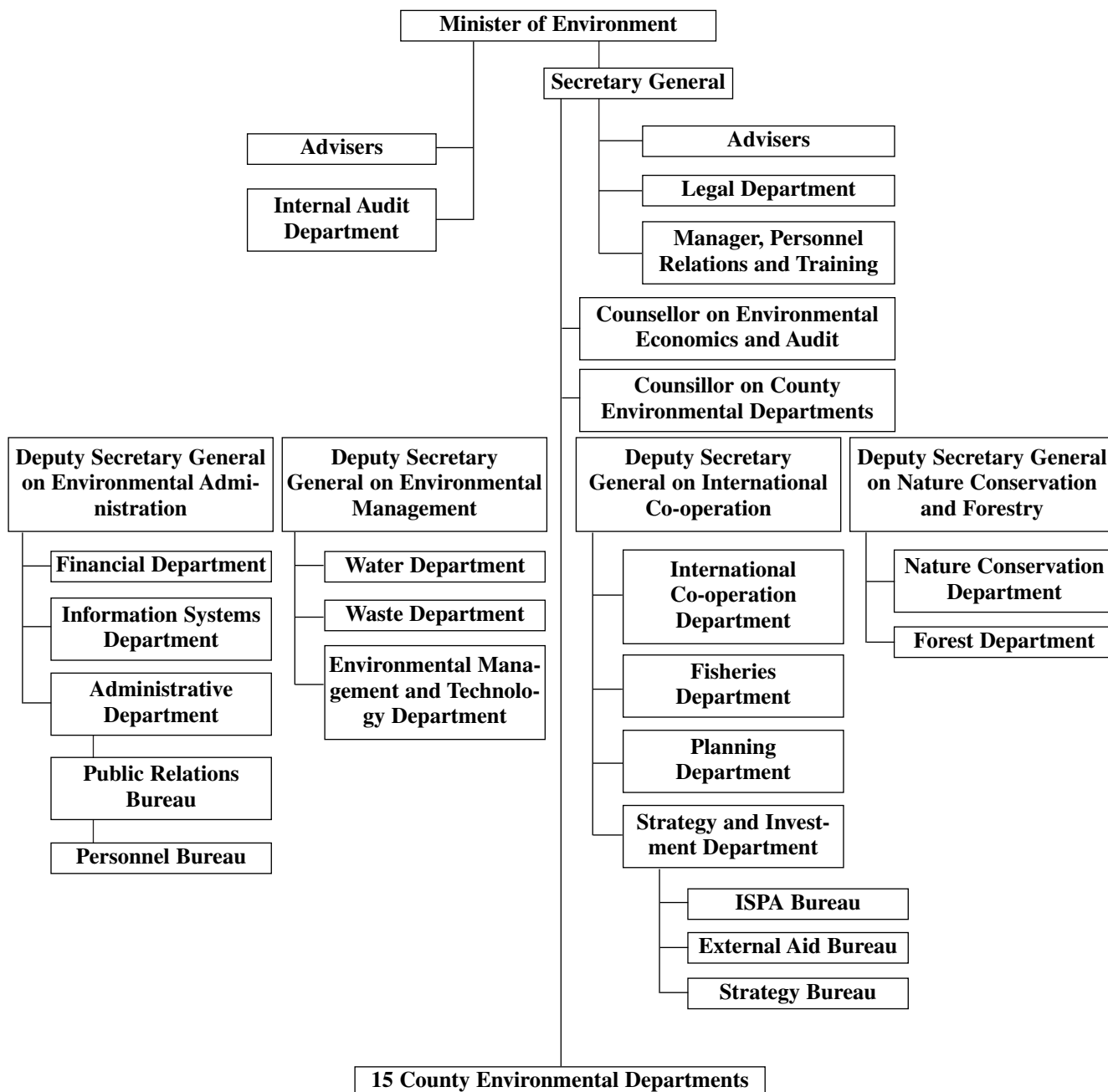
EE15172 Tallinn - ESTONIA

Tel. (00372) 6262802

Fax: (00372) 6262801

www.envir.ee

STRUKTURA MINISTERSTVA:

FINSKO

1. Stav životního prostředí ve Finsku

1.1. OVZDUŠÍ

Celkové emise skleníkových plynů ve Finsku dosáhly 81,7 miliónů tun v roce 2002 což je cca o 5 miliónů tun více než v roce 1999. Hlavní příčinou ke zvyšování emisí skleníkových plynů je vzrůstající spotřeba energie.

1.2. VODA

Vydatné finské vodní zásoby jsou dostatečné pro potřebu obyvatelstva a průmyslu. Kvalita vody je v mnoha kritériích velmi dobrá ve většině řek a jezer, přestože přírodní obsah organických látek je vysoký a tak hrozí nebezpečí eutrofizace a acidifikace. Kvalita pitné vody se zlepšila díky vyššímu užívání podzemních vod jako zdroje pitné vody.

Značný posun znamenalo omezení vypouštění průmyslových a komunálních odpadních vod do vod povrchových. V průmyslu, zejména dřevařském a papírenském, došlo díky kontrole a změně některých procesů ke snížení koncentrací fosforu, těžkých kovů a organických chloridů ve vypouštěných vodách. Dále došlo k výraznému zlepšení kanalizací a čistíren odpadních vod, které přinesly zejména snížení koncentrací fosforu a organických látek v povrchových vodách. Výzvou pro Finsko zůstává snižování koncentrací dusíku. Zlepšení se očekává díky implementaci nitrátové směrnice ES a směrnice o čištění městských odpadních vod. přetrvávajícím problémem zůstává m stav eutrofizace v Baltském moři.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Finsko dosáhlo pokroku v oblasti odpadového hospodářství. Zákon z roku 1993 zavedl koncept snižování a prevence odpadů. Byly stanoveny ekonomické nástroje k podpoře přísnějších norem. Prudký růst poplatků za odpady nastal mezi rokem 1996 – 1997, kdy vešla ve Finsku v platnost daň z odpadu.

Počet skládek byl snížen o dvě třetiny a kvalita složení odpadu na skládkách se výrazně zvýšila. Skladování nebezpečného odpadu se zefektivnilo. Národní plán odpadového hospodářství z roku 1996 obsahuje mnoho ambiciózních plánů pro snížení produkce odpadu a zvýšení objemu recyklace ve výhledu deseti let.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (tis t/rok)	NO _x (tis t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Finsko	338	8,4	75,5	80	62	220	450	69
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

(Tg CO ₂ equivalents)	1990 (Base year)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CO₂													
fuel combustion	53.9	53.1	51.3	52.0	58.3	55.9	61.2	59.8	57.4	56.8	54.9	60.5	62.0
fugitive emissions from fuels (peat, oil and natural gas)	3.5	3.5	3.5	3.6	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5
industrial processes	1.2	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.1	1.0	1.0
agricultural soils	3.2	2.8	2.3	2.2	2.1	1.7	1.8	2.1	2.0	2.0	2.0	1.9	2.1
other	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.6	0.7	0.8	0.7	0.7	0.7
CH₄	6.3	6.3	6.2	6.2	6.1	6.1	6.1	6.0	5.8	5.7	5.4	5.4	5.1
N₂O	7.9	7.4	6.9	7.0	7.1	7.4	7.4	7.6	7.5	7.3	6.8	6.8	6.8
SF₆, HFCs, PFCs	0.09	0.07	0.04	0.03	0.04	0.10	0.15	0.24	0.30	0.40	0.58	0.73	0.53
TOTAL	76.8	74.8	71.8	72.4	78.8	76.3	81.7	80.7	78.1	77.5	75.0	80.6	81.7
Land-use change and forestry (removals)	-23.8	-38.2	-31.9	-29.1	-17.3	-14.7	-21.0	-12.6	-9.7	-10.8	-12.0	-16.9	-18.0

Návštěva finského ministra životního prostředí E. Enestama v České republice.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Finsko přijalo programy pro správu chráněných oblastí a je velmi úspěšné v řešení ochrany chráněných druhů. Finsko je signatářem většiny mezinárodních smluv v oblasti ochrany přírody. Stav finské přírody zůstává citlivou stránkou životního prostředí ve Finsku. Tlaky působené dřevařským průmyslem se projevují zejména na poli biodiverzity. Celková rozloha chráněných území (8,1 %) je pod standardem IUCN, kterým je 10 % chráněného území z území státu.

V srpnu 1998 předložila finská vláda Evropské komisi zařazení 1458 míst do sítě Natura 2000. Celková rozloha těchto míst tvoří asi 12 % z povrchu Finska. Právní základ pro založení Natury 2000 je zahrnut v zákoně o ochraně přírody (1096/1996).

1.5. FINANCE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ENERGETIKA

V roce 2004 bude poskytnuto 2,5 % z finských vládních výdajů (940 mil EUR) přímo na ochranu životního prostředí. V roce 2003 byl tento výdaj ve výši 699 mil. EUR.

Finsko vyrábí velký podíl elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Vodní elektrárny se podílejí na výrobě energie 15 %, větrné elektrárny se podílejí 23 % a uhelné elektrárny 62 %.

Celková spotřeba energie v roce 2002

	PJ	%
Průmysl	531	49
Vytápění	240	22
Doprava	173	16
Ostatní	141	13
Celkově	1085	100

2. Mezinárodní spolupráce

Řešení problémů životního prostředí je stále více globální záležitostí. Finsko podporuje řešení problémů ochrany životního prostředí prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Finsko je signatářem hlavních mezinárodních smluv v oblasti ochrany životního prostředí a aktivně se podílí na formování evropské politiky životního prostředí. V oblasti rozvojové pomoci je zaměřeno zejména na technologickou a institucionální pomoc Rusku a pobaltským státům. Finsko je

také aktivní v bilaterální a regionální spolupráci. Dvěma nejdůležitějšími cíli je zlepšení stavu Baltického moře a omezení emisí v sousedních státech, které mají vliv také na finské životní prostředí. Finsko podtrhuje význam „severské dimenze“ regionální ochrany životního prostředí. Finsko založilo síť regionální spolupráce k prosazení udržitelného rozvoje a k boji s přeshraničním znečištěním (Agenda 21 pro region Baltického moře, Rada pro baltické státy (CBSS), Helsinská komise (HELCOM), Barents Euro-Arctic Council (BEAC)). Hlavními bilaterálními partnery Finska jsou Norsko, Polsko, Švédsko, Dánsko, Německo, Ukrajina, Ruská federace a Estonsko.

3. Bilaterální spolupráce České republiky a Finska

Ve dnech 14. – 15. června 2000 se uskutečnila návštěva ministra životního prostředí České republiky ve Finsku. V Helsinkách se setkal s ministryní životního prostředí Finské republiky Satu Hassi. Ve dnech 3. – 6. července. 2003 se uskutečnilo v Helsinkách jednání se zástupci North Investment bank o spolupráci na projektu v rámci programu Fondu soudržnosti. Jednání se zúčastnil i náměstek ministra – ředitel sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomáš Novotný.

Ve dnech 5. – 6. ledna 2004 navštívil Českou republiku finský ministr životního prostředí J. E. Enestam. Spolupráce mezi oběma ministerstvy bude pokračovat formou společných seminářů za účelem předávání praktických zkušeností z ochrany přírody, vodního a odpadového hospodářství a změny klimatu nebo formou výměny expertů na jednotlivé složky životního prostředí.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

ministr: Jan Erik Enestam

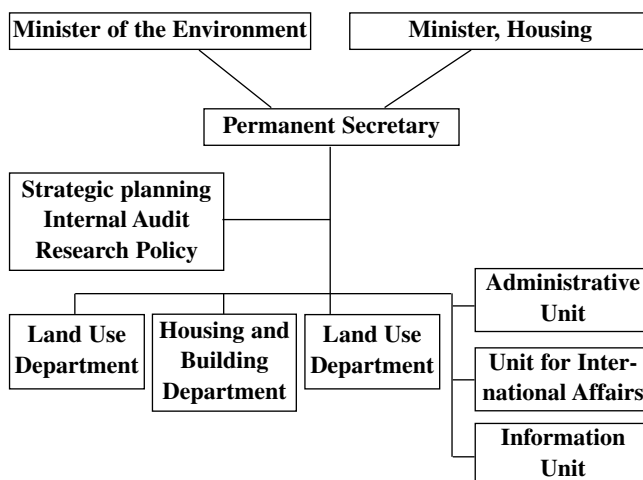
adresa:

PO Box 35, FIN-00023 GOVERNMENT, FINLAND

tel.: +358 (0)9 160 07, fax: +358 (0)9 160

www.ymparisto.fi

STRUKTURA MINISTERSTVA:

FRANCIE

1. Stav životního prostředí ve Francii

Během posledního desetiletí **dostala Francie většinu svých vnitrostátních i mezinárodních závazků**. Tyto závazky, zejména spojené s rozvojem evropského environmentálního práva a jeho převádění do francouzského právního systému iniciovaly transformaci resortu ochrany životního prostředí ve Francii.

Zejména v posledních několika letech došlo k relativně výraznému **posílení environmentálních institucí na národní úrovni**, kdy byl ustanoven vysoký úředník pověřený agendou udržitelného rozvoje ve strukturách všech ministerstev republiky a kdy byla relativně upevněna pozice Ministerstva ekologie a udržitelného rozvoje v mnoha otázkách.

V souvislosti s již dříve zahájeným procesem decentralizace a modernizace státní správy došlo k **přerozdělení odpovědnosti za životní prostředí** na místní samosprávy (communes), zatímco centrální orgány si ponechaly odpovědnost za strategické plánování a koordinaci týkající se právních předpisů.

Poté co byly v rámci zjednodušení legislativy vydán **Kodex životního prostředí**, byly v roce 2003 v přímé návaznosti na Summit v Johannesburgu vydány nové strategické dokumenty.

Jedná se o všeobecný a programový dokument ve formě „**Národní strategie udržitelného rozvoje**“ (NSUR – byla přijata v červnu 2003) a o **Chartu životního prostředí** (schválena vládou FR taktéž v červnu 2003). Stejně jako NSUR obsahuje i tato Charta základní principy ochrany ŽP. Jejím cílem, pokud bude odsouhlasena plánovaná změna ústavy FR, je uvést environmentální práva a principy naroveň principům ekonomickým a sociálním, tím že Charta bude začleněna do ústavního bloku.

Přestože Francie dosáhla poměrně výrazného pokroku ve vztahu k cílům, které si na začátku 90. let určila v oblasti ochrany životního prostředí, stále zde zůstávají závazky, které doposud nebyly splněny. Jedná se zejména o problematiku vod, kde 30% povrchových vod zůstává v kategorii silně znečištěných zdrojů (nitráty a pesticidy), ale i o oblast prevence, jejíž nedostatečnost byla odhalena nedávnými přírodními katastrofami (povodně v kraji Somme), námořními nehodami (ztroskotání tankeru Erika) a průmyslovými nehodami (petrochemický závod AZF v Toulouse).

Díky velké rozloze a různorodosti krajiny a velkému množství citlivých oblastí a díky velkému rozdílu existujícímu mezi městskými a příměstskými oblastmi a „prázdným“ venkovem vyžaduje ochrana přírody a přírodního dě-

dictví ve Francii poměrně velké úsilí. Prioritami zůstávají **eliminace znečištění ovzduší a redukce hluku ve městech, zlepšení kvality vod, odpadové hospodářství, ochrana přírody, změna klimatu, dopravní management** a vzhledem k tomu, vzhledem k dlouhému pobřeží také **ochrana pobřežních oblastí a mořského prostředí**. Novou prioritou je vytváření a zpracování postupů při hydro-geologických a průmyslových rizicích. Tato oblast si vyžádají v příštích letech značný obnos investic zejména od místních samospráv. Díky velmi přísným národním normám a rychle se vyvíjející legislativě se Francii nicméně zatím relativně daří splňovat vysoké standardy vyplývající z právních předpisů ES v mnoha odvětvích. Francouzskou prioritou v EU je další posilování environmentální legislativy ES v oblasti životního prostředí.

1.1. OVZDUŠÍ

Francie celkově splňuje své závazky v oblasti emisí do ovzduší, pocházejících z průmyslových zón. Problémem je ale rapidní nárůst silniční dopravy, využívání dieselových motorů a větší využívání energeticky náročných zařízení. Tyto faktory přispívají v k vyšším emisím skleníkových plynů a ohrožují plnění mezinárodních závazků Francie v této oblasti.

Nejhorší kvalitu ovzduší ale stále najdeme ve městech (a zejména v Pařížské metropoli), která se vyznačují každodenními dopravními kalámitami a často vykazují zdraví ohrožující stavy přízemního ozónu. Snaha o omezení silničního provozu ve městech a stavba systémů tramvají a sítě cyklostezek byla již zahájena v mnoha velkých městech (Bordeaux, Lyon, Štrasburk, Lille), ale ještě nepřinesla výraznější výsledky.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (tis t/rok)	NO _x (tis t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Francie	549	10,1	31,4	77	820	1690	510	360
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

1.2. VODA

Stejně jako v ČR je otázka vod klíčovou oblastí ochrany životního prostředí ve Francii. Čištění odpadních vod zde také představuje největší položku v národních výdajích na životní prostředí. Oproti ostatním zemím disponuje Francie relativně bohatými zdroji vody. Pro jejich správu byla před lety vytvořena skupina šesti specifických administrativ, pověřených hospodařením, rozdělených podle šesti největších povodí. Jedná se o takzvané Vodní agentury (Agences de l'eau), jež jsou finančně nezávislými veřejnými institucemi. Tento přístup se ukázal jako velmi účinný, protože během dvaceti let se podařilo snížit znečišťování vod z průmyslu o 70 %. Nevyřešeným problémem nadále zůstává znečišťování zemědělské, které ohrožuje zejména spodní vody (např. v Bretaňském kraji).

Důležitou součástí ochrany vod je také otázka ochrany mořského prostředí proti znečištění. Více než 700 pobřežních obcí provádí pravidelné sledování kvality mořské vody a ověřují plnění odpovídajících evropských směrnic. V současnosti jsou budovány nové čistírny pobřežních vod a připravují se programy rehabilitace pobřeží zasaženého ropným znečištěním.

Velmi aktuálním problémem je otázka povodní, protipovodňové ochrany a monitorovací systémy, stejně jako odstraňování následků těchto přírodních katastrof, které v posledních letech velmi silně zasáhly francouzské území.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Řada jednotlivých cílů týkajících se **recyklace odpadů a omezení skládkování** byla splněna a odpadové hospodářství se rozvinulo na národní úrovni. Obce a města získaly odpovědnost za vypracování plánů odpadového hospodářství, nakládání a likvidaci odpadů. Finanční prostředky na organizaci těchto systémů pocházejí částečně z poplatků za odvoz a likvidaci odpadu, částečně ze strukturálních fondů ES. Technickou asistenci na všech úrovních poskytuje obcím státní instituce podřízená MEDD, zabývající se ochranou životního prostředí a energetickým hospodářstvím – ADEME.

Nevyřešena zůstává otázka nebezpečného odpadu a odpadů radioaktivních, stejně jako nakládání s „novým“ typem odpadů, kterým je odpad technologický a elektronický. V současné době je nerozšířenějším způsobem nakládání s odpady energetické využití, ale rozvíjí se tříděný sběr a recyklace, zejména v menších městech.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Ve Francii existuje rozsáhlá síť chráněných oblastí: šest národních parků (celkem 992 000 hektarů) a třicet parků regionálních (5 020 000 hektarů) bylo postupně doplněno o ochranné zóny a oblasti vytvořené v rámci implementace směrnic ES a zejména směrnice Natura 2000. Na rozdíl od jiných zemí Francie při mapování těchto zón postupovala v součinnosti se soukromými aktéry a místními institucemi na úkor spolupráce s nevládními organizacemi, což jí bylo vyčítáno jako nedodržení podmínek stanovených směrnicí.

V posledních letech zaznamenala ochrana přírody ve Francii několik dílčích úspěchů, jako např. obnovení podmínek pro tření atlantského lososa v několika francouzských řekách, nebo smlouvy uzavřené mezi státem a starosty pyrenejských obcí s cílem ochránit poslední volně žijící medvědy. Neúspěch je oproti tomu markantní v ochraně ptactva, kde bylo konstatováno významné řidnutí i dříve početných druhů.

2. Mezinárodní spolupráce

Francie je členem řady významných mezinárodních organizací a programů, jako jsou OSN (UNESCO, WHO, ICAO, UNDP, UNEP, CSD aj.), NATO, ZEU, OBSE, EU, RE, WTO, ILO, MMF, WB, BERD a významných uskupení typu Union latine, Frankofonie, G-7, Středozemní fórum, atd. Francie taktéž podepsala a ratifikovala valnou většinu významných mnohostranných environmentálních smluv.

3. Spolupráce mezi Českou republikou a Francií v oblasti životního prostředí

Environmentální vztahy ČR s Francií jsou založeny na Dohodě mezi Federálním výborem pro životní prostředí České a Slovenské Federativní Republiky a Ministerstvem životního prostředí Francouzské republiky spolupráci v oblasti životního prostředí a Protokolu I k této dohodě mezi Ministerstvem životního prostředí České republiky a Ministerstvem životního prostředí Francouzské republiky o spolupráci na úseku životního prostředí, podepsané 21. 6. 1991. Od roku 1999 se spolupráce s Francií prohloubila uvedením v činnost pravidelného bilaterálního řídicího výboru pro spolupráci v oblasti životního prostředí. Smluvní strany se v této dohodě zavázaly, že budou dále rozvíjet spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí. Budou podporovat účinné akce v národním, jakož i v oblastním a mezinárodním měřítku směřující k ochraně životního prostředí před všemi zdroji znečišťování ovzduší, vody a půdy. Budou posilovat spolupráci v boji proti přírodním katastrofám.

Touto dohodou byla také vytvořena Kancelář česko-francouzské spolupráce v oblasti životního prostředí (dále jen česko-francouzská kancelář), která má za úkol poskytovat logistickou a technickou pomoc při uskutečňování společných projektů, jakož i zajišťovat pravidelný kontakt mezi oběma ministerstvy a i jinak podporovat a napomáhat rozvíjení spolupráce v oblasti životního prostředí na všech úrovních.

Spolupráce mimo jiné probíhá také na úrovni setkání ministrů a náměstků a formou seminářů a setkání při příležitosti kongresů, workshopů a mezinárodních konferencí, kdy se setkávají zástupci ministerstev na nejvyšší úrovni.

Ve dnech **2. – 8. června 2003** se konal francouzský Týden udržitelného rozvoje, na jehož organizaci v Praze se

Na podzim 2000 věnovalo Ministerstvo životního prostředí ČR 2700 sazenic jilmových stromů na obnovu pařížských lesů a parků postižených v roce 1999 ničivou vichřicí.

spolu s francouzským velvyslanectvím a česko-francouzskou kanceláří podílelo také MŽP.

Ve dnech **20. – 21. listopadu 2003** se v Praze uskutečnilo **mezinárodní kolokvium na téma „Decentralizovaná spolupráce, restrukturalizace průmyslu a udržitelný rozvoj“** organizované francouzským velvyslanectvím. Zúčastnili se ho delegáti a zástupci krajů z ČR, Francie, Polska, Slovenska a Německa.

Ve dnech **2. – 5. prosince 2003** se uskutečnila **cesta do Francie náměstka – ředitele sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomáše Novotného**. V rámci návštěvy se setkal se státní tajemnicí pro udržitelný rozvoj paní Tokiou Saifi. Při této příležitosti se také konal **řídící výbor česko-francouzské spolupráce** pro životní prostředí na MEDD, který určil priority spolupráce na rok 2004.

SMĚŘOVÁNÍ ČESKO-FRANCOUZSKÉ BILATERÁLNÍ SPOLUPRÁCE

1. Ministerstvo životního prostředí má zájem o spolupráci formou **předávání informací a zkušeností s přípravou a předkládáním projektů financovaných ze Strukturálních fondů EU a to zejména na úrovni meziregionální spolupráce**. V prvním pololetí 2004 plánuje MŽP společný francouzsko-český seminář na toto téma ve společné organizaci s francouzským velvyslanectvím. Cílem semináře bude navázání kontaktů s českými kraji

a obcemi, rozvoj decentralizované spolupráce a představení regionálních a komunálních projektů využívajících strukturální fondy EU.

2. Byla přislíbena **účast MŽP ČR na jednání plánované výhledové pracovní skupiny k posílení kompetencí Programu spojených národů pro životní prostředí (UNEP)** a možnost jeho přeměny na silnou a samostatnou Mezinárodní organizaci životního prostředí (WEO), jakož i podpora francouzské politiky v této otázce.
3. MŽP ČR bude pravidelně informovat MEDD o vývoji české Národní strategie udržitelného rozvoje a podpoří navázání pracovních kontaktů mezi odborníky na udržitelný rozvoj obou států. V rámci spolupráce v této otázce byla přislíbena **účast MŽP ČR na organizaci červnového Týdne pro udržitelný rozvoj v ČR** ve spolupráci s Kanceláří česko-francouzské spolupráce v oblasti životního prostředí a s atašé pro technickou spolupráci Francouzského velvyslanectví v Praze.

Kontakt:

Ministerstvo ekologie a udržitelného rozvoje

ministr: Serge Lepeltier

adresa:

Ministère de l'Écologie et du Développement Durable

20 avenue de Ségur – 75302 Paris 07 SP

tel.: 01 42 19 20 21

<http://www.environnement.gouv.fr/>

IRSKO

1. Stav životního prostředí v Irsku

Irsko je zemí s relativně dobrým stavem životního prostředí, vzrůstající negativní vliv na životní prostředí je spojen s rychlým ekonomickým růstem, souvisejícími vzorci výroby a spotřeby a nedostatečnou infrastrukturou. Mezi priority irské politiky životního prostředí patří snížení eutrofizace vod, zlepšení nakládání s odpady, ochrana městského životního prostředí, snižování produkce skleníkových plynů a přeshraničního znečištění ovzduší a ochrana nerostných surovin.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (kg/os.)	NO _x (kg/os)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t)
Irsko	70	8,1	8,8	86	8	30	560	48
ČR	79	16,2	34	64	26	39	330	118,7

1.1. OVZDUŠÍ

Kvalita ovzduší je v Irsku relativně dobrá, Irsku se daří plnit požadavky všech evropských předpisů v této oblasti. Významným znečišťovatelem ovzduší je doprava. Následkem narůstající dopravy v centrech měst je zvyšování množství polutantů, jako je NO₂, PM10, CO a benzen (ten zatím není monitorován v národním měřítku). V roce 2000 schválila irská vláda Národní strategii změny klimatu, jejímž cílem je zajistit splnění závazků Kjótského protokolu. Irsko je jedním z největších producentů CO₂ na obyvatele v Evropě. Od roku 1990 se zvýšily emise skleníkových plynů o více než 24 %.

1.2. VODA

Kvalita vod v Irské republice je všeobecně dobrá. Hlavním znečišťovatelem je zemědělství (73 % celkového množství fosforu a 82 % dusičnanů do povrchových vod). Mezi prioritní úkoly patří zajištění financování požadavků evropské směrnice o čištění městských odpadních vod. V současné době probíhá program investic do infrastruktury v této oblasti, který dosahuje výše 3 mil. EUR. Hlavní projekty byly „Lough derg and Lough Ree (2001), Three rivers project (2002), Lough Leane (2003). Na financování projektů se podílejí také fondy EU.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Cílem Irsku je dosažení oddělení ekonomického růstu od vzrůstajícího množství produkovaných odpadů. Produkce komunálního odpadu na hlavu dosahuje 560 kg, což je nad průměrem zemí OECD. Většina odpadů je skládkována. Cílem v oblasti odpadového hospodářství je zvýšit podíl recyklace a znovuvyužití odpadů.

2. Mezinárodní spolupráce a udržitelný rozvoj

V roce 1997 schválilo Irsko svoji Strategii udržitelného rozvoje. Cílem strategie je zajištění integrace principů ochrany životního prostředí do sektorových politik a zajištění vyváženého růstu.

Rozvoj mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí je integrální součástí irské zahraniční politiky a Irsko se aktivně účastní všech globálních iniciativ v oblasti ochrany životního prostředí a prosazování udržitelného rozvoje. Také rozvojová pomoc je důležitou součástí irské zahraniční politiky. Na rozvojové pomoci se Irsko podílí 0,33 % HNP a zavázalo se zvýšit tento podíl na 0,7 % do roku 2007. Hlavním cílem rozvojové pomoci je snižování chudoby.

3. Spolupráce mezi Českou republikou a Irskem v oblasti životního prostředí

Irský ministr životního prostředí, kulturního dědictví a regionálního rozvoje Martin Cullen navštívil dne 15. září 2003 Českou republiku za účelem seznámení představitelů České republiky s prioritami a programem irského předsednictví Evropské unie v 1. pololetí roku 2004 v oblasti životního prostředí.

V roce 2003 navštívil Irskou republiku náměstek ministra T. Novotný v doprovodu ředitele odboru integrovaného financování T. Olivy. Návštěva byla zaměřena na praktické

zkušenosti s využíváním strukturálních fondů a Kohezního fondu.

Ve dnech 14. – 16. května 2004 se v irském Waterfordu uskutečnila neformální rada ministrů životního prostředí zemí EU.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí a místní správy

ministr: Martin Cullen

adresa: Custom House

Dublin, 1 – IRELAND

tel. (003531) 88 82 000 / 8882402

fax: (003531) 8742710 / 6712378 / 8788640

email: minister@environ.ie

www.environ.ie

STRUKTURA MINISTERSTVA:

<p>Environment Waste Infrastructure and Regulation Waste Prevention and Recovery Environment Policy Air/Climate Water Quality Environment International Environment Awareness North/South Nuclear Safety ENFO</p> <p>Local Government Local Government Policy Local Government Personnel Local Government Finance Franchise Fire Services and Emergency Planning Non-National Roads</p> <p>Development and Planning Construction Spatial Planning Urban and Village Development Planning Public Private Partnership</p> <p>Local Government Audit Service</p>	<p>Corporate Services and Water Services Personnel Departmental Finance and Accounts Organisation/ICT/FOI Change Management Local Services Water Services Investment Programme Water Services Policy Press and Information Offices of the Minister and Ministers of State Office of the Secretary General <i>EU/Internal Audit</i></p> <p>Housing Housing Policy and Supply Housing Management and Affordable Housing Housing Construction Housing Grants Traveller Accommodation and Voluntary Housing Private Rented Sector Social Inclusion</p> <p>Heritage – Dúchas Heritage Policy National Monuments and Architectural Protection National Parks and Wildlife Historic Properties and Education and Visitor Services</p>
--	---

ITÁLIE

1. Stav životního prostředí v Itálii

Během posledního desetiletí dostala Itálie většiny vnitrostátních i mezinárodních závazků, zejména v oblastech snižování emisí SO₂, těžkých kovů, třídění odpadů, v ochraně přírody a agro-environmentálních opatřeních. Došlo k výraznému posílení environmentálních institucí na národní úrovni, byly vydány nové právní předpisy a došlo k přerozdělení odpovědnosti za životní prostředí na regiony a obce, zatímco centrální orgány si ponechaly odpovědnost za strategické plánování a koordinaci týkající se právních předpisů. Byly založeny regionální agentury na ochranu životního prostředí (ARPA), které slouží regionům jako orgány inspekčního charakteru. Finanční zdroje Ministerstva životního prostředí a ochrany území na podporu životního prostředí značně vzrostly a byly založeny odbory zabývající se problematikou udržitelného rozvoje, ochranou před povodněmi, sesuvy půdy a dalšími přírodními pohromami.

Přestože Itálie dosáhla poměrně výrazného pokroku v oblasti ochrany životního prostředí, stále zde zůstávají závazky, které doposud nebyly splněny. Jedná se zejména o problematiku emisí NO_x a dosažení cílů v oblasti ochrany vod a změny klimatu. Problematika uvolnění vyššího množství prostředků na obnovení vod a nakládání s odpady by měla být vyřešena, přičemž pokrok by měl směřovat k zavedení pravidla „znečišťovatel platí a uživatel ctí pravidla“.

Prioritami ochrany životního prostředí v Itálii zůstávají eliminace znečištění ovzduší ve městech, zlepšení kvality vod a půdy, odpadové hospodářství, ochrana přírody, změna klimatu, dopravní management a vzhledem k tomu, že je Itálie přímořským státem, ochrana pobřežních oblastí a mořského prostředí.

1.1. OVZDUŠÍ

Za posledních 10 let došlo k výraznému zlepšení kvality ovzduší, zejména snížením emisí SO₂, NO₂, a CO. K tomuto zlepšení přispělo snížení emisí v důsledku změny palivové základny ve prospěch paliv s lepšími jakostními vlastnostmi, využitím obnovitelných zdrojů energie a účinné využití kogeneračních elektráren a snížení produkce emisí z průmyslových zdrojů, což se týká zejména emisí SO₂, NO_x, CO₂, VOCs a dioxinů.

Stále zde však existují oblasti, která se vyznačují nízkou nebo špatnou kvalitou ovzduší, převážně ve vztahu k přímému ozónu. Italské kulturní a přírodní dědictví trpí dopady znečištění ovzduší a hlavní příčinou tohoto stavu je vysoký dopravní ukazatel.

1.2. VODA

Legislativa v oblasti vod je sjednocena s legislativou ES. Problematika správy vodních toků byla více zaměřena na řešení povodňových situací a půdní eroze. V současné době se pracuje na povodňových plánech a plánech pro sesuvy půdy. Doposud byl zaznamenán jen malý pokrok v klíčových oblastech na zlepšení kvality vod, a to zejména kvůli malým investicím do ČOV na úrovni obcí.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Cíle týkající se recyklace odpadů a omezení skládkování, byly v Itálii splněny a odpadové hospodářství se rozvinulo na národní úrovni i regionální úrovni. Regiony získaly odpovědnost za vypracování plánů odpadového hospodářství, nakládání a likvidaci odpadů v určitých oblastech.

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (kg/os.)	SO ₂ (změna od r.1990%)	NO _x (kg/os)	NO _x (změna od r.1990%)	Komunál. odpad	CO ₂ (mil. t)	CO ₂ (změna od r.1991%)
Itálie										
301	9,1	23	63	16	-46	26	-24	500	425,3	6,9
Česká republika										
79	16,2	34	64	26	-86	39	-47	330	118,7	-15,6

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Itálie v 90. letech výrazně rozšířila síť chráněných oblastí, celková plocha chráněných území, která se během této doby zdvojnásobila, nyní činí 9,1 % z celkové rozlohy. Došlo k výraznému navýšení veřejných výdajů na ochranu přírody a legislativa prodělala řadu změn, ve smyslu urychlení vytváření a správy chráněných oblastí regiony. Síť Natura 2000 zaujímá 16 % z celkové plochy Itálie. Byla vytvořena databáze ohrožených druhů, čemuž předcházela komplexní inventura veškeré fauny a flory na území Itálie.

Přestože došlo v ochraně přírody k velkému pokroku, zůstávají oblasti, které by měly být dokončeny. Jedná se o přijetí Národní strategie biodiverzity, zajištění stálé ochrany chráněných pobřežních oblastí, zlepšení správy národních parků, zvýšení výdajů na ochranu přírody, implementaci zákonů na ochranu přírody a uplatňování územního plánování a opatření na ochranu životního prostředí.

2. Spolupráce mezi Českou republikou a Itálií v oblasti životního prostředí

Smluvní základ spolupráce je upraven **Smlouvou mezi Českou republikou a Italskou republikou o přátelských vztazích a spolupráci** (podepsaná dne 23. ledna 1996 v Římě, v platnosti od 21. března 1998), jejíž součástí je článek 12 Smlouvy, ve kterém je uvedeno: „Smluvní strany budou rozvíjet spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí. Budou podporovat účinné akce v národním, jakož i v oblastním a mezinárodním měřítku směřující k ochraně životního prostředí před všemi zdroji znečištění ovzduší, vody a půdy. Budou posilovat spolupráci v boji proti přírodním katastrofám“.

Ve dnech 7. – 8. července 2003 se v Terstu uskutečnil tzv. high level workshop „Enlargement and Environment: Integration of the Environment in the Economy of the Enlarged Europe“, kterého se účastnily zástupkyně ředitele odboru Evropské unie Veronika Šafránková.

Ve dnech 18. – 20. července 2003 se uskutečnilo neformální zasedání Rady EU – mistrů životního prostředí a energetiky v Montecatini. Delegaci České republiky vedl za Ministerstvo životního prostředí náměstek ministra a ředitel sekce zahraničních vztahů Tomáš Novotný a za Ministerstvo průmyslu a obchodu náměstek ministra Martin Pecina. Jednalo se o první společné neformální jednání ministrů životního prostředí a energetiky členských zemí EU, přístupujících zemí, kandidátských zemí, Norska, Evropské komise,

Evropského parlamentu a Evropské agentury životního prostředí během Italského předsednictví EU. Hlavními body jednání byly integrace energetiky a politiky životního prostředí, rozšíření základny energetických zdrojů a problematika změny klimatu.

Ve dnech 25. – 26. září 2003 se uskutečnil v Římě mezinárodní seminář „A Better Sustainable Development Governance: Indicators and Other Assessment Tools“, jehož všeobecným cílem bylo zahájit realizaci závazků Světového summitu o udržitelném rozvoji v podobě naplňování vedoucí úlohy EU při prosazování principů udržitelného rozvoje v Evropě i ve světě. Českou delegaci vedl náměstek ministra a ředitel sekce zahraničních vztahů Tomáš Novotný.

Kontakt

Ministerstvo životního prostředí a ochrany půdy (MATT)

ministr: Altero Matteoli

adresa:

Via Cristoforo Colombo, n. 44

00147 – Roma ITALIA

tel.: +6 572 255 12-5, +6 572 21 (ústředna)

fax: +6 572 885 13

E-mail: segreteria.ministro@minambiente.it

<http://www.minambiente.it>

IL MINISTERO DELL'AMBIENTE E DELLA TUTELA DEL TERRITORIO

- Il Ministro dell' Ambiente e della Tutela del Territorio
- Segreteria del Ministro
- Ufficio di Gabinetto
- Ufficio Legislativo
- Ufficio Stampa
- Servizio Controllo Interno
- Sottosegretario di Stato On. Antonio Martusciello
- Sottosegretario di Stato On. Francesco Nucara
- Sottosegretario di Stato On. Roberto Tortoli
- Ufficio del Consigliere Diplomatico del Ministro
- Commissione Tecnico-Scientifica
- Comitato Nazionale per la lotta alla Siccità e alla Desertificazione
- Consiglio Nazionale Ambiente
- Osservatorio Nazionale sui Rifiuti
- Comitato Nazionale dell'Albo Nazionale delle imprese che effettuano la gestione dei rifiuti
- Comando Carabinieri Tutela Ambiente
- Reparto Ambientale Marino del Corpo delle Capitanerie di Porto

KYPR

Stav životního prostředí na Kypru

Kypr udělal v souvislosti s přípravou na vstup do Evropské unie velký pokrok. Kapitola Životní prostředí byla uzavřena v prosinci 2002. Kypr začal integrovat principy udržitelného rozvoje do sektorových politik, zejména energetiky, turistiky a dopravy. V roce 2001 byl přijat zákon o posuzování vlivů na životní prostředí, v roce 2002 byla přijata energetická politika, byla přijata směrnice o přístupu k informacím, jako poslední z horizontální legislativy byla v roce 2004 implementována směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí

Kypr trpí nedostatkem vodních zdrojů a proto hraje voda a její ochrana v politice ochrany životního prostředí důležité místo. Obdobně jako v dalších nově přístupujících zemích je problémem směrnice o čištění městských odpadních vod, pro jejíž implementaci vyjednal Kypr přechodné období do roku 2012.

Kypr připravil své plány odpadového hospodářství a pokračuje v budování systému pro sběr, třídění a recyklaci odpadů. Zákon o obalech a obalových odpadech byl přijat v dubnu 2002 a Kypr má přechodné období do 31. prosince 2005 pro jeho implementaci.

V oblasti ochrany ovzduší zůstává problémem kvalita paliv a obsah síry v palivech. Přechodné období má Kypr do roku 2005.

Kontakt:

Ministerstvo zemědělství, přírodních zdrojů a životního prostředí

ministr: Timmy A. Efthymiou

adresa: Ministry of Agriculture,
Natural Resources and Environment of Cyprus

CY-1411 Nicosia

CYPRUS

tel: +357 22 303859

LITVA

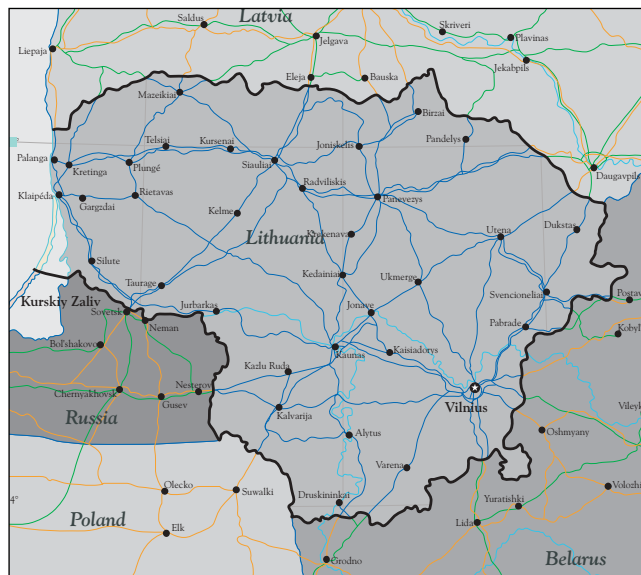
Stav životního prostředí v Litvě

Cílem Strategie udržitelného rozvoje, která byla schválena v roce 2003, je oddělení ekonomického růstu od vzrůstající zátěže na životní prostředí. Z tohoto ohledu se Litva, obdobně jako další kandidátské země, musela vypořádat s negativním vlivem struktury průmyslu, kterou zdědila z minulosti. Spotřeba energie na jednotku HDP je stále 2x vyšší než v zemích EU. Mezi priority udržitelného rozvoje Litvy patří:

- vyvážený ekonomický růst,
- snižování rozdílů mezi regiony,
- minimalizace negativních vlivů dopravy, průmyslu, energetiky,
- účinné využívání přírodních zdrojů a nakládání s odpady,
- minimalizace dopadů na lidské zdraví,
- snižování emisí skleníkových plynů a dopadů změny klimatu,
- účinná ochrana biodiverzity,
- účinnější ochrana krajiny,
- snížení nezaměstnanosti a chudoby,
- podpora vědy a vzdělání,
- zachování kulturní identity.

Díky restrukturalizaci hospodářství a vyšší energetické efektivity se Litvě podařilo výrazně snížit **znečištění ovzduší**. V posledních deseti letech se objem znečištění ovzduší snížil více než 3x, téměř 5x poklesly emise ze stacionárních zdrojů (průmysl a energetika). Na znečištění ovzduší s v Litvě významnou měrou podílí také doprava (CO a NO_x). Mezi cíle v oblasti snížení znečištění ovzduší patří obnovení vozového parku, zlepšení kvality paliva a zavádění úsporných opatření. Emise CO₂ se od roku 1992 snížily 3x. Litva nevyrábí látky poškozující ozonovou vrstvu, 83 % spotřeby těchto látek je využíváno na výrobu chladicích zařízení.

Litva je zemí bohatou na vodní zdroje. V posledním desetiletí se v Litvě snížila 4x **spotřeba vody**. Tento trend byl způsoben zvýšením poplatků za vodu a zavedením měřidel. V témže období došlo také k významnému pokroku v oblasti čištění městských odpadních vod a ke zlepšení kvality pitné vody. V roce 2002 bylo 84 % všech odpadních vod čištěno. Přetrvávajícím problémem je nedostatek prostředků na rekonstrukce a výstavbu čistíren odpadních vod a kanalizací. Pozornost byla v roce 2002 soustředěna na monitoring zdrojů pitné vody. Cílem politiky v oblasti ochrany vod je snížení znečištění městskými odpadními vodami, průmyslo-

vého znečištění, snížení znečištění Baltského moře a zlepšení kvality pitné vody.

Zavedení fungujícího systému **nakládání s odpady** a snížení množství jejich produkce patří mezi hlavní cíle politiky životního prostředí v Litvě. Litva produkuje ročně 1 mil. tun komunálního odpadu. 44 % komunálního odpadu je skládkováno a systém třídění je na svém začátku. Mezi další prioritní oblast patří nakládání s nebezpečným odpadem. Největší část tohoto odpadu tvoří voda znečištěná ropnými látkami.

Litva je zemí bohatou na přírodní a polopřírodní území, na kterých se zachovalo množství rostlinných a živočišných druhů. V roce 1992 bylo v červené knize ohrožených druhů zaneseno 501 ohrožených druhů fauny a flóry. Hlavním problémem je v současnosti výstavba hydroelektráren, které brání migraci ryb. Důraz je v této souvislosti zaměřen také na obnovu populací lososa.

Litva se aktivně zapojuje do **mezinárodní spolupráce** v oblasti ochrany životního prostředí především na regionální a evropské úrovni. Spolu s dalšími zeměmi baltského regionu se účastní aktivit na ochranu Baltského moře a implementace místní agentury 21.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

ministr: Arunas Kundrotas

adresa: Jaksto, 4/9

2600 Vilnius – LITHUANIA

tel.: (003705) 266 34 80 / 266 24 80 / 266 35 39

fax: (003705) 266 36 63 / 266 36 65

http://www.am.lt

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	SO ₂ (tis. t/rok)	NO _x (tis. t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Litva	65	11,9	31%	142	110	300	18
ČR	79	16,2	34	273	409,5	330	121,5

LOTYŠSKO

Stav životního prostředí v Lotyšsku

V uplynulých letech došlo v Lotyšsku k významnému posunu v legislativě a ke zlepšení infrastruktury životního prostředí. Byl schválen Program 800+ (nakládání s vodami), Program 500- pro odpadový management, dále to byla strategie nakládání s nebezpečnými odpady, Národní program biologické rozmanitosti a Národní program pro rozvoj turismu. Velká pozornost byla věnována implementaci rámcové směrnice o vodách. V současnosti se připravují plány správ jednotlivých povodí. V dlouhodobém horizontu je plánována také jednotná strategie v oblasti odpadového managementu. Strategie předpokládá plánování výstavby skládek a jejich snížení, podporu recyklace odpadů, sběr a třídění a transportní zařízení. Strategii udržitelného rozvoje schválilo Lotyšsko v roce 2002. Cílem strategie je zajištění rozvoje všech pilířů udržitelného rozvoje.

Priority ochrany životního prostředí:

1. Zlepšení využívání vodních zdrojů (Program 800+ – dávka vody a čistírny vody v malých a středně velkých městech);
2. Adekvátní nakládání s odpady (Programme 500- – „Nakládání s nebezpečnými odpady“);
3. Ochrana přírody (Národní program – Biodiverzita).

V Lotyšsku došlo z výraznému snížení **znečištění ovzduší**, což bylo způsobeno zejména snížením přeshraničního znečištění a implementací evropských směrnic. Lotyšsko v roce 1995 ratifikovalo Kjótský protokol a v rozmezí 1990 – 2002 snížilo produkci skleníkových plynů o 65 %. Lotyšsko také na svém území realizovalo 27 projektů Joint Implementation zaměřených na snížení emisí skleníkových plynů. V oblasti ochrany ovzduší je hlavním cílem zvýšení podílu využívání obnovitelných zdrojů energie, zvýšení energetické efektivity výroby a zateplování budov.

Lotyšsko je zemí bohatou na **vodní zdroje**. Hlavním zdrojem pitné vody v Lotyšsku jsou podzemní vody, které jsou prakticky bez mikrobiologického znečištění. Znečištění povrchových vod má původ v Bělorusku a Rusku. Hospodářské aktivity v Lotyšsku zvyšují znečištění jezer, řek, Rižského zálivu a Baltického moře biogenními částmi. Nejvíce postiženými oblastmi je Riga, Daugavpils a Liepaja. Národní politika životního prostředí si staví tyto priority:

- Prevence eutrofizace a zhoršování ekosystému vod;
- Podpora racionálního využívání vodních zdrojů;
- Zajištění kvality pitné vody;
- Zlepšování nakládání s vodou.

Problematickou oblastí zůstává čištění městských odpadních vod. Aglomerace nad 100 000 obyvatel budou muset být v souladu s evropskou směrnicí o čištění městských odpadních vod do roku 2008, aglomerace mezi 10 000 a 100 000 obyvatel do roku 2011 a aglomerace nad 10 000 obyvatel do roku 2015.

Hlavním problémem **nakládání s odpady** je velké množství skládek a jejich negativní vliv na životní prostředí. Nelegální skládky ohrožují podzemní a pitné vody, půdu a způsobují erozi krajiny. Momentálně se nachází na území Lotyšska 252 skládek. V Lotyšsku není centralizovaný systém odpadového hospodářství. Služby odpadového hospodářství jsou dosažitelné přibližně pro 80 % městského obyvatelstva a pouze pro 20 % venkovského obyvatelstva. Sběr odpadů a jeho skládkování je prováděn jednotlivými komunálními službami.

Významným problémem je nedostatek potřebných zařízení na spalování nebezpečného odpadu a skládek na konečné uskladnění nebezpečného odpadu. V současné době je značná část nebezpečného odpadu skladována na územích příslušných podniků.

Lotyšsko patří mezi země bohaté na **biodiverzitu**. V současné době je v Lotyšsku registrováno více než 18 000 druhů divokých zvířat a 5396 druhů rostlin. Hlavním nástrojem k zachování biodiverzity jsou chráněná území, která mají vlastní plány. Národní Program biodiverzity byl schválen v roce 2002.

Kontakt

Ministerstvo životního prostředí
 ministr: Raimonds VEJONIS
 adresa: Peldu iela 25
 Riga LV 1494 – LATVIA
 tel.: (00371) 7026400 / 7026418
 fax: (00371) 7820442 / 7227460 (direct)
 www.varam.gov.lv

	Celková rozloha (tis. km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (tis. t/rok)	NO _x (tis. t/rok)
Lotyšsko	64,5	8,8	45	-	20	40
Česká republika	79	16,2	34	64	273	409,5

LUCEMBURSKO

Stav životního prostředí v Lucembursku

Lucembursko přijalo v roce 1999 strategii udržitelného rozvoje s cílem zajistit synergii jeho třech pilířů – ekonomického, sociálního i environmentálního. Mezi hlavní problémy ochrany životního prostředí v Lucembursku patří ohrožení biodiverzity, stav lesů, postupující urbanizace a vysoká produkce oxidu uhličitého.

Mezi hlavní cíle politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje Lucemburska patří:

- Zahrnout 15 % území do režimu se zvláštní ochranou s cílem zachovat biologickou rozmanitost.
- Snížit zabírání půdy a zamezit postupující urbanizaci.
- Zvýšit kvalitu vod.
- Snížit produkci skleníkových plynů o 28 % v období (1990 – 2010).
- Snížit produkci komunálního odpadu na obyvatele o 50 % do roku 2010 %.
- Snížit energetickou náročnost.
- Zajistit 10 % celkové spotřeby elektrické energie z obnovitelných zdrojů do roku 2010.
- Zvýšit podíl veřejné dopravy.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí a vod

adresa: Administration de l'Environnement

16, rue Eugene Ruppert

L – 2453 Luxembourg

tel.: +352 40 56 56 1

fax: +352 48 50 78

www.environnement.public.lu

V Lucembursku se 2x ročně schází Rada ministrů životního prostředí Evropské unie.

MAĎARSKO

1. Stav životního prostředí v Maďarsku

Maďarsko prošlo v 90. letech ekonomickou transformací, která byla doprovázena výrazným snížením tlaků na životní prostředí. Většina hlavních environmentálních zákonů by přijata v polovině 90. let. Hlavním cíle prvního Národního programu pro životní prostředí (1997 – 2002) byla harmonizace právních norem s evropskou legislativou a vybudování institucionálního zabezpečení pro prosazování této legislativy.

V průběhu 90. let proběhly v Maďarsku rozsáhlé investice do sanací starých zátěží, do oblasti nakládání s vodami, do odpadového hospodářství i do oblasti snížení znečištění ovzduší. Výdaje na ochranu životního prostředí dosahovaly výše 1,5 % HDP. Maďarsko zavedlo ekonomické nástroje a to zejména poplatky za čerpání a znečišťování vod, komunální odpad, poplatky za obaly, pneumatiky apod. Pokuty pro znečišťovatele tvoří příjem Fondu životního prostředí a lokálním úřadům, které používají prostředky k financování projektů ke zlepšení životního prostředí.

Maďarsku se podařilo dosáhnout velkého pokroku v oblasti **snížení znečištění ovzduší**. Důležitým faktorem byl hospodářský pokles začátkem 90. let a posléze reforma energetického sektoru. Došlo k narovnání cen energií a díky investicím došlo k velkému snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší. Problémem městských oblastí zůstává zejména znečištění z dopravy a vytápění budov.

Také v oblasti **kvality vod** došlo k výraznému zlepšení. Hlavním problémem zůstává napojení obyvatelstva na kanalizaci a čistírny odpadních vod, zejména v souvislosti s implementací směrnice o čištění městských odpadních vod. V současné době ještě více než 2000 maďarských obcí nevyhovuje požadavkům této směrnice.

V oblasti **nakládání s odpady** byla největší pozornost věnována nebezpečným odpadům. Většina komunálního odpadu je skládkována v malých obecních skládkách. Mezi hlavní úkoly současné vlády patří vytvoření komplexního systému nakládání s odpady a uzavření nevyhovujících skládek. V nejbližším období bude vybudováno více než 100 recyklačních zařízení sloužících k separaci komunálního odpadu.

V představním období využívalo Maďarsko také prostředky z fondů EU z programu Phare to byl 20 mld. forintů od roku 1990 a z programu ISPA 40 mld. od roku 2000. Od roku 2001 využívá Maďarsko také prostředky z progra-

mu Life. Maďarsko očekává, že 175 mld. forintů z Kohezního fondu do roku 2006 a většina projektů má být směřována na zlepšení kvality pitné voda, jelikož více než 20% obyvatel nemá přístup k vodě odpovídající kvality. Další projekty by měla být směřována na snížení znečištění vod v citlivých oblastech.

Integrace životního prostředí do sektorových politik je zajištěna existencí Národní rady pro životní prostředí, která je složena ze zástupců akademické sféry, nevládních organizací a průmyslu. Národní rada pro životní prostředí je poradním orgánem vlády s právem a povinností se vyjadřovat k připravované legislativě.

2. Spolupráce České republiky s Maďarskem v rámci Visegrádské skupiny

Environmentální spolupráce zemí Visegrádské skupiny získala novou dynamiku po obnovení intenzivnějších politických a hospodářských kontaktů mezi Českou republikou, Maďarskem, Polskem a Slovenskem v první polovině roku 1999, kdy se uskutečnilo vůbec první setkání ministrů životního prostředí 8. května 1999 ve slovenské Banské Štiavnici.

V polském Gdaňsku se ve dnech 24. – 25. října 2002 **8. setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny**. U příležitosti setkání bylo vydán pravidelný informační bulletin V4 Environmental Newsletter, který informuje o pokroku dosaženém v oblasti ochrany ŽP v zemích Visegrádské skupiny. Gdaňské setkání ministrů se soustředilo na vyhodnocení výsledků Světového summitu o udržitelném rozvoji (WSSD), který se konal ve dnech 26. srpna – 4. září 2002 v jihoafrickém Johannesburgu. Země Visegrádské skupiny již na WSSD vystupovaly jako potenciální členové Evropské unie, reprezentující jednu z hospodářsky, sociálně i environmentálně nejvyspělejších částí světa, ale zároveň ja-

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (kg/os.)	NO _x (kg/os)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Maďarsko	93	9,1	18,9	26	585	220	450	80
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

ko část mezinárodního společenství, které nese zodpovědnost za degradaci ekosystémů, a proto i odpovědnost za jejich obnovu či stabilizaci.

V souvislosti s WSSD byla ČR republika vyhodnocena společně s Rakouskem jako druhá nejlepší země světa, která aktivně participuje v mezinárodních environmentálních smlouvách. I další země Visegrádské skupiny zaujaly přední místa, Maďarsko páté společně např. s Evropskou unií, Slovensko osmé místo podobně jako Dánsko, Polsko 14. místo. Tyto čtyři země jsou smluvními stranami všech mezinárodních environmentálních smluv rio de janeirské generace.

Tématem jednání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny byla také příprava na 5. ministerskou konferenci Evropské hospodářské komise OSN „Životní prostředí pro Evropu“, která se koná v ukrajinském Kyjevě ve dnech 21. – 23. května 2003. Česká republika pokládá přípravu na 5. ministerskou konferenci EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu“ za velmi důležitou, protože následuje nedlouho po Světovém summitu o udržitelném rozvoji. Jedná se o proces „Životní prostředí pro Evropu“, který byl zahájen v červnu 1991 v české Dobříši a proto má ČR zájem, aby výsledky kyjevské konference byly přínosem pro další vývoj v Evropě a také pro komunikaci tohoto kontinentu s dalšími regiony světa.

V souvislosti se srpnovými povodněmi ministr životního prostředí České republiky Libor Ambrozek na setkání ministrů poděkoval za pomoc, kterou obdržela Česká republika od svých bezprostředních sousedů, tedy zemí Visegrádské skupiny. Pomoc, jak materiální, tak i finanční, napomohla ke zvládnutí bezprostředních následků katastrofy především humanitárního charakteru.

Ve dnech 21. – 22. listopadu 2002 se v Budapešti uskutečnily **konzultace expertů ministerstev životního prostředí zaměřené na využívání fondů ISPA**. Účastníci konzultace si vyměnili zkušenosti z oblasti institucionálního zajištění, výběru a přípravy projektů, komunikace s Evropskou komisí, přípravy národních rozvojových plánů a strategií příprav na strukturální fondy a Kohezní fond EU.

Česká republika s potěšením přijala iniciativu maďarského předsedy vlády Petera Medgyessyho zorganizovat v Budapešti ve dnech 30. listopadu – 1. prosince 2002 **mezinárodní konferenci k možnostem koordinovaného postupu střeoevropských zemí při ochraně proti přírodním katastrofám, včetně povodní**. Konference byla rozdělena na expertní část a jednání na nejvyšší úrovni, kterého se zúčastnili předsedové vlád ČR, Maďarska, Polska, Slovenska a Rumunska a představitelé dalších států a mezinárodních organizací. Předsedu vlády ČR Vladimíra Špidlu doprovázeli ministr životního prostředí L. Ambrozek a první náměstek ministra zahraničních věcí P. Telička.

Ve dnech 13. – 14. února 2003 se v Mikulově uskutečnilo **pracovní setkání ředitelů odborů evropské integrace ministerstev životního prostředí zemí Visegrádské skupiny**. Setkání bylo věnováno změnám, které bude mít na činnosti odborů evropské integrace vstup do EU a zapojení expertů do činnosti jejich institucí. Účastníci si vyměnili informace a názory na připravované změny v mechanismech

zpracování evropské agendy v souvislosti se zapojením expertů do pracovních skupin Evropské komise a Rady EU. V této souvislosti vyslovili přesvědčení, že spolupráce v rámci Visegrádské skupiny se jeví jako užitečná i z hlediska budoucího prosazování harmonizovaných návrhů a proto by měla pokračovat i po vstupu do EU. Jednání bylo věnováno také zajištění fondu ISPA a přípravám na čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Kohezního fondu. Tématem jednání bylo i zajištění komunikační strategie před vstupem do EU v jednotlivých zemích Visegrádské skupiny jak na národních, tak resortních úrovních.

Ve dnech 24. – 25. dubna 2003 se v Košicích uskutečnilo **9. setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny**. Košické setkání ministrů se soustředilo zejména na oblast ochrany přírody. Mezi hlavní projednávaná témata patřila 5. ministerská konference EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu (Kyjev, 21. – 23. 5. 2003), příprava soustavy Natura 2000, Celoevropská ekologická síť (PEEN), Karpatská úmluva a další aktuální otázky.

Na základě průhonického jednání expertů k přípravě Světového summitu o udržitelném rozvoji závěrů 7. setkání ministrů životního prostředí ve Visegrádu (20. – 21. března 2002) byly WSSD předloženy dvě partnerské iniciativy zemí Visegrádské skupiny: „**Visegrádská škola rozvojové pomoci a spolupráce na léta 2002 – 2006**“ a „**Semináře mladých vědeckých a výzkumných pracovníků v oblasti udržitelného rozvoje, mezinárodních environmentálních vztahů a environmentální ekonomiky na léta 2002 – 2006**“. V roce 2003 se úspěšně uskutečnily 2. ročníky a to 3. – 5. září na Palackého univerzitě v Olomouci, resp. na Vysoké ekonomické škole v Praze 30. září – 1. října.

Ve dnech 2. – 3. října 2003 se v Čejkovicích uskutečnilo již **10. setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny**. Na pozvání ministra životního prostředí ČR Libora Ambrozka se sešli slovenský ministr László Miklós, maďarský ministr Miklós Persányi a státní tajemník polského ministerstva životního prostředí Krzysztof Szamałek. Hostem setkání, které bylo organizováno v průběhu českého předsednictví ve Visegrádské skupině, byla také gruzínská ministryně životního prostředí a ochrany přírodních zdrojů Nino Chkhobadze.

Mezi hlavní témata jednání ministrů patřilo pokračování vzájemné spolupráce v oblasti životního prostředí po vstupu zemí do Evropské unie, praktické naplňování závěrů Světového summitu o udržitelném rozvoji, který se konal v srpnu 2002 v jihoafrickém Johannesburgu, a 5. ministerské konference EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu“, která proběhla letos v květnu v Kyjevě na Ukrajině. U příležitosti setkání ministrů byl vydán V4 Environmental Newsletter.

Ministři se shodli na tom, že spolupráce, zejména při tvorbě nové environmentální legislativy Evropských společenství, bude účelná i po vstupu zemí do Evropské unie. Z tohoto důvodu budou pokračovat minimálně jednou ročně v pravidelných, tématicky zaměřených setkáních. Zároveň se dohodli na ad hoc konzultacích předcházejících zasedáním Rady ministrů životního prostředí Evropské unie. Tyto konzultace by měly být zaměřeny na výměnu názorů na pri-

Setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny (ministr L. Ambrozek a maďarský ministr M. Persányi)

oritní témata národních a regionálních zájmů a globálních environmentálních problémů, jako jsou např. změna klimatu, energetika a životní prostředí, doprava a životní prostředí, chemická politika v kontextu udržitelného rozvoje a na koordinaci postojů v rámci jednání vrcholných a pracovních orgánů Evropské unie, především Rady ministrů životního prostředí. Koordinací těchto konzultací budou pověřeny odbory Evropské unie.

Ministři podpořili také vznikající iniciativu Evropské unie vyjádřenou na summitu EU–Západní Balkán v červnu 2003 a sdělením Evropské komise „Wider Europe Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours“. Cílem této iniciativy je podpora stability a rozvoje nových sousedních zemí rozšířené Evropské unie. Země Visegrádské skupiny mají dobré předpoklady předávat zkušenosti z přípravy na členství v Evropské unii do dalších zemí uvedeného okruhu. Budou moci nabídnout zkušenosti s výstavbou a fungováním administrativních kapacit v oblasti ochrany ŽP na centrální i regionální úrovni, inspekčních orgánů, správy chráněných území a národních parků, nabídnout znalosti z oblasti aproximace a implementace náročných směrnic ES apod. V této souvislosti ministři podpořili myšlenku vytvoření finančního nástroje EU pro tuto podporu, t.j. období programů Phare, ISPA a SAPARD pro země jihovýchodní Evropy.

Země Visegrádské skupiny se aktivně zúčastnili 5. ministerské konference EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu“, která proběhla v květnu 2003 v Kyjevě, a podepsaly nové regionální, právně závazné dokumenty. Jedná se o Protokol o strategickém posuzování životního prostředí k Úmluvě EHK OSN o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (ČR, Polsko, Maďarsko), Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek k Úmluvě EHK OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na roz-

hodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (ČR, Polsko, Maďarsko) a Protokol o občanskoprávní odpovědnosti a náhradě za škodu způsobenou účinky průmyslových havárií přesahujícími hranice států na vody přesahující hranice států k Úmluvě EHK OSN o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer a Úmluvě EHK OSN o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států (Maďarsko). Kromě uvedených dokumentů byla k podpisu otevřena také sub-regionální Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat (tzv. Karpatská úmluva), kterou podepsalo 8 států karpatského regionu (ČR, Maďarsko, Slovensko, Polsko).

K nejdůležitějším materiálům dlouhodobého, koncepčního charakteru, přijatým na Kyjevské konferenci, patří „Environmentální strategie pro životní prostředí zemí východní Evropy, Kavkazu a střední Asie“. Strategie environmentálního partnerství specifikuje hlavní problémy životního prostředí, společně těmto 12 zemím, navrhuje aktivity k jejich řešení a je v podstatě výzvou k efektivnější a účinněji využívané multilaterální i bilaterální spolupráci (včetně zahraniční rozvojové pomoci) v této oblasti. V této souvislosti gruzínská ministryně informovala ministry o prioritách Strategie a přivítala zájem zemí Visegrádské skupiny na spolupráci při zpracování a realizaci jejího akčního plánu. Ministři se shodli na podpoře a pomoci zemím východní Evropy, Kavkazu a střední Asie, a to jak v oblasti předávání zkušeností, tak i v oblasti podpory a přípravy konkrétních projektů. Seznámili se rovněž s návrhem českého projektu, zaměřeného na dopady klimatických změn na vodní zdroje v horských oblastech Kavkazu a střední Asie. V souladu se závěry Světového summitu udržitelného rozvoje (Johannesburg, 2002) a implementací Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals, 2000) budou také země Visegrádské skupiny, jako členové Evropské unie, zapojeny do prosazování principů udržitelného rozvoje na globální úrovni v rámci její rozvojové pomoci. Spolu s ostatními členskými státy vzroste jejich podíl na aktivitách zaměřených na řešení globálních problémů, jako jsou snižování chudoby a podpora politik v oblastech zdravotnictví a vzdělávání, udržitelné zacházení s nerostným bohatstvím a zapojení rozvojových zemí do světové ekonomiky.

Ve dnech 21. – 22. května 2004 se v Budapešti uskutečnil 11. setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí a vod

ministr: Dr. Miklós Persányi

adresa: 1011 Budapest

Fő street 44-50

13 94 Budapest

tel.: 00361 457 3300

fax:00361 201 3852

www.ktm.hu

MALTA

Stav životního prostředí na Maltě

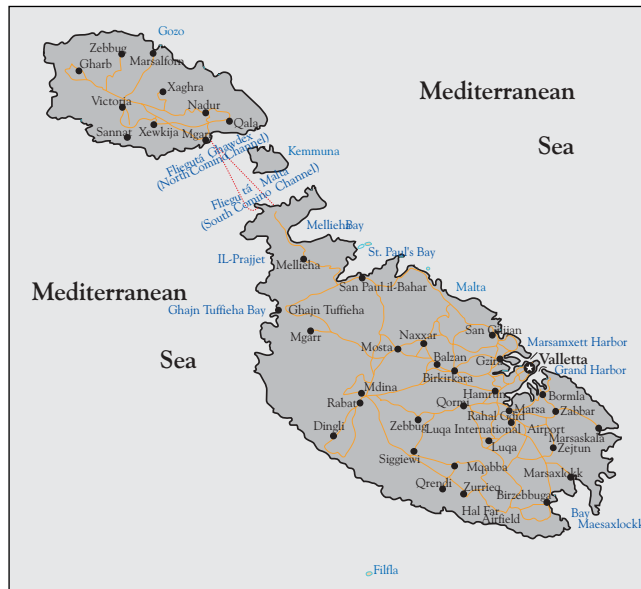
Malta je zemí s vysokou hustotou obyvatel (1200 obyvatel/km²), jejíž rozvoj je úzce spojený s turistickým ruchem. Z tohoto důvodu je zachování a ochrana životního prostředí jednou z priorit země. V posledních deseti letech přijala Malta veškerou legislativu EU v oblasti ochrany životního prostředí

Ovzduší na Maltě je relativně čisté. Vzhledem k tomu, že na Maltě není téměř žádný průmysl, emise SO₂ jsou velmi nízké. Na znečištění ovzduší se podílejí především dvě tepelné elektrárny a doprava. Doprava se podílí na emisích CO₂ 20 %.

Vodní zdroje ostrova jsou závislé na srážkách, které doplňují podzemní zásoby vody. Polovina spotřeby pitné vody na Maltě je získávána odsolováním mořské vody. Pitná voda, která vzniká mícháním odsolené a pramenité vody, je skladována v rezervoárech, které vystačí na 3 dny. Na Maltě fungují tři čistírny odpadních bod, množství hotelů má své vlastní čistírny. V posledním období došlo ke zhoršení kvality koupacích vod

Nakládání s odpady je hlavním problémem Malty. V roce 2001 byl schválen plán odpadového hospodářství, který tvoří rámec pro vybudování infrastruktury pro nakládání s odpady a likvidaci nepovolených skládek. Největším producentem odpadů je stavebnictví, které tvoří asi 80% všech odpadů (1,2 mil tun).

Ochrana přírody je zajištěna zákonem o ochraně životního prostředí a zákonem o územním plánování. Na Maltě se nacházejí tři přírodní rezervace, dvacet ptačích rezerva-

cí, 29 lesních rezervací a tzv. ekologické oblasti, které pokrývají více než 11 % rozlohy ostrova. V blízké budoucnosti se předpokládá vyhlášení mořských chráněných území.

Malta přistoupila k většině mezinárodních smluv v oblasti ochrany životního prostředí a přírody a účastní se aktiv na zlepšení stavu životního prostředí Středozemního moře.

Malta vyjednala 7 přechodných období v kapitole Životní prostředí. Jedná se zejména o implementaci směrnice o obalech a obalových odpadech (2009), směrnice o čištění městských odpadních vod (2007) a směrnice týkající se vypouštění nebezpečných látek do moře (2007).

Kontakt:

Ministerstvo územního plánování a životního prostředí

ministr: Georgie Pullicino

adresa: Bariera Wharf Valletta_CM 02

Malta

tel. (00356) 21485 100105 / 212 52005 / 212 25236

fax: (00356) 21493 744 / 212 31294

www.mepa.org.mt

NIZOZEMÍ

1. Stav životního prostředí

Nizozemí je zemí s otevřenou, exportně zaměřenou ekonomikou. Vysoká hustota zalidnění a intenzivní ekonomické aktivity vytvářejí neustálý tlak na životní prostředí. Ten spolu s problematikou ohrožení krajinné rovnováhy vodou dostává ochranu životního prostředí mezi hlavní oblasti veřejného zájmu. Nizozemí patří tradičně mezi země orientované na ochranu životního prostředí a prosazování principů udržitelného rozvoje jak na národní, tak mezinárodní úrovni. Na opatření v oblasti ochrany životního prostředí se vydává ročně 2,5 % HDP. Politika životního prostředí Nizozemí se v průběhu svého vývoje od sedmdesátých let adaptovala na měnící se podmínky. Její zaměření se směřovalo směrem od nápravných opatření k prevenci a proaktivnímu přístupu. Mezi hlavní okruhy problémů 80. let patřilo čištění odpadních vod, revitalizace půdy, acidifikace vod. V průběhu posledních desetiletí došlo k výraznému zlepšení stavu životního prostředí, jemuž předcházela legislativní vývoj ovlivněný jak globálními environmentálními aktivitami, tak vývojem na úrovni Evropské unie. Hlavními tématy konce 90. let je snižování emisí CO₂, snižování hluku a acidifikace.

V roce 2003 byl nizozemskou vládou schválen 4. národní plán politiky životního prostředí, který definuje hlavní oblasti současných a budoucích problémů udržitelného rozvoje a životního prostředí a předkládá návrhy na jejich řešení. Mezi hlavní priority patří **snižování biodiverzity, změna klimatu, nadměrné využívání přírodních zdrojů, hrozby lidskému zdraví, hrozby ekologických havárií a kvalita životního prostředí obydlených oblastí.**

1.1. OVZDUŠÍ

Nizozemí se podařilo úspěšně oddělit ekonomický růst od znečištění ovzduší hlavními znečišťujícími látkami. Emise **oxidu siřičitého** poklesly z 202 kiloton v roce 1990 na 89 kiloton v roce 2000. Emise oxidů dusíku se snížily z 570 kiloton v roce 1990 na 410 kiloton v roce 2000.

Problematickou oblastí zůstávají emise **oxidu uhličitého**, které rostou ročně o 1 % od roku 1990, zejména kvůli vzrůstající spotřebě elektrické energie. Bez domácích opatření na snižování skleníkových plynů by tento růst dosahoval 10 % ročně. Emise skleníkových plynů byly v roce 2000 o 20 % vyšší než v roce 1990. Národní politika životního prostředí z roku 2002 stanoví cíle, kdy Nizozemí musí v souladu s Kjótským protokolem snížit emise skleníkových plynů o 6 % do roku 2008 – 12 v porovnání s rokem 1990. Hlavní část snížení by měla být realizována v Nizozemí a to

zejména v oblasti průmyslu a dopravy. Mezi nástroje patří zejména systém zdanění, schéma emisního obchodování, dobrovolné dohody s průmyslem nebo podpora veřejné dopravy. Snížení CO₂ o 25 megatun, představující 50 % celkového závazku, by mělo být realizováno v zahraničí prostřednictvím flexibilních mechanismů Kjótského protokolu (projekty společné implementace – JI, mechanismus čistého rozvoje – CDM a emisní obchodování).

1.2. VODY

Nizozemí leží na dolním toku významných evropských řek a jejich ústí do moře. V průběhu posledních desetiletí zde došlo k výraznému zlepšení **kvality povrchových vod**. Veřejné výdaje do oblasti nakládání s vodami dosahují 5,4 mld. EUR ročně, což činí 1,4 % HDP. Výdaje soukromého sektoru dosahují 0,4 mld. EUR ročně. Nizozemí splňuje podmínky rámcové směrnice o ochraně vod, 98 % obyvatel Nizozemí je připojeno ke kanalizaci napojené na čistírny odpadních vod. Velká část těchto čistíren provádí terciální čištění vod. V Nizozemí také došlo k posílení protipovodňových opatření při březích řek, na kterých docházelo k povodním. Nizozemí je aktivní také v mezinárodních smlouvách na ochranu řeky Rýna a Severního moře.

1.3. OCHRANA PŘÍRODY

Nizozemí je zemí s vysokou hustotou zalidnění, intenzivním zemědělstvím i průmyslovou činností, které vytváře-

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	ČOV (% na obyv.)	SO ₂ (tis. t/rok)	NO _x (tis. t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Nizozemí	41,9	9,3	98	89	410	610	701
ČR	79	16,2	64	273	409,5	330	121,5

jí tlak na přírodu a biodiverzitu. V současné době je v Nizozemí budována tzv. Národní ekologická síť, která bude zahrnovat chráněná území, spojující koridory, velké vodní plochy i zelené oblasti měst. V Nizozemí existuje 14 národních parků a síť chráněných území, které představují dalších 360 000 hektarů. Cílem je rozšířit tuto oblast na 750 000 hektarů do roku 2018. Do soustavy NATURA 2000 bylo navrženo 158 území, které zahrnují 40 % rozlohy chráněných oblastí.

1.4. ODPADY

Na konci 80. let, byl v Nizozemí zahájen program směřující k předcházení vzniku odpadů, zvýšení objemu recyklace a plánování v oblasti **nakládání s odpady**. Procento skládkovaného odpadu bylo výrazně sníženo. V roce 2001 bylo 77 % odpadů znovuvyužito nebo recyklováno, 12 % spáleno a 9 % uloženo na skládky.

1.5. UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Nizozemí se podařilo významnou měrou oddělit vývoj hlavních environmentálních indikátorů od ekonomického růstu. Problematickými oblastmi nadále zůstávají emise CO₂, hluk a urbanizace (20 % krajiny je ohroženo rozvojem měst). Orientace Nizozemí k udržitelnému rozvoji je vyjádřena v řadě strategických vládních dokumentů, principy udržitelného rozvoje jsou známy také veřejnosti. Mezi hlavní součásti prosazování udržitelného rozvoje patří ekonomické nástroje a integrace do sektorových politik a mezinárodní spolupráce.

1.6. ENERGETIKA

Hlavním primárním zdrojem energie Nizozemí jsou fosilní paliva (97 %). Podíl obnovitelných zdrojů energie na celkové výrobě **elektrické energie** je 2,6 %, cíle je zvýšení tohoto podílu na 10 % do roku 2020. Obnovitelná energie je získávána především spalováním biomasy, ve větrných a vodních elektrárnách. Celkový výkon větrných elektráren je 488 MW, což znamená snížení emisí CO₂ o 500 tun oproti klasickým zdrojům energie. 4,4 % elektrické energie je vyráběno v jedné jaderné elektrárně.

1.7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Nizozemí je aktivně zapojeno do mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. Nizozemí je signatářem všech hlavních mezinárodních environmentálních smluv a provádí také aktivní politiku na úrovni Evropské unie. V návaznosti na aktivity EU a EHK OSN je prioritou spolupráce se zeměmi střední a východní Evropy, Kavkazu a střední Asie. Tato spolupráce zahrnuje snižování přeshraničního znečišťování, podporu udržitelného rozvoje a přenos know-how. Nizozemí využívá jak vlastní programy (MATRA, PSO), tak se účastní i projektů využívajících fondů EU.

Nizozemí se výraznou mírou podílí také na rozvojové pomoci, jejíž výše dosahuje 0,8 % HNP, v roce 2003 dosahovalo rozvojová pomoc 4 mld. EUR. Rozvojová pomoc je zaměřena na udržitelný rozvoj a potlačení chudoby. Nizozemí ve svých aktivitách dbá na provázanost rozvojové politiky s politikami EU a dalších mezinárodních organizací. Největší část rozvojové pomoci je směřována do Afriky. Hlavní část environmentální rozvojové pomoci provádí Nizozemí přímo, 15 % prostřednictvím multilaterálních mechanismů., 20 % je rozdělováno prostřednictvím nevládních organizací.

Nizozemí jako zakládající člen ES vždy podporovalo evropskou integraci a rozšiřování evropského prostoru. Nizozemí bude v druhé polovině roku 2004 předsedat Evropské unii. Prioritními tématy nizozemského předsednictví v oblasti ochrany životního prostředí bude **hluk** (limity pro hlučnost u dopravních prostředků), **chemická legislativa** (REACH), **Euro 5** (emisní standardy pro auta a dodávky), **Lisabonská strategie** (zejména oblast podpory environmentálním technologiím), **změna klimatu po roce 2012**, **ochrana půdy, ochrana před povodněmi** (legislativa na evropské úrovni).

2. Bilaterální spolupráce s Nizozemím v oblasti ochrany životního prostředí

Na ministerské úrovni je spolupráce specifikována rešortní smlouvou o spolupráci mezi Ministerstvem životního prostředí ČR a Ministerstvem bydlení, územního plánování a životního prostředí Nizozemí (2002). Nizozemí patří tradičně mezi hlavní partnery České republiky v environmentální spolupráci.

MŽP využívá finanční prostředky v rámci předvstupní části **programu PSO a programu Matra**, které podporují projekty zaměřené na harmonizaci *acquis communautaire*. MŽP patří dlouhodobě mezi nejúspěšnější příjemce těchto projektů. V prosinci roku 2003 byla ukončena závěrečná část projektu Matra **“Věcný záměr Kodexu životního prostředí v ČR”**, jehož příjemcem je sekce legislativy. Na základě výsledků projektu bude připraven návrh zákona o životním prostředí. Od ledna 2003 probíhá na MŽP (odbor odpadů) projekt v rámci PSO **„Systém nakládání s elektrickým a elektronickým odpadem v ČR“** Projekt je zaměřen na podporu implementace směrnice o elektrickém a elektronickém odpadu. V roce 2003 byly nizozemskou stranou schváleny dva projekty, jejichž příjemcem je MŽP. Cílem projektu **„Nakládání s bio-odpadem“** je vytvoření systému sběru a nakládání s bio-odpadem v ČR. Projekt **„Mechanismus emisního obchodování v ČR“** bude napomáhat MŽP v implementaci připravované směrnice ES o emisním obchodování.

V roce 2004 bude zahájen nizozemský projekt **Phare – twinning – Integrated and planned enforcement of environmental law**, jehož příjemcem je Česká inspekce životní

Zasedání 2. Světového vodního fóra v Haagu v roce 2000.

ho prostředí. Projekt s rozpočtem 0,4 MEUR bude trvat 14 měsíců.

Zaměření projektů vychází z požadavků české strany a využívá zkušeností Nizozemí, které patří v oblasti ochrany životního prostředí a vývoje špičkových environmentálních technologií k předním zemím v Evropě.

Dne 5. září 2003 uspořádalo MŽP, nizozemské Ministerstvo bydlení, životního prostředí a územního plánování a Senát PČR seminář zaměřený na možnosti účasti veřejnosti na rozhodování o infrastrukturálních projektech. V rámci této akce došlo také k jednání ministra životního prostředí L. Ambrozka se státním tajemníkem ministerstva bydlení, územního plánování a životního prostředí Nizozemského království Pieterem van Geelem. Ve dnech 10. – 11.6. 2004 je plánována návštěva ministra životního prostředí Ambrozka v Nizozemí.

Jako budoucí oblasti multilaterální spolupráce vidí Nizozemí v pracovních skupinách (EAP, REReP, DANBLAS) a organizování konferencí k výměně národních pozicí k mezinárodním environmentálním smlouvám. Další spolupráce České republiky s Nizozemím by měla být zaměřena především na oblast ochrany klimatického systému Země a ovzduší, která patří mezi prioritní oblasti v obou zemích. Obě země vnímají tuto problematiku jako klíčovou a mají zájem přispět k jejímu řešení jak na evropské, tak na globální úrovni. Spolupráce může zahrnovat i společné projekty JI nebo CDM v rozvojových zemích. Obě země vnímají také jako prioritu otázku povodní a řešení protipovodňové ochra-

ny na evropské úrovni. Toto téma je i jednou z priorit nizozemského předsednictví v EU v druhé polovině roku 2004.

Kontakt:

Ministerstvo bydlení, územního plánování a životního prostředí (VROM)

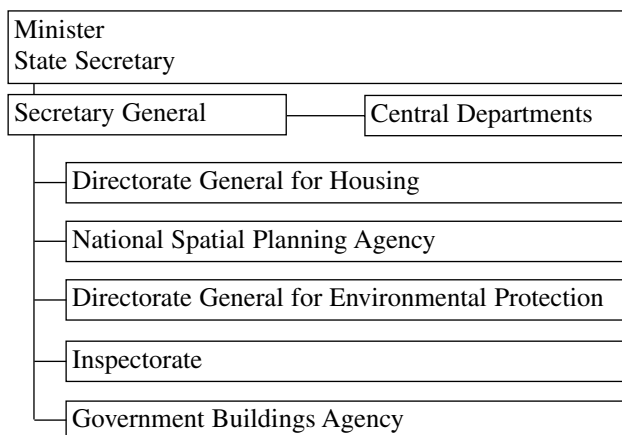
ministerně: Sybilla Dekker

adresa: Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

Netherlands

tel.: +31 (0)70 339 39 39

STRUKTURA MINISTERSTVA:

POLSKÁ REPUBLIKA

1. Informace o stavu a vývoji životního prostředí v Polské republice

Polská republika dosáhla v uplynulém období významných úspěchů při zlepšování stavu životního prostředí. Současně ve své 2. Národní politice životního prostředí z r. 2000 stanovuje nové úkoly v této oblasti do roku 2025.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (tis t/rok)	NO _x (tis t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Polsko	110,9	4,4	35	66,5	1226	280	390	160
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

Úsporami energií, modernizací technologií a zavedením kontrol znečišťování **ovzduší** došlo k systematickému snížení emisí oxidu uhličitého, oxidu siřičitého (o 50 %) a oxidů dusíku. Snížením emisí prachu na polovinu se snížily i emise těžkých kovů. Za největší úspěch je považována redukce emisí skleníkových plynů. V současné době je největší problém znečišťování ovzduší dopravou. Do roku 2010 se počítá s další redukcí emisí prachu o 75 %, oxidu siřičitého o 56 %, oxidů dusíku o 31 % vzhledem k hodnotám roku 1990. Ukončení používání olovnatého benzínu se předpokládá v roce 2005. Polská republika si stanovila jako kritérium ke splnění cílů Kjótského protokolu redukcí skleníkových plynů o 6 % do období 2008 – 2012 vzhledem k roku 1990.

V Polsku došlo k velkému snížení **odpadních vod** vypouštěných bez čištění do povrchových vod a zvýšilo se množství odpadních vod čištěných v ČOV. Tím dochází od poloviny 90. let 20. století k systematickému **zlepšování kvality vod** v řekách a jezerech. V Polsku je v provozu cca 5000 ČOV včetně cca 1500 komunálních ČOV. Přibližně 83 % městského obyvatelstva a 10 % vesnického obyvatelstva je napojeno na kanalizační systémy ČOV. Všechny aglomerace nad 15000 obyvatel jsou vybaveny kanalizačním systémem. Do roku 2010 se předpokládá snížení spotřeby vody v průmyslu o 50 % ve srovnání s rokem 1990 a snížení množství škodlivých látek vypouštěných do povrchových vod o 50 % z průmyslu a o 30 % z komunálního sektoru ke stavu roku 1990. Do roku 2015 je prioritou výstavba, rozšíření a modernizace ČOV v městech s množstvím nad 10000 ekvivalentních obyvatel.

Odpady, zejména komunální odpady, patří k největším problémům. V 90. letech 20. století došlo k velkému růstu spotřeby a tím k růstu množství odpadů. V posledních patnácti letech došlo ke zdvojnásobení počtu skládek (cca 1000 v roce 1999). V současné době vzrůstá tendence k recyklaci a zpracování odpadů. První spalovna komunálního odpadu byla postavena ve Varšavě. Do roku 2010 má být zaveden celostátní systém tříděného sběru odpadů, včetně nebezpečných a mají být dosaženy kvóty recyklace u papíru a skla minimálně na 50 %.

Ochrana přírody patří k prioritním a úspěšným oblastem ochrany životního prostředí v Polsku. V 90. letech 20. století docházelo k systematickému růstu zákonem chráněných ploch. V roce 2001 se jednalo o 101588 km², což je 32,1 % rozlohy Polska. Významná je i ochrana vzácných zvířat. Například z celkového počtu ve světě žijících bizonů (cca 2000 kusů) jich v Polsku žije 600 – 700. Rovněž zde žije ve světě největší populace vlka (více než 2000 kusů).

Spolupráce ČR s Polskem v oblasti ochrany životního prostředí

Smluvní základ environmentální spolupráce mezi ČR a Polskou republikou tvoří:

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky v oblasti ochrany životního prostředí, podepsaná 15. ledna 1998, v platnosti od 19. května 1998.
- Úmluva mezi vládou Československé republiky a vládou Polské lidové republiky o vodním hospodářství na hraničních vodách, podepsaná 21.3.1958.

- Ujednání mezi MŽP ČR a Ministerstvem ochrany ŽP, přírodních zdrojů a lesnictví Polské republiky a Spolkovým ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů SRN o výměně imisních dat v Černém trojúhelníku ze 17. září 1996.
- Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech (podepsaná 8.6.2000, v platnosti od 16. července 2003), která je v gesci Ministerstva vnitra a na jejímž provádění se podílí i Ministerstvo životního prostředí.

K provádění Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky v oblasti ochrany životního prostředí byla dle článku 7 této Dohody vytvořena česko-polská Smíšená komise pro otázky spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. Hlavní oblasti spolupráce jsou ochrana přírody v příhraničních oblastech, oblast monitorování ovzduší, geologie, přeshraniční posuzování vlivů na životní prostředí, přeshraniční čistota ovzduší, investice a rozvoj technologií a spolupráce inspekcí životního prostředí. U příležitosti konání 3. zasedání česko-polské smíšené komise dne 8. dubna 2002 ve Varšavě se uskutečnila i bilaterální jednání mezi ministry životního prostředí. Jednání komise do-

hodlo oblasti budoucí spolupráce. Na základě tohoto jednání byl vypracován plán spolupráce na léta 2002-2003 ve výše uvedených oblastech. Zde je významné ustavení česko-polské pracovní skupiny pro přeshraniční posuzování vlivů staveb na životní prostředí, která by měla připravit bilaterální dohodu o přeshraničním posuzování vlivů na životní prostředí.

V roce 2003 se konala dvě expertní jednání o textu nové Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci v oblasti vodního hospodářství na hraničních vodách, která by měla nahradit zastaralou Úmluvu z roku 1958.

V České republice se uskuteční v červenci 2004 čtvrté zasedání česko-polské Smíšené komise pro otázky spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí zaměřené na aktuální otázky bilaterální spolupráce.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

ministr: Mr. Jerzy Swatoń

Wawelska 52/54

00-922 Warsaw, Poland

tel.: (+48 22) 5792900

www.mos.gov.pl

PORTUGALSKO

1. Stav životního prostředí v Portugalsku

Portugalsko prošlo během posledního desetiletí strukturálními změnami, které měly za následek růst HDP téměř o 25 %. Zlepšení stavu životního prostředí bylo ovlivněno investicemi do ekologického hospodaření a ochrany přírody. Došlo k modernizaci průmyslu, poklesu klasického zemědělství, výraznému osídlení pobřežních oblastí a rozvoji turismu. Došlo také ke značným investicím, hlavně do vodovodů, kanalizací a ČOV a ochrany přírody. K tomuto zlepšení a zvyšování investic do životního prostředí napomáhá Portugalsku využívání fondů EU.

Mezi základní priority, na které se Portugalsko v nadcházejícím období zaměří budou:

- implementace environmentálních politik a posílení environmentální infrastruktury,
- hlubší zapracování environmentálních aspektů do ekonomiky,
- posílení mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí.

1.1. OVZDUŠÍ

Portugalsko přijalo většinu environmentálních opatření zahrnujících snižování látek znečišťujících ovzduší. Jedná se o zavedení povinných technických prohlídek vozidel, dobrovolných dohod a plánů na zvyšování kvality paliv. Přijetím směrnice ES o velkých spalovacích zařízeních vzrostly náklady na snižování a kontrolu znečištění ovzduší. Na zlepšení kvality ovzduší se podílela i energetická opatření, investice na zvýšení energetické výkonnosti, podpora využití obnovitelných zdrojů energie, stejně tak jako zavedení dopravní a energetické daně. Na základě těchto opatření došlo ke zlepšení ovzduší také v městských aglomeracích (např. Lisabon, Porto).

Přestože došlo ke zlepšení v této oblasti, stále se kvalita ovzduší se stále pohybuje pod standardem EU. Během 90. let vzrostly emise SO₂, NO_x, NMVOC a CO₂, a v některých obdobích i množství přízemního ozónu. Proto čeká Portugalsko několik mezinárodních i vnitrostátních závazků: snížení emisí SO₂ o 57 %, NO_x o 32 % a NMVOC o 63 %

a zvýšení skleníkových plynů max. o 27 % do roku 2010 (k roku 1990).

1.2. VODA

Značné úsilí a pokrok byl zaznamenán v oblasti vodního hospodářství. Byly posíleny institucionální a legislativní kapacity a v roce 1993 byly založeny instituce zabývající se kvalitou i kvantitou vod. Byly založeny tzv. rady povodí a byly vypracovány plány povodí a národní plán vodního hospodářství. Všechny směrnice ES týkající se problematiky vod byly transponovány do portugalských právních předpisů. Mnohé obecní vodovody a hygienické stanice byly modernizovány a pomocí obrovských investic kofinancovaných EU došlo k napojení obcí na ČOV z původních 21 % na 55 %. V roce 2000 byla schválena nová strategie vodního hospodářství, která si klade za cíl připojit 90 % obyvatel na vodovody a kanalizace do roku 2006, zlepšit veřejný vodovodní systém, kanalizace a ČOV na celém území.

Kvalita koupacích vod v Portugalsku dosahuje dobré kvality. Kvalita povrchových vod se pomalu zlepšuje, přetrvávají ukazatelé mikrobiologického a organického znečištění. Přestože došlo ke snížení užívání dusíkatých hnojiv v zemědělství, některé zdroje podzemních vod jsou stále kontaminované.

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (kg/os.)	SO ₂ (změna od r.1990%)	NO _x (kg/os)	NO _x (změna od r.1990%)	Komunál. odpad (kg/os.)	CO ₂ (mil. t)	CO ₂ (změna od r.1991%)
Portugalsko										
92	6,6	38	46	38	4	37	17	450	59,1	44
Česká republika										
79	16,2	34	64	26	-86	39	-47	330	118,7	-15,6

minovány nitráty a ve 13 % obcí překročily hodnoty nitrátů ve vodě hodnoty stanovené nitrátovou směrnicí. Zřídka sledována je také kvalita pitné vody z malých vodovodů, které slouží asi 20 % populace.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

V devadesátých letech byly vytvořeny pevné právní základy pro odpadové hospodářství a přijata národní strategie pro odpadové hospodářství obcí, průmyslu a nemocnic. Koncem roku 2000 bylo z 328 nekontrolovatelných skládek 272 zavřeno a došlo ke zvýšení podílu recyklace komunálního odpadu a byly zavedeny poplatky za služby v odpadovém hospodářství.

Portugalsko se potýká s vysokou produkcí odpadu. Dosažené hodnoty recyklace jak komunálního, tak průmyslového odpadu se zdaleka neblíží stanovenému plánu. V roce 2000 byl schválen Národní plán pro prevenci průmyslového odpadu.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Ochrana přírody v Portugalsku se v poslední dekádě rozvinula v mnoha oblastech. Vzrostl počet chráněných oblastí, jejichž podíl na celkové rozloze se blíží plánu stanovenému pro rok 2006 (7,5 %). Více než 50 % pobřežních oblastí a 21,4 % vnitrozemských oblastí bylo označeno jako zvláště chráněné nebo oblasti spadající do sítě NATURA 2000. Pobřežní a mořské ekosystémy se nacházejí v dobrém stavu, dvě chráněné mořské oblasti byly založeny v roce 1998 a zahrnují 1,7 % pevniny, třetí byla vytvořena v roce 2000. Pro 50 % chráněných oblastí jsou vypracovány územní plány a pro zbývajících 50 % budou dokončeny do roku 2003. Veřejné dotace a náklady do ochrany přírody značně vzrostly. Agro-environmentální programy byly uplatněny na 23 % farem, což se projevilo na způsobu ochrany přírody a v některých případech na rozšíření druhové rozlišnosti.

Rychlý rozvoj pobřežních oblastí vlivem turismu měl negativní následky na klíčové druhy, zatímco snížení populace původních druhů ve vnitrozemských chráněných oblas-

tech ohrožovalo tradiční zemědělství a lesní hospodářství. Lesní požáry zničily v roce 2002 čtvrtinu zalesněných oblastí. Počet sladkovodních ekosystémů klesl za posledních 10 let a některé sladkovodní ryby jsou ohroženy vlivem znečištění vod a říčním rozvojem.

2. Spolupráce mezi Českou republikou a Portugalskem v oblasti životního prostředí

Dne 4. dubna 2003 se v Praze uskutečnilo setkání JUDr. Ing. Tomáše Novotného, náměstka ministra – ředitele sekce zahraničních vazeb, s prof. Antoniem Henriquem, generálním ředitelem sekce pro zahraniční vztahy Ministerstva územního plánování a životního prostředí Portugalska. Hlavním cílem tohoto setkání bylo podiskutovat a předat si informace ohledně využívání strukturálních fondů a Kohezního fondu přípravy semináře o využívání evropských fondů určeného pro experty a zástupce státní správy z České republiky za účasti expertů z Portugalska. Ve dnech 29. – 30. května 2003 se v Praze uskutečnil „Seminář o využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro potřeby ochrany životního prostředí – zkušenosti Portugalska“. Cílem tohoto semináře bylo informovat o možnostech a způsobech využívání strukturálních fondů a Kohezního fondu v oblasti životního prostředí. Součástí semináře byla také prezentace portugalských firem a českých subjektů zapojených do přípravy projektů financovaných z fondů EU. Tento směr spolupráce by měl pokračovat i v budoucnu s důrazem na podporu regionální spolupráce.

Kontakt:

Ministerstvo měst, územního plánování a životního prostředí

ministr: Amílcar Theias

adresa:

Rua do Século, 51-1200-433 Lisboa, Portugal

tel.: +351 213 232 500

RAKOUSKO

1.1. Informace o stavu a vývoji životního prostředí v Rakousku

Rakousko patří k zemím, kde je ochraně životního prostředí a přírody tradičně věnována velká pozornost. Proto dosahovalo již počátkem 90. let 20. století velmi dobrých ukazatelů pro různé složky životního prostředí. Tyto hodnoty se podařilo k roku 2001 dále zlepšit. K významným úspěchům patří, že se v období let 1990 – 2001 podařilo zahájit proces odpoutávání hospodářského růstu od zatížení životního prostředí. Například spotřeba energie v tomto období stoupala o 40% pomaleji než hrubý domácí produkt.

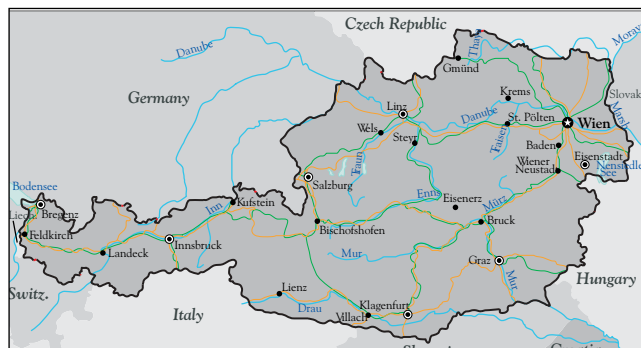
V oblasti čistoty ovzduší došlo k zásadně pozitivnímu vývoji, emise oxidů dusíku se v období 1990 až 2000 snížily o 9 %, emise oxidu uhelnatého o 33 % a emise oxidů síry dokonce o 33 %. Oproti těmto pozitivním trendům existuje nutnost zlepšit výsledky v oblasti ochrany klimatu (ve stejném období došlo k nárůstu emisí oxidu uhličitého o 15 %), kde má dojít k vyššímu využití tržních mechanismů včetně obchodování s emisemi. Jemný prach je problémem zejména ve větších městech (Vídeň, Linec).

Kvalita povrchových vod se kontinuálně zlepšovala. v roce 1995 bylo 72 % délky řek v I nebo II třídě kvality vod, v roce 2000 to bylo již 87 %. Na veřejnou kanalizaci je napojeno 85 % obyvatelstva. Téměř všechny odpadní vody jsou čištěny na biologických čistírnách. Pokud se týká zásobování vodou, není cca 1,1 milionů obyvatel napojeno na veřejnou vodovodní síť (zásobují se například z vlastních studní).

V listopadu 2002 vstoupil v platnost nový zákon o odpadovém hospodářství. Celkové množství odpadu činilo v roce 1999 49 milionů tun, z toho 3,1 milionů tun komunálního odpadu. 28,5 % tohoto odpadu bylo ukládáno na skládky, 34,3 % bylo recyklováno a 14,7 % spalováno.

Okolo 25 % území Rakouska spadá do různých kategorií ochrany přírody a krajiny, z toho 6 národních parků o celkové rozloze 2303 km², tj. 2,7 % celkové rozlohy Rakouska. Doposud bylo vymezeno 160 stanovišť o rozloze 13440 km², tj. 16 % celkové plochy jako chráněné území sítě NATURA 2000.

Ve Strategii udržitelného rozvoje, kterou přijala spolková vláda dne 30. dubna 2002, se vytyčují další úkoly pro budoucnost. K její realizaci byl ustaven Výbor pro udržitelné Rakousko za předsednictví Spolkového ministerstva zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství. Jedním z hlavních cílů je dosažení redukce skleníkových plynů o 13% v souladu s Kjótským protokolem. Dále

se má zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energií ze současných 23 % o jedno procento ročně do období 2008 – 2012. První zpráva o plnění bude předložena na podzim 2005.

Spolupráce ČR s Rakouskem v oblasti životního prostředí

Významným partnerem bude v roce 2004 vzhledem k jeho srovnatelné velikosti s ČR Rakouská republika a její Spolkové ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství.

Smluvní základ tvoří:

Smlouva mezi vládou ČSSR a vládou Rakouské republiky o spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí, podepsaná 17. července 1987.

Spolupráce v oblasti ochrany vod probíhá na základě *Smlouvy mezi vládou ČSSR a vládou Rakouské republiky o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách ze 7. prosince 1967*.

Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích ze 14.12.1998, vstoupila v platnost 1.11.2000.

Memorandum o porozumění o bilaterální spolupráci při realizaci JI projektů (Vídeň, 4.4.2002) je v platnosti od data podpisu.

Dohoda mezi vládou Československé republiky a Rakouskou spolkovou vládou o zásadách geologické spolupráce mezi Československou republikou a Rakouskou republikou (Praha, 23.1.1960) je v platnosti.

Dne 14.12. 1998 byla podepsána *Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích*, která vstoupila v platnost 1. listopadu 2000. Na jejím provádění se podílí i Ministerstvo životního prostředí.

Tradicí v česko-rakouské environmentální spolupráci má projektová spolupráce, která se v minulosti soustředovala na neinvestiční projekty financované rakouskou stranou prostřednictvím Österreichische Kommunalkredit A.G. V roce 2003 byl ukončen první investiční projekt (7,5 mil. ATS) vytápění biomasou v obci Roštín na základě smlouvy mezi MZP ČR a Österreichische Kommunalkredit A.G., podepsanou 30. srpna 1999. Rakouská strana projevila zájem obdobné projekty podporovat i v budoucnosti. Na jejich realizaci má být připraven česko-rakouský program na podporu biomasových projektů. Na jejich podporu předpokládá poskytnutí cca 2 MEUR do společného fondu. Významnou

Setkání ministra životního prostředí L. Ambrozka s rakouským ministrem zemědělství a životního prostředí J. Pröllem.

byla i spolupráce v rámci programu PHARE CBC – přeshraniční spolupráce, kde bylo realizováno 14 investičních projektů ve vodním hospodářství za 10,44 mil. EUR, t.j. 386,3 mil. Kč (např. Písečné – kanalizace a ČOV; Dyjákovice – kanalizace a ČOV; Břeclav – kanalizace a rozšíření ČOV, II. etapa).

V roce 2003 bude ukončena poradenská činnost na základě *Memoranda o porozumění o zřízení kanceláře pro přípravu projektů* mezi Ministerstvem životního prostředí České republiky a Spolkovým ministerstvem zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouské republiky ze dne 18. dubna 2000. Tato "Project Preparation Office" napomáhala při přípravě návrhů projektů financovaných z fondu ISPA.

Velmi důležitou oblastí byla spolupráce při přípravě ČR na vstup do EU. Dne 11. srpna 2003 byl ukončen twinningový projekt „Výstavba Centra pro nakládání s odpady“, kde Rakousko poskytlo dlouhodobého experta, kterým byl B. Siegele, a Francie a Itálie krátkodobé experty. Rakousko poskytuje dlouhodobého experta též pro twinningový projekt „Finanční nástroje implementace *acquis* v oblasti životního prostředí“, který byl zahájen 3. 2. 2003. V červnu 2003 proběhlo setkání náměstka ministra JUDr. Ing. T. Novotného se zástupci rakouského ministerstva zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství. Setkání bylo věnováno opět zapojení ČR do fungování EU. Ve dnech 25.–26.9.2003 se ve Vídni na pozvání rakouské strany uskutečnilo neformální setkání koordinátorů problematiky EU z ČR, SRN, Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska. Za MŽP se zúčastnil ředitel odboru Evropské unie JUDr. J. Hlaváček.

V r. 2003 se naplňovala *Deklarace o spolupráci Národních parků Podyjí a Thayatal*, podepsaná ministry 15. července 1999 v Hardeggu. Ministr L. Amrozek se 13. července 2003 zúčastnil slavnostního otevření informačního centra Národního parku Thayatal v Hardeggu.

V roce 2003 se též plnilo Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem životního prostředí České republiky, Ministerstvem životního prostředí Slovenské republiky a Spolkovým ministerstvem zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouské republiky ze dne 30. srpna 2001.

Rakousko a ČR jsou zainteresovány na uzavření bilaterální dohody o přeshraničním posuzování vlivů na životní prostředí. Po ratifikaci Úmluvy EHK OSN o hodnocení vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států Českou republikou v roce 2001 (Rakousko ji ratifikovalo již v r. 1994) byla zahájena jednání o této dohodě.

Velmi dobře probíhá spolupráce na hraničních vodách, kde se ve dnech 7. – 11. dubna 2003 ve Vídni uskutečnilo již 11. zasedání Česko-rakouské komise pro hraniční vody. Obdobě dobrá spolupráce probíhá v rámci Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje v rámci Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje.

Dne 9. ledna 2004 se ve Vranově nad Dyjí setkali ministři L. Ambrozek a J. Pröll k bilaterálnímu jednání o další spolupráci v rozšířené EU.

Pro rok 2004 se připravují podmínky pro bilaterální obchodování s emisemi skleníkových plynů na základě Memoranda o porozumění, podepsaného 4. dubna 2002. Mělo by být zahájeno jednání o konkrétních projektech.

Kontakt:

Federální ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství

ministr: Josef Pröll

adresa: Stubenring 5

A– 10010 Vienna

Federal Republic of Austria

tel.: 00431/ 515 225010

fax: 00431/515 22 5000

www.lebensministerium.at

ŘECKO

1. Stav životního prostředí v Řecku

Řecko je všeobecně známo bohatou rozmanitostí životního prostředí. Jeho krajina relativně nepostižená znečištěním, dobrá kvalita koupacích vod, vysoká biologická různorodost a velké množství biotopů, patří k bohatství této země. Přesto se Řecko potýká s tlaky na životní prostředí. Zhoršení kvality životního prostředí v městských aglomeracích souvisí se stále existujícími dopravními problémy. Další nepřijemnou otázkou bylo a stále zůstává řešení **nedostatku vody a desertifikace**, které jsou alarmující hlavně v suchých oblastech a na ostrovech. Transpozice environmentálního acquis do národní legislativy a institucionální harmonizace položily nové základy řešení problematiky životního prostředí. Významným nástrojem k vytváření politiky životního prostředí je také finanční pomoc ze strany Evropských společenství. Veškeré soukromé i veřejné zdroje investované do sektoru životního prostředí se pohybují kolem **1,4 % HDP**. Převážná většina investic byla a je směřována do **odpadového hospodářství, ochrany vod** a snížení znečištění v těchto oblastech dosahuje 1 % HDP.

1.1. OVZDUŠÍ

Se znečištěním ovzduší se potýkají v Řecku hlavně velká města. Rychlý nárůst automobilové dopravy se více než z 80 % podílí na emisích oxidů dusíku (NO_x). Podíl průmyslu a domácností na znečištění ovzduší je zanedbatelný a činí 15,8 % u průmyslu a 2,6 % u domácností.

Úroveň znečištění NO_x v národním měřítku se blíží evropskému průměru a již od roku 1980 nestoupá. Emise oxidu siřičitého (SO₂) jsou značně vyšší než je průměr EU, více než polovina jich pochází z energetického průmyslu a třetina z výrobního průmyslu a jiných podniků. EU.

Úroveň dalších znečišťujících látek, jako jsou CO, olovo a SO₂, je podstatně nižší, než standardy EU a stejně tak je tomu u rozptýlených pevných částic.

Řecko má zpracován Národní program změny klimatu, jehož cílem je významné snížení produkce skleníkových plynů. Přesto v letech 1990 – 2000 vzrostlo množství emisí CO₂ o 23 %. Hlavním producentem skleníkových plynů v Řecku je energetický sektor s 88 %.

1.2. VODA

Řecko disponuje relativně velkým množstvím povrchové i podzemní vody, avšak dostupnost těchto vodních zdrojů je časově i prostorově nerovnoměrná. Proto zajištění rozvoje a čištění vody, které by odpovídalo požadavkům odběru, je nezbytné.

Mezi největší spotřebitele vody patří zemědělství, které se podílí na celkové spotřebě vody 87 %. Velká část vody je odváděna do zavlažovacích systémů, které jsou mnohdy zastaralé. A tak v 92 % zavlažovacích systémů dochází ke ztrátám, které dosahují až 50 %. Poplatky za vodu určenou k zavlažování jsou tak nízké, že nenutí farmáře k modernizaci jejich zavlažovacích systémů. Dalším problémem je přečerpávání vodonosných vrstev, což vede k následnému zasolení oblasti. Řešení tohoto komplikovaného jevu je tak složité, že bude vyžadovat zavedení dlouhodobých opatření. Značný pokrok byl učiněn rovněž v oblasti čištění odpadních vod. V nejbližší době by mělo být napojeno na ČOV téměř 90% populace.

Zvláštní místo zaujímají snahy o zachování či zlepšení stavu Středozemního moře a minimalizaci negativních dopadů rozvoje turistiky a námořní dopravy.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Obrovský ekonomický rozvoj, rozvoj měst, turismu, zvyšování životní úrovně a změny v oblasti spotřeby zboží za posledních deset let vedly ke značnému nárůstu tuhých

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv.)	SO ₂ (kg/os.)	NO _x (kg/os)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Řecko	132	2,6	22,8	56	514	364	430	80
ČR	79	16,2	34	64	273	409,5	330	121,5

odpadů. Roční produkce komunálního odpadu se pohybuje kolem 4 milionů tun, z čehož je 85 % průběžně tříděno a skládkováno. Zbývajících 15 % je uloženo v izolovaných oblastech. Recyklace zaujímá 8,7 % a týká se především skla, papíru a hliníku. 55 % odpadu je skládkováno na zabezpečených skládkách, zatímco zbytek je uložen na více než 2.000 nezabezpečených místech. Takovéto nekontrolované skládky jsou častým zdrojem znečištění jak povrchových a podzemních vod, tak i ovzduší, kdy vlivem rozkladu látek jsou do ovzduší uvolňovány toxické plyny včetně dioxinů.

Další závažný problém, který bude třeba řešit, je odmítavý postoj měst a obcí k zajištění kvalitních skládek a dalších zařízení pro nakládání s odpady, jako je kompostování. Proto takové strategie, které podporují recyklaci, znovuvyužití materiálů, třídění a minimalizaci odpadů v samém počátku, bude velice těžké aplikovat.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Ratifikací Úmluvy o ochraně biologické rozmanitosti Řecko musí chránit své jedinečné přírodní dědictví. Řecká flóra zahrnuje 5.500 druhů, včetně velkého podílu endemických, vzácných a ohrožených druhů. Stejně úchvatná je i řecká fauna, která skýtá 422 druhů ptáků a 116 druhů sav-

ců, kam patří především přeživší druhy horského supa, medvěda hnědého nebo tuleně, které utvářejí izolované populace tak ojedinělé v Evropě. Obrovská biologická diverzita je patrná i mezi bezobratlými, kteří jsou reprezentováni 20.000 druhy, přičemž 1.000 je endemických.

Počátky ochrany přírody sahají do roku 1938, kdy byl založen první Národní park Olymp. Dnes Řecko disponuje 10 národními parky, 11 mezinárodně uznávanými mokřady, velkým množstvím chráněných oblastí, rezervací a lesoparků.

V návaznosti na legislativu ES Řecko vyhlásilo 270 citlivých oblastí, které spadají do sítě NATURA 2000 a které zaujímají 20 % celkové plochy země, což je obrovský rozdíl oproti původním 2,5 %, kam spadaly všechny národní parky a další chráněné oblasti.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí, městského plánování a veřejných prací

ministr: Georgios Souflias

adresa: Amaliados, 15–17

11523 Athens – GREECE

Tel. (0030 1) 6431461/2

Fax: (00301) 6451793

www.minenv.gr

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Slovenská republika a EU v oblasti životního prostředí

Dne 30. března 2001 byla na přístupové konferenci na úrovni ministrů (hlavních vyjednávačů) otevřena kapitola 22: Životní prostředí, čímž začala přímá jednání s Evropskou komisí. Slovenská republika na základě technických konzultací, které se uskutečnily 15. října 2001, přehodnotila některé žádosti o přechodná období a stáhla tři z původních devíti žádostí o přechodné období (směrnice o těkavých organických látkách z používání organických rozpouštědel, směrnice o dusičnanech a směrnice o pitné vodě) a požádala o jedno nové přechodné období (směrnice o obalech a odpadech z obalů). Pro některé směrnice byly původní žádosti o přechodné období zkráceny, případně specifikovány na jednotlivá zařízení. SR tak upravila svojí pozici na 7 žádostí o přechodná období. Evropská komise na základě poskytnutých informací vypracovala návrh Společné pozice EU, který byl schválen na Radě EU dne 5.12.2001 a následně na Přístupové konferenci na úrovni ministrů v Bruselu dne 11.12.2001 došlo k předběžnému uzavření kapitoly 22: Životní prostředí. EU akceptovala 7 přechodných období, která se týkají následujících směrnic:

- 1. Směrnice Rady č. 94/63/ES o řízení emisí VOC ze skladování benzínu a jeho distribuce z terminálů na čerpací stanice** – nová zařízení budou v souladu s acquis k datu vstupu SR do EU. Pro stávající zařízení se vyjednalo přechodné období do konce roku 2004 resp. do roku 2007, v závislosti na druhu zařízení.
- 2. Směrnice Rady č. 94/67/ES o spalování nebezpečného odpadu** – původně požadované přechodné období (do r. 2006) zůstalo zachováno, žádost byla specifikována pro 11 spaloven nemocničního odpadu a 7 spaloven průmyslového odpadu.
- 3. Směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění komunálních odpadních vod** – původně požadované přechodné období (do r. 2015) zůstalo zachováno, žádost byla specifikována pro jednotlivé kategorie aglomerací: pro aglomerace s p.e. nad 10000 do roku 2010, pro aglomerace s p.e. mezi 2000 a 10000 do roku 2015.
- 4. Směrnice Rady č. 76/464/EHS o znečištění způsobeném určitými nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí** – pozice SR se v souvislosti s touto směrnicí nezměnila, požadované přechodné období (do r. 2006) zůstalo zachováno, žádost byla specifikována pro 3 zařízení.

- 5. Směrnice Rady č. 96/61/ES o integrované prevenci a kontrole znečištění** – původní požadavek přechodného období zůstal zachován, žádost byla specifikována pro 10 zařízení s různou délkou přechodného období, nejdelší do 31.12.2011.
- 6. Směrnice Rady č. 88/609/EHS (ve znění směrnice 94/66/ES) o omezování emisí určitých znečišťujících látek z velkých spalovacích zařízení do ovzduší** – přechodné období bylo vyjednáno pro 3 provozovatele velkých spalovacích zařízení (nových zařízení), přičemž původní délka přechodného období byla zkrácena do 31.12.2007.
- 7. Směrnice 94/62/ES o obalech a odpadu z obalů** – přechodné období do roku 2007.

Uzavřením kapitoly skončila etapa vyjednávání a začala druhá – monitoring připravenosti na vstup. Hodnocení kandidátských zemí probíhá po celý rok a EK se v hodnocení soustředí hlavně na administrativní kapacitu. Hodnocení probíhá prostřednictvím „Peer Review“, které představuje společnou misi zástupců Evropské komise a expertů z členských států EU. První mise Peer Review se uskutečnila v průběhu června 2002 a byla zaměřena na hodnocení administrativních kapacit pro implementaci acquis. V červnu 2003 proběhla 2. mise Peer Review zaměřená především na oblasti IPPC a ochranu přírody.

16. dubna 2003 došlo k podpisu Smlouvy o přistoupení SR k EU a tím byly odsouhlaseny podmínky vstupu SR a dalších kandidátských zemí do EU. 16. – 17. května 2003 se uskutečnilo referendum o přistoupení SR do EU, volební účast nakonec těsně přesáhla 51 %, přičemž pro vstup SR do EU se vyslovilo více než 92 % zúčastněných voličů.

Stav životního prostředí

K základním cílům Programového prohlášení vlády Slovenské republiky patří uplatňování principů udržitelného rozvoje a zlepšení životního prostředí. Strategii udržitelného rozvoje Schválilo slovensko v roce 2002. Zvyšování kvality životního prostředí a kvality života si vyžádá ekologizaci společenského rozvoje, právních a ekonomických nástrojů, plánovacích

Celkové emise vybraných základních znečišťujících látek (tis.t)

	Celková hodnota naměřená ze všech zdrojů znečištění			
	SO ₂	NO _x	CO	TZL
Slovenská republika	119,926	105,925	284,299	44,715
Česká republika	264,0	321,0	648,0	57

procesů, ale zejména průmyslových a ostatních hospodářských odvětví. Tomuto procesu by mělo napomoci dokončení informačního systému životního prostředí, dokončení soustavy environmentálního práva v souladu s právem ES, zavedení ekologických daní, zvýšení objemu disponibilních zdrojů na financování environmentálních aktivit se zaměřením především na odstranění a likvidaci starých zátěží a příčin poškozování životního prostředí a na posílení ekologické stability území.

Prioritou zůstává eliminování znečišťování ovzduší a vod, zabezpečení ochrany biologické a krajinné diversity, řešení problematiky odpadového hospodářství a environmentálních rizik vyvolaných některými chemickými, fyzikálními a biologickými faktory. Kromě snižování vlivu nebezpečných látek se bude jednat zejména o jadernou bezpečnost, ochranu proti hluku a biologickou bezpečnost v souvislosti s geneticky modifikovanými organismy. Ve větší míře se začne uplatňovat environmentální audit, environmentální hodnocení a označování výrobků a posuzování vlivů na životní prostředí.

2.1. OVZDUŠÍ

Od roku 1990 byl zaznamenán plynulý pokles u emisí tuhých znečišťujících látek (TZL) a oxidu siřičitého (SO_2), v důsledku změny palivové základny ve prospěch paliv s lepšími jakostními vlastnostmi. Příčinou klesajícího trendu emisí SO_2 bylo snížení spotřeby hnědého, černého uhlí a těžkých topných olejů, jako i odsiřování velkých energetických zdrojů. Od roku 2001 se regionální úroveň koncentrací SO_2 pohybovala v rozpětí 0,90 – 2,80 $\mu\text{g S.m}^{-3}$.

Emise oxidů dusíku (NO_x) vykazovaly v období 1990 – 2000 mírný pokles. Tento pokles byl způsobem zejména změnou emisních faktorů a snížením spotřeby tuhých paliv. Koncentrace NO_x na regionálních stanicích se pohybovaly v rozpětí 1,28 – 2,81 $\mu\text{g N.m}^{-3}$.

Emise CO měly od roku 1989 klesající tendenci, která byla zapříčiněna zejména snížením spotřeby a změnou složení paliv ve sféře malospotřebitelů. Vývoj poklesu emisí CO z velkých zdrojů byl jen mírný.

2.2. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Rok 2001 byl pro odpadové hospodářství významným především přijetím zákona č. 223/2001 Sb., o odpadech a o změně a doplnění některých zákonů, kterým se Slovensko významně přiblížilo k úrovni právní regulace odpadového hospodářství v EU. Novým zákonem se harmonizovalo s EU vymezení nejdůležitějších pojmů, požadovanou osnovou zpracování se dále prohloubil význam programů odpadového hospodářství, zvýšily se nároky na odbornou způsobilost osob a zavedla se autorizace osob, které chtějí nakládat s vybranými druhy odpadů, zpřísnily se povinnosti původců odpadů, úplně novým přístupem se zřízením Recyklačního fondu se vytvořily právní a ekonomické podmínky na podporu recyklačních technologií pro druhy odpadů z vybraných komodit.

Celkové množství odpadu, kterého bylo v roce 2001 vyprodukováno 16,4 mil. t, mělo mírně stoupající tendenci.

Oproti roku 2000 byl v roce 2001 zaznamenán nárůst o 0,2 mil t odpadů, množství zvláštních odpadů se zvýšilo oproti roku 2000 o 0,2 mil. t. Tento údaj zahrnuje i množství komunálního odpadu, jehož množství se oproti roku 2000 zvýšilo o 0,3 mil. t. Množství nebezpečného odpadu je od roku 1996 na úrovni 1,3 – 1,6 mil. t.

V roce 2001 bylo využito celkem 51,2 % (8,2 mil. t) odpadů z kategorie ostatní, zvláštní a nebezpečný odpad. Z celkového množství odpadů bez rozlišení kategorie se 23,3 % (3,7 mil. t) zneškodňuje skládkováním. V roce 2001 bylo v provozu 165 skládek odpadů. V roce 2001 se zneškodnilo spalováním 550 798,97 t odpadu všech kategorií, což představuje 3,5 % odpadů. Oproti roku 2000 se podíl zneškodněných odpadů ve spalovnách odpadu snížil o 0,1 %. Na Slovensku je celkem v provozu 67 spaloven odpadu. Z celkového množství odpadu vzniklého v roce 2001 se zhodnocuje 8 180 954,88 t, což představuje 51,17 %.

2.3. OCHRANA VOD

Slovenská republika leží na rozvodnici Černého a Baltského moře a v dlouhodobém průměru protéká slovenskými řekami 2 912 $\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ vody. Odběry povrchových vod dosáhly v roce 2001 hodnoty 715,919 mil m^3 , přičemž 38,6 % bylo využito na závlahy. Od roku 1990 se, stejně jako v ostatních zemích V4 a v Rakousku, projevuje klesající trend ve znečištění vodních toků. V roce 2000 bylo do povrchových vod vypuštěno 1 076 768 tis. m^3 odpadních vod a podíl vypouštěných čištěných odpadních vod představoval 68,8 %.

V roce 2001 bylo na Slovensku k dispozici 76 080 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$ využitelných zdrojů a zásob podzemních vod a i zde je možno konstatovat přetrvávající trend zlepšování bilančního stavu podzemních vod. Průměrné využívání podzemních vod činí 13 398 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$, což představuje 17,6 % z dokumentovaných využitelných zdrojů. Odběry podzemních vod mají od roku 1990 klesající tendenci.

Na Slovensku je 2 012 samostatných obcí napojeno na veřejný vodovod, což představuje 83,4 % obyvatel. Kapacita provozujících vodních zdrojů v roce 2001 dosáhla hodnoty 30 728 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$, přičemž 25 645 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$ představovaly podzemní vodní zdroje a 5 083 $\text{l} \cdot \text{s}^{-1}$ povrchové vodní zdroje. Nadále přetrvává dlouhodobý pokles v odběru pitné vody.

Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci je 2 967 tis., což představuje 55,2 % z celkového počtu obyvatel. V roce 2001 bylo na Slovensku 504 (17,5%) obcí s vybudovanou veřejnou kanalizací a z toho jen 389 (13,5%) obcí mělo odpadní vody odvedené do ČOV. Počet ČOV na Slovensku činí 346, přičemž největší podíl představují mechanicko-biologické ČOV (89,3 %). Množství čištěných odpadních vod vypouštěných do veřejné kanalizace dosáhl v roce 2001 hodnoty 463 mil. m^3 , podíl čištěných odpadních vod činil 96,3 % (oproti roku 2000 95,1 %).

2.4. OCHRANA PŘÍRODY

Slovensko disponuje 7 národními parky (9,8% rozlohy SR) a 16 chráněnými krajinnými oblastmi (12,7% rozlohy SR). K hlavním faktorům ovlivňujícím další směřování

ochrany přírody na Slovensku patří realizace principů ochrany přírody EU do systému ochrany přírody na Slovensku. Základní součástí evropské politiky v ochraně biodiverzity a ekosystémů je úplná realizace soustavy NATURA 2000.

3. Spolupráce mezi Českou republikou a Slovenskou republikou v oblasti životního prostředí

Smluvní základ spolupráce s Českou republikou tvoří Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí (podepsaná dne 29. října 1992 v Praze, v platnosti od 1. ledna 1993), jejíž součástí se stal Prováděcí protokol (podepsán dne 12. dubna 1996 ve Znojmě, v platnosti od 12. dubna 1996). Prováděcím protokolem jsou dány hlavní oblasti spolupráce: ochrana ovzduší, ochrana a využívání vod, ochrana přírody, posuzování vlivů činností a výrobků na životní prostředí, odpadové hospodářství, management chemických látek a hodnocení rizik chemických látek. Prováděcí protokol obsahuje zásadní rámcové úkoly pro všechny hlavní oblasti konkrétně rozpracované a slouží jako výchozí základna pro jednání jednotlivých pracovních skupin, které scházejí pravidelně, za účelem poskytování a předávání informací a zkušeností.

Základem pro spolupráci v oblasti ochrany hraničních vod je Dohoda mezi vládou České republiky a Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách (podepsána dne 16. prosince 1999 v Židlochovicích, v platnosti od 16. prosince 1999). Po vstupu v platnost této Dohody byla zrušena pracovní skupina pro ochranu a využívání vod. Tato problematika je projednávána v Česko-slovenské komisi pro hraniční vody, která se sešla ke třetímu zasedání ve dnech 10. – 12. března 2003 v Bratislavě.

Další formou česko-slovenské spolupráce jsou setkání ministrů životního prostředí zemí Visegrádské skupiny (V4).

Česká republika chce se Slovenskem i v budoucnu udržovat nadstandardní vztahy. Obě země budou dále pokračovat ve spolupráci založené na výše uvedených dohodách a v rámci pracovních skupin, které pokrývají hlavní priority a problematiky ochrany životního prostředí. Obě země mají zájem na spolupráci v rámci Visegrádské skupiny.

Kontakty

Ministerstvo životního prostředí
ministr: prof. RNDr. Lászlo Miklós, DrSc.
adresa:
Nám. L. Štúra 1
812 35 Bratislava, Slovensko
tel.: +421 259 561 111 (ústředna)
fax: +421 259 562 222
e-mail: info@enviro.gov.sk
www.lifeenv.gov.sk

STRUKTURA MINISTERTVA:

1. Úsek ministra
- 1.2 Kancelária ministra – riaditeľ kancelárie ministra Mgr. Pavol Juhos
osobný tajomník ministra Mgr. Norbert Vincze
- 1.3 Odbor rezortnej kontroly – riaditeľ odboru Ing. Vincent Andrassy
- 1.4 Oddelenie krízového riadenia
- 1.5 Oddelenie vnútorného auditu
- 1.6 Oddelenie vládnej a parlamentnej agendy
- 1.7 Tlačové oddelenie – PhDr. Filová Danica
- Úsek vedúceho služobného úradu – vedúci služobného úradu RNDr. Tamás Dömény
- 1.8 Osobný úrad – riaditeľka osobného úradu PhDr. Marta Herrmannová
- 1.9 Odbor organizačný
- 1.10 Odbor medzinárodných vzťahov a protokolov – riaditeľ odboru RNDr. Miloslav Čubřík
- Úsek štátneho tajomníka – štátny tajomník Ing. Peter Stanko
- 1.11 Odbor pre styk s verejnosťou – riaditeľka odboru Ing. Janka Dulayová
- 1.12 Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie – riaditeľka odboru Ing. Viera Husková
- 1.13 Odbor environmentálnej informatiky – riaditeľ odboru Ing. Štefan Tóth
2. Sekcia zahraničnej pomoci a záležitostí Európskej únie – generálna riaditeľka sekcie Ing. Katarína Nováková
- 2.1 Odbor riadenia programov – riaditeľ odboru Mgr. Roderik Klinda
- 2.2 Odbor prípravy projektov – riaditeľka odboru Ing. arch. Jana Tomková
- 2.3 Implementačná agentúra environmentálnych investičných projektov – riaditeľka odboru Ing. Erna Dohnáliková
- 2.4 Odbor záležitostí Európskej únie – riaditeľ odboru RNDr. Kamil Viliňovič
3. Sekcia environmentálnych koncepcií a práva – generálny riaditeľ sekcie RNDr. Jozef Klinda
- 3.1 Odbor environmentálnych koncepcií a ekonomických nástrojov – riaditeľ odboru Ing. Pavel Toma
- 3.2 Odbor environmentálneho práva – riaditeľka odboru JUDr. Božena Gašparíková, CSc.
4. Sekcia vôd – generálny riaditeľ sekcie
- 4.1 Odbor koncepcií a vodného plánovania – riaditeľ odboru Ing. Dušan Čerešňák
- 4.2 Odbor správy vodných tokov a správy povodí – riaditeľ odboru Ing. Marián Supek
- 4.3 Odbor štátnej vodnej správy – riaditeľka odboru RNDr. Eleonóra Bartková
5. Sekcia ochrany prírody a krajiny – generálny riaditeľ sekcie RNDr. Jozef Kramárik
- 5.1 Odbor ochrany prírody a krajiny – riaditeľka odboru RNDr. Anna Jusková
- 5.2 Odbor biologickej bezpečnosti – riaditeľ odboru Ing. Igor Ferenčík
- 5.3 Odbor krajinného plánovania – riaditeľ odboru RNDr. Ladislav Ambróš
6. Sekcia zložiek životného prostredia – generálny riaditeľ sekcie
- 6.1 Odbor ochrany ovzdušia – riaditeľ odboru Ing. Ivan Mojík
- 6.2 Odbor odpadového hospodárstva – riaditeľ odboru Ing. Peter Gallovič
- 6.3 Odbor manažmentu environmentálnych rizík – riaditeľka odboru Ing. Darina Kobzová, CSc.
7. Sekcia geológie a prírodných zdrojov – generálny riaditeľ sekcie RNDr. Jozef Franzen
- 7.1 Odbor geológie a geofaktorov životného prostredia – riaditeľ odboru RNDr. Peter Hanas
- 7.2 Odbor geologického práva a zmluvných vzťahov – riaditeľka odboru RNDr. Monika Lipovská, CSc.
8. Sekcia ekonomiky a vnútornej správy – generálna riaditeľka sekcie Ing. Viola Procházková
- 8.1 Odbor rozpočtu a financovania – riaditeľka odboru Ing. Lubica Čepcová
- 8.2 Odbor majetkovo právny – riaditeľ odboru Ing. Ján Szorád
- 8.3 Odbor prevádzky – riaditeľ odboru Ing. Jozef Kontúr
9. Sekcia realizácie environmentálnych programov – generálny riaditeľ sekcie
- 9.1 Odbor realizácie environmentálnych programov – riaditeľka odboru Ing. Lubica Kopčová
- 9.2 Odbor hospodárenia s prostriedkami environmentálnych programov – riaditeľka odboru Mgr. Janka Zlochová

SLOVINSKO

1. Stav životního prostředí ve Slovinsku

Slovinsko má relativně „zdravé“ životní prostředí. V posledních letech harmonizovalo Slovinsko svojí legislativu s legislativou Evropské unie. Na druhé straně změny týkající se územního plánování a managementu byly vyvolány vlastními okolnostmi a zahrnují v sobě kritéria z tzv. „Hannoverských principů“ pro udržitelný územní vývoj na evropském kontinentu.

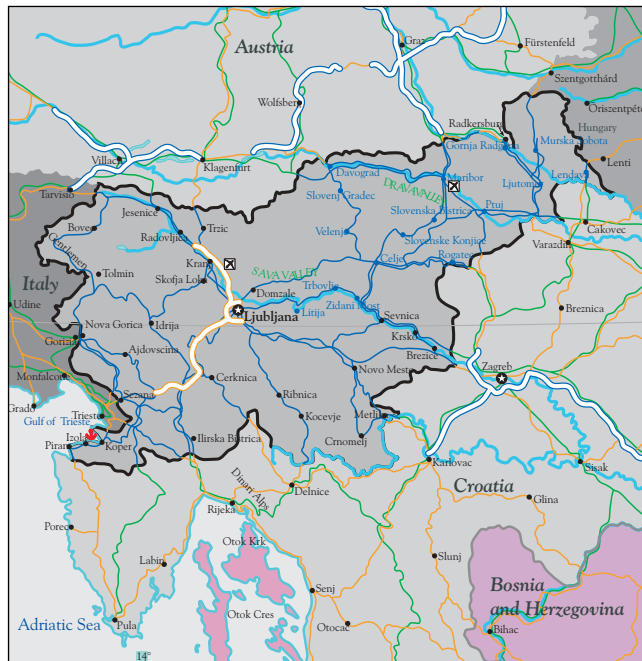
1.1. VODA

V letech 1992 – 2000 došlo ve Slovinsku k výraznému zlepšení kvality vod. Do roku 2005 by měly být vystaveny čistírny na zpracování odpadních vod a kanalizace ve všech větších městech. Nejvíce kritickou položkou v letech 1997 – 2000 bylo znečištění podzemních vod pesticidy, částečně atraziny a dusičnany. Slovinsko přijalo v roce 2001 směrnici o regulaci dusičnanů. Podle Evropské agentury pro životní prostředí je znečištění podzemních vod dusičnany v dlouhodobém vývoji srovnatelné s rakouským, přičemž Rakousko patří k jednomu ze států EU, kde podzemní vody obsahují nízký počet dusičnanů. Nejvyšší objem dusičnanů – více než 25 mg NO³/l se vyskytuje v oblastech Prekmurje, Mura, Apače, Drava, Ptuj, Sorško a Krško polje (severovýchod země).

1.2. OVZDUŠÍ

V porovnání s rokem 1980 se snížily výrazně emise oxidu siřičitého (SO₂) v roce 2000 o 59 %, nejvyšší podíl veškerých emisí (96 000 t SO₂) v roce 2000 byl vyprodukován v okolí tepelných elektráren a vytopen (87 %). V roce 1995 emise SO₂ v porovnání s předchozím rokem významně klesly díky odsíření části bloku 4 v tepelné elektrárně Šoštajn a také díky nižší dávce síry do kapalného paliva dle nového nařízení o kvalitách kapalných paliv. Dalšího snížení bylo dosaženo odsířením bloku 5 tepelné elektrárny Šoštajn, který byl spuštěn v druhé polovině roku 2000.

Emise oxidu dusíku (NO_x) začaly po roce 1992 stoupat kvůli velké zvětšující se hustotě automobilové dopravy. Zvýšení emisí pokračuje i navzdory kontinuálnímu vzrůstu počtu vozidel s katalyzátory. Největší podíl na emisích NO_x pochází ze silniční dopravy (63 % v roce 2000). Od roku 1995 byl také významně snížen podíl olova, od roku 2001 je zakázán prodej kapalných paliv s obsahem olova.

Po roce 1986 začaly klesat emise skleníkových plynů, tento trend trval do roku 1991 – 1992, kdy došlo k obrátu. Největší podíl na emisích skleníkových plynů mají teplárny a výtopny, dále následuje doprava. Programy na snížení skleníkových plynů mohou docílit hodnot Kjótského protokolu. Pro Slovinsko v současné době znamená snížit emise těchto plynů do roku 2008 – 2012 o 8 % (porovnání s rokem 1990).

1.3. ODPADY

Velkým problémem je vzrůstající počet odpadů. Nyní připadá na jednoho obyvatele 450 kg komunálních odpadů. Podíl obyvatelstva, které využívá veřejných komunálních služeb postupně roste (1995 – 76%, 2001 – 93,4%). Zhruba 70% zpracovatelů komunálních odpadových služeb započalo se zaváděním tříděného odpadu.

V odpadovém managementu stále převažují metody skládek (51 skládek). Do roku 2004 má pozastavit činnost 21 skládek, a dalších 13 do roku 2009. Po roce 2008 by mělo být ještě v provozu 17 skládek, které budou existovat dle předepsaných pravidel. Ve Slovinsku je pouze jedna nebezpečná skládka, která pojme ročně 500 tun odpadů (oblast Maribor).

1.4. PŮDA

Největším problémem úbytku půdy je její ničení a její úbytek v důsledku stavebních zásahů. V letech 1993–1997 vzrostl objem obestavěné půdy o 4078 ha, lesů o 74,677, zatímco objem obestavěné zemědělské půdy byl snížen během tohoto období o 81,092 ha.

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	ČOV (% na obyv.)	SO ₂ (tis t/rok)	NO _x (tis t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Slovinsko	20	8	67	100	45	450	
Česká republika	79	16,2	64	273	409,5	330	121,5

Údaj o znečištění půdy je znám pouze na 13% slovinského území. Povolené stupně těžkých kovů (zinku, kadmia a olova) se vyskytují ve větším množství v blízkosti průmyslových center (oblast Celje, Maribor a Jesenice).

1.5. CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Chráněná území představují 8 % rozlohy Slovinska (největší rozlohu zaujímá chráněná oblast Národní park Triglav). Tento údaj by se měl rovněž změnit vyhlášením oblasti Goričko za chráněnou oblast.

1.6. BIODIVERZITA

V porovnání s jinými zeměmi střední Evropy se nachází ve Slovinsku mnoho oblastí se zachovalou biodiverzitou. Tyto oblasti a jejich rozmanitost se ještě zvětší jejich zapojením do soustavy NATURA 2000.

1.7 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A UDRŽITELNÝ ROZVOJ

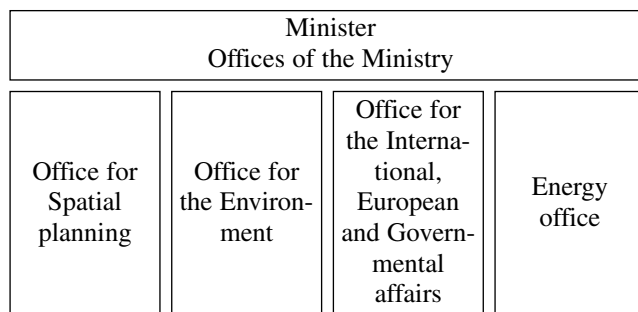
Slovinsko se aktivně zapojuje do mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. V současné době předsedá Adriaticko-iónské iniciativě. Cílem iniciativy je ochrana mořského prostředí a podpora udržitelného rozvoje pobřežních oblastí těchto dvou moří. Na zasedání Rady EU pro životní prostředí v prosinci 2003 informovalo o jejích aktivitách. Ministr J. Kopač v této souvislosti požádal Evropskou unii o spolupráci při spolufinancování a implementaci tří základních projektů (Subregional Marine Emergency Contingency Plan for Northern Adriatic, Strategic Environmental Impact Assessment of Marine Activities including the Ballast Water Issue and „Integrated Coastal Area Management Plan“).

Slovinsko nemá národní strategii udržitelného rozvoje. Hlavními strategickými dokumenty v oblasti udržitelného rozvoje je Strategie hospodářského rozvoje Slovinska, která analyzuje ekonomickou situaci ve slovinsku a vývoj v období (2001 – 2006) a Národní akční plán životního prostředí (1999), který zahrnuje cíle a strategii ochrany životního prostředí s přírodních zdrojů v období do roku 2010. Rada pro udržitelný rozvoj byla zřízena v prosinci 2003. Cílem Rady je vytvoření platformy pro dialog k udržitelnému rozvoji.

Kontakt:
Ministerstvo životního prostředí, územního plánování a energetiky

ministr: Janez Kopač
 adresa: Dunajska c. 48, PO BOX 653,
 1000 Ljubljana Slovenia
 tel.: +386 1 478 7400
 www.sigov.si/mop/en

STRUKTURA MINISTERSTVA:

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Informace o stavu a vývoji životního prostředí ve Spolkové republice Německo

Realizace politiky životního prostředí za posledních 30 let přivedla SRN do společnosti ekologicky pokrokových zemí. V některých oblastech převzala dokonce roli průkopníka a posunula se na vedoucí mezinárodně uznávané pozice. Zejména institucionální zabezpečení je na vysoké úrovni. Kromě spolkového ministerstva a spolkového úřadu životního prostředí existují zemská ministerstva a zemské úřady životního prostředí a velké množství dalších institucí pro jednotlivé složky životního prostředí. Široce založená politika opatření vedla k tomu, že se výrazně zlepšila kvalita životního prostředí. Rozhodující opatření ke zlepšení životního prostředí byla ve starých spolkových zemích učiněna zejména v 80. letech. Např. Nařízením o velkých zdrojích znečištění, novelou technického návodu k čistotě ovzduší, zavedením katalyzátoru. Přísnými, stavu techniky odpovídajícími, stále novými požadavky na životní prostředí došlo v různých oblastech k významnému odpoutání hospodářských výsledků na jedné straně od zatížení životního prostředí (od spotřeby energie nebo emisí určitých škodlivin) na straně druhé. Zejména v oblastech čistota ovzduší, odpadové hospodářství a ochrana čistoty vod se kvalita životního prostředí významně zlepšila. Německo zaujímá mezi členskými státy OECD dobrou, pokud se týká snížení oxidu siřičitého a stupně připojení na plně biologické čistírny odpadních vod, dokonce vedoucí pozici. Pokroky v ochraně ŽP jsou především výsledky výkonů hospodářských subjektů a soukromých domácností. Jsou způsobeny vysokým ekologickým uvědoměním občanů a společenských skupin, které se odráží v širokém konsensu o nutných ekologických opatřeních. Dosažené výsledky ve zlepšení stavu životního prostředí se uskutečňovaly především sektorově snížením škodlivých emisí.

Emise oxidu siřičitého klesly z 5 321 kilotun v roce 1990 na 795 kilotun v roce 2000. Emise oxidů dusíku se snížily z 2 729 kilotun v roce 1990 na 1 600 kilotun v roce 2000. Emise oxidu uhličitého klesly od roku 1990 o 15 %. Německo si stanovilo cíl zredukovat do roku 2005 emise o 25 % a čeká ho v tomto směru nelehký úkol. K jeho splnění hodlá využít i mechanismů Kjótského protokolu a obchodování s emisemi v rámci EU.

Došlo ke zvýšení množství čištěné odpadní vody na moderních biologických ČOV na téměř dvojnásobek a je na ně

připojeno 89 % obyvatelstva. Připojení obyvatelstva na kanalizaci vzrostlo z 90 % na 93 %.

Množství komunálního odpadu představovalo v roce 1998 44 milionů tun a zůstalo tím konstantní oproti minulým létům. Klesá množství skládkovaných odpadů. Ve spalovnách bylo zpracováno 10,7 milionů tun a kompostováno 7,7 milionů tun. Recyklační kvóta u papíru dosáhla v roce 2000 71 % a u skla 83 %.

V oblasti ochrany přírody a krajiny bylo vymezeno 31789 km² tj. 6,7 % celkové rozlohy jako chráněné území sítě NATURA 2000. Nejvíce ploch je ve spolkové zemi Braniborsko-kolem 10 %. Rozloha národních parků představuje 0,5 % celkové plochy SRN.

Spolková republika Německo se aktivně podílí na mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí na úrovni EU, v mezinárodních mnohostranných smlouvách i prostřednictvím bilaterální spolupráce. V rámci regionální spolupráce se SRN podílí na aktivitách Úmluvy o ochraně Alp (1995) a dohod o ochraně řek Labe, Odry, Rýna a Dunaje, Baltského i Severního moře. SRN je čtvrtým největším světovým poskytovatelem rozvojové pomoci (cca 5,58 mld. US dolarů ročně, tedy cca 0,26 % HDP). Strategie rozvojové pomoci definuje ochranu životního prostředí a nerostných zdrojů jako jednu ze tří prioritních oblastí.

Další rozvoj německé politiky životního prostředí bude mít za cíl dosažení udržitelného rozvoje zejména ekologickým rozvojem produkce a produktů, jakož i ekologickým chováním. Dále budou upevněny a rozvinuty: již započatá rozsáhlá integrovaná ochrana životního prostředí a přechod k udržitelně hospodářské společnosti. počítá se s dalším zvýšením podílu obnovitelných energií na výrobě elektrické energie na 20 % v roce 2020, k tomu se připravuje novela zákona o obnovitelných energiích. SRN podporuje rozšiřování

obnovitelných zdrojů energií i celosvětově. Proto na Summitu v Johannesburgu pozvala na celosvětovou konferenci o obnovitelných zdrojích energií, která se uskutečnila ve dnech 1. – 4. června 2004 v Bonnu. Spolková vláda rozhodla též o výstupu z jaderné energetiky do roku 2020 (v současné době 30% podíl na výrobě elektrické energie). Má též dále pokračovat odpoutávání hospodářského růstu od spotřeby energií a znečišťování životního prostředí (již v letech 1991 – 2000 došlo i při růstu HDP o 15,1 % ke snížení emisí do ovzduší). K dosažení těchto cílů byla 17. dubna 2002 přijata Strategie udržitelnosti pro Německo. K její realizaci byl ustaven Výbor státních tajemníků pro udržitelný rozvoj v čele s vedoucím Úřadu spolkového kancléře. První zpráva o dosažených výsledcích má být předložena na podzim 2004.

Jako příklad stavu péče o životní prostředí ve starých a nových spolkových zemích je uváděno Bavorsko a Sasko.

INFORMACE O STAVU A VÝVOJI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V BAVORSKU

Bavorsko je průkopníkem ochrany životního prostředí ve Spolkové republice Německo, a to i v rámci starých spolkových zemí. Jako první spolková země prohlásila ochranu životního prostředí za státní cíl a začlenila ho v roce 1984 do ústavy. Již v roce 1972 zřídilo první zemský úřad ochrany životního prostředí ve Spolkové republice Německo. Svou Bayern-Agendou 21 v roce 1997 představilo jako první země v Německu své základní představy o udržitelném rozvoji. 10 let po Riu byla sestavena bilance dosavadních výsledků a v srpnu 2002 v akčním programu „Udržitelný rozvoj Bavorsko“ byly stanoveny hlavní úkoly pro příští léta. Zavedení principu udržitelnosti vedlo k dodatečnému upřesnění priorit. Rozhodujícími oblastmi předběžné péče jsou ochrana klimatu, povodňová ochrana, ochrana přírody, ochrana Alp.

V oblasti čistoty ovzduší došlo k redukci emisí oxidu siřičitého ze 720000 tun v roce 1976 na 73000 tun v roce 2000, tedy zhruba na 10 % hodnoty roku 1976, což je největší redukce mezi jednotlivými spolkovými zeměmi. Došlo též k redukci oxidů dusíku ze stacionárních zdrojů z 76000 tun na 8300 tun ve stejném období, tedy na 11 % původní výše. Významným způsobem ke zlepšení kvality ovzduší přispěly bavorské jaderné elektrárny, díky nimž jsou bavorské emise oxidu uhličitého o 45 milionů tun ročně nižší. Dalšího snížení lze dosáhnout použitím obnovitelných zdrojů energií, jejichž podíl je v Bavorsku 7 %. Problémem je znečištění ovzduší z mobilních zdrojů, zejména prach a částečně též oxidy dusíku.

Bavorsko vydalo v uplynulých padesáti letech 3 miliardy EUR dotací k 5,4 miliardám EUR investičních nákladů obcí na zajištění zásobování vodou. V roce 1948 bylo v Bavorsku 20 komunálních ČOV, dnes jich je kolem 3000. Tak je čištěna odpadní voda od 94 % obyvatelstva. Celkové náklady na jejich vybudování činily 300 miliard EUR. Podíl velmi znečištěných úseků řek klesl z 25 % na 1 %.

Množství odpadů na hlavu činilo v roce 2001 507 kg. Zhodnocovací kvóta představuje 71 %, což je špičkový výkon v Německu. Pouze zbytek s malým organickým podílem může být uložen na skládkách. V roce 2000 bylo vyprodukováno 1,6 milionů tun zvláštních odpadů. Systém jejich likvidace funguje v Bavorsku vzorně již přes 30 let.

V oblasti ochrany přírody dosáhlo Bavorsko výsledků, které mohou být příkladem i pro ostatní země. Jako první vymezilo Bavorsko v letech 1974/75 biotopy ve volné krajině a v letech 1976 – 1979 v Alpách. Velkou výzvou do budoucna je realizace myšlenky „ochrana přírody na celé ploše“. Tím dostalo propojení jednotlivých biotopů velkou prioritu.

INFORMACE O STAVU A VÝVOJI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V SASKU

Příkladem nové spolkové země, která po roce 1990 musela vynaložit velké úsilí při zlepšení stavu životního prostředí, je Sasko.

Při odstraňování starých zátěží bylo dosud sanováno 1500 ploch a dalšími s 3000 se ještě počítá. Pokleslo množství zbytkového odpadu z 264 kg/obyv/rok v roce 1995 na 160 kg/obyv/rok v roce 2000. Současně vzrostlo množství separovaně sbíraného bioodpadu z 26 kg/obyv/rok na 44 kg/obyv/rok. K tomu došlo díky zesílenému třídění odpadů, zavedení sběru bioodpadů a snižování odpadů v důsledku zvyšování poplatků. V roce 2002 bylo v Sasku 20 skládek komunálního odpadu. Stupeň připojení obyvatelstva na veřejnou vodovodní síť stoupl z 93,8 % v roce 1990 na 98,8 % v roce 2000. Současně došlo od roku 1992 ke snížení spotřeby vody na obyvatele a den z 221 na 149 litrů. V Sasku je v provozu 804 komunálních ČOV od velikosti 50 EO. Podíl od roku 1991 postavených, sanovaných nebo rozšířených zařízení představuje 85 % jejich celkové kapacity.

Doprava spotřebovává cca 30 % celkové saské spotřeby energie a produkuje přitom 58 % oxidů dusíku. Zejména silniční doprava se stala významným faktorem životního prostředí. V uplynulých deseti letech došlo k výrazné redukci škodlivin v ovzduší. Ozónové zatížení Saska lze charakterizovat jako slabě akutní během několika hodin a celé léto trvajícím chronickým zatížením. Zatížení oxidem siřičitým se stalo prakticky bezvýznamným. U oxidů dusíku byly v roce 2001 celkem dodrženy limity, které budou platit od roku 2010. V oblasti ochrany klimatu bylo rozhodnuto o opatřeních k redukci oxidu uhelnatého v Sasku nejpozději do roku 2010 o 2,5 mil. tun oproti roku 1998.

Sasko nahlásilo 270 stanovišť o rozloze 166 683 ha, což představuje 9,05 % plochy země jako území spadající do soustavy NATRA 2000. Náklady na péči o krajinu činily v roce 2001 11,5 mil. DM. V Sasku je 600 000 ha ohroženo půdní erozí.

Spolupráce mezi ČR a Spolkovou republikou Německo
Jedním z nejdůležitějších partnerů pro bilaterální spolupráci v roce 2004 bude Spolková republika Německo a její Spolkové ministerstvo životního prostředí, ochrany přírody

a bezpečnosti reaktorů, jakož i zemská ministerstva životního prostředí sousedních spolkových zemí Bavorsko a Sasko.

Smluvní základ spolupráce tvoří:

Dohoda mezi vládou České republiky a vládou SRN o spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí (podepsaná 24. října 1996, v platnosti od 2. ledna 1999).

Spolupráce v oblasti ochrany vod probíhá na základě Smlouvy mezi ČR a SRN o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství (podepsaná 12. prosince 1995, v platnosti od 25. října 1997)

Spolupráce v oblasti ochrany ovzduší je založena zejména na Ujednání mezi MŽP ČR a ministerstvem ochrany životního prostředí, přírodních zdrojů a lesnictví Polské republiky a Spolkovým ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů SRN o výměně imisních dat v Černém trojúhelníku (podepsané 17. září 1996)

Posledním smluvním dokumentem tvořícím další základ environmentální spolupráce je Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích (podepsaná 19. září 2000, v platnosti od 1. ledna 2003), jejímž gestorem je ministerstvo vnitra, MŽP se podílí na její realizaci.

Úroveň česko-německých environmentálních vztahů je na vysoké nadstandardní úrovni. Probíhá nespočet jednání na různých úrovních, počínaje setkáními ministrů a náměstků ministrů, přes jednání v rámci Společné česko-německé komise pro životní prostředí a jejích pracovních skupin a velkým počtem styků na běžné pracovní úrovni konče.

V roce 2003 pracovaly v rámci Společné česko-německé komise pro životní prostředí, jejímiž spolupředsedy jsou parlamentní státní tajemnice Spolkového ministerstva životního prostředí ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů Simone Probstová a náměstek ministra životního prostředí ČR Tomáš Novotný, tyto pracovní skupiny:

- „Přeshraniční ochrana čistoty ovzduší“
- „Ochrana přírody“
- „Posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících státní hranice“
- „Pro prevenci účinků průmyslových havárií, přesahujících hranice států“
- „Životní prostředí a energie“,

Významnou součástí česko-německých environmentálních styků je investiční projektová spolupráce na základě meziministerských resortních dohod. Celková alokace německé podpory dosáhla výše 56,9 mil. EUR. Dne 7. srpna 2003 se za účasti spolkového ministra J. Trittina slavnostně znovuotevřely měřicí stanice v Obříství, jejíž rekonstrukce byla podpořena v rámci projektu „Obnova stanic na měření jakosti vody v Obříství a Zelčíně jakož i ústřední laboratoře v Praze“. Na tento projekt byla dle příslušné meziresortní dohody podepsané 10. prosince 2002 v Berlíně poskytnuta dotace z německé strany ve výši 1 mil. EUR. Dne 2. prosince 2003 byla slavnostně zahájena modernizovaná čistírna odpadních vod v Mostě-Chánově, podpořená na základě meziresortní dohody z 23. října 2000 v rámci projektu „Rekonstrukce a modernizace čistíren odpadních vod Most-Chánov a Teplice-Bystřany“ formou zvýhodněného úvěru v celkové

maximální výši 4 mil. EUR a dotací ve výši 4,82 mil. EUR. Téhož dne byla v Mostě podepsána již sedmá meziresortní dohoda, která umožní podpořit projekt „Větrný park Loučná“ účelovou dotací do výše 812 500 EUR. Při této příležitosti obě strany vyjádřily připravenost pokračovat v této spolupráci i v budoucnu

Nemalý význam mají společné investiční projekty v příhraničních oblastech v rámci programu Phare – přeshraniční spolupráce – CBC (gesce Ministerstvo pro místní rozvoj ČR), na které byla vynaložena doposud částka 1,5 mld. Kč. Jedná se zejména o čistírny odpadních vod a plynofikace obcí. V průběhu r. 2004 budou probíhat jednání o přípravě dalších projektů již v rámci programu Interreg III A, za jejichž koordinaci bude zodpovídat oddělení pro evropskou bilaterální a multilaterální spolupráci odboru Evropské unie. Tento druh spolupráce napomáhá řešení úkolů spojených s plněním *acquis* v oblasti ochrany životního prostředí.

Na vysoké úrovni je spolupráce v oblasti ochrany přírody a krajiny. Tato tematika byla předmětem setkání ministra L. Amrozka s bavorským ministrem W. Schnappaufem dne 3. června 2003 v Praze a se saským ministrem S. Flatthem dne 2. dubna 2003 v Praze. I v roce 2003 bylo úspěšně naplňováno Memorandum o spolupráci mezi Národními parky Šumava a Bayerischerwald z 31. srpna 1999. Intenzivní spolupráce probíhá též mezi Národním parkem České Švýcarsko a jeho protějškem NP Sächsische Schweiz.

Spolupráce při ochraně čistoty vod probíhá v rámci hraničních vod a v rámci Mezinárodní komise pro ochranu Labě, Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje a Mezinárodní komise pro ochranu Odry.

SRN byla první členskou zemí EU, která se prosadila při prvním projektu tzv. *twinningu* (dlouhodobé působení státních úředníků členských zemí EU v odpovídajících institucích v kandidátských zemích při plnění úkolů spojených s přípravou na vstup) v oblasti životního prostředí „Posílení institucionální a regulační kapacity environmentálního sektoru v ČR“, jehož příjemcem byla Česká inspekce životního prostředí. Cílem projektu byla zejména asistence při prosazování nově vznikající environmentální legislativy a vymezení budoucích kompetencí a pravomocí ČIŽP. Tento projekt byl ukončen v roce 2001. Předvstupním poradcem byl pan Klaus Gabriel. Celkový objem nákladů byl 0,85 mil. EUR. Dne 31. července 2003 byly ukončeny další dva *twinningové* projekty, kde předvstupní poradci byli ze SRN:

- **Implementační struktury pro IPPC**, náklady na *twinning*: 1 mil. EUR (Integrated Pollution Prevention and Control) a registr IZ (Integrated Pollution Register). Předvstupním poradcem byl F. Ellermann. Jako *twinningový* partner byla zvolena Spolková republika Německo ve spolupráci s krátkodobými experty z Dánska.
- **Instituce pro povolování a monitoring v oblasti kvality ovzduší**, náklady na *twinning*: 0,7 mil. EUR. Projekt byl zaměřen na zřízení příslušných institucí a určení jejich odpovědností.

V únoru 2003 byl zahájen projekt „**Implementace směrnice o EIA**“, kde je převstupním poradcem H. Jendri-

Spolkový ministr životního prostředí a bezpečnosti reaktorů J. Trittin při otevření rekonstruované měřící stanice v Obříství.

ke. V březnu 2003 byl zahájen projekt „**Implementace acquis na regionální úrovni**“.

V souladu s Dohodu mezi vládou ČR a vládou SRN o spolupráci v oblasti životního prostředí proběhlo 5. zasedání společné česko-německé komise pro životní prostředí ve dnech 5. – 6. 3. 2003 v Praze. Kromě zpráv jednotlivých pracovních skupin byl oceněn pokrok, kterého ČR dosáhla při přípravě na vstup do EU a pomoc SRN při této přípravě.

V roce 2003 došlo k rozvoji regionální spolupráce se sousedními spolkovými zeměmi Bavorsko a Sasko, což se odrazilo i v návštěvách těchto zemí na úrovni ministra a jeho náměstků. Dne 12. března 2003 navštívil NM-ŘSZV T. Novotný veletrh Terratec v Lipsku, kde se setkal se saským státním ministrem S. Flatthem. Dne 15. září 2003 se NM-ŘSTOŽP I. Jirásková zúčastnila česko-bavorského fóra v Maktredwitzu, věnovanému bavorským environmentálním technologiím pro ČR, kde se setkala s bavorským státním ministrem W. Schnappaufem. Ministr L. Ambrozek se kromě dvou výše uvedených setkání v Praze s ministry S. Flatthem a W. Schnappaufem setkal ještě jednou s ministrem S. Flatthem během své návštěvy Saska, dne 6. října 2003 v Drážďanech.

V roce 2004 budou česko-německé environmentální vztahy zaměřeny na efektivní plnění Dohody mezi vládou České republiky a vládou SRN o spolupráci v oblasti ochrany životního prostředí a závěru 5. řádného zasedání společné česko-německé komise pro životní prostředí z března 2003. Shrnutí vývoje v r. 2003 a určení úkolů pro další období bude provedeno na 6. řádném zasedání společné česko-německé komise pro životní prostředí, které se uskuteční ve dnech 25. – 26. února 2004 v Berlíně. Dále bude probíhat a rozvíjet se spolupráce na regionální úrovni mezi kraji na česko-německé hranici a institucemi spolkových zemí Bavorsko a Sasko. Nově přibude spolupráce při přípravě stanovisek na zasedání orgánů EU.

Kontakt:

**Spolkové ministerstvo životního prostředí,
ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů**

ministr: Jürgen Trittin
adresa: Alexanderplatz 6
D – 10178 Berlin
telefon: +49 1888 305-0
fax : +49 1888 305 4375

ŠPANĚLSKO

1. Stav životního prostředí ve Španělsku

Španělsko během posledních dvaceti let zaznamenalo rychlý ekonomický vzestup a dostalo se mezi osm ekonomicky nejvíce rozvinutých zemí OECD. Ekonomický růst byl na jedné straně doprovázen zvýšením životní úrovně, na druhé straně značnými negativními vlivy na životní prostředí a to jak na přírodní zdroje, tak i formou větší produkce znečišťujících látek. Největšímu tlaku byly vystaveny pobřežní oblasti a to díky rozmachu turismu.

Španělsko vyvinulo značné úsilí na rozvoj a implementaci environmentálních politik a byly položeny základy pro přijetí a aplikaci právních předpisů a nařízeních v souladu s *acquis* ES. Došlo k posílení administrativních kapacit, v roce 1996 vzniklo Ministerstvo životního prostředí, které je zodpovědné za vnitrozemské i pobřežní vody, znečištění složek životního prostředí, odpadové hospodářství, ochranu přírody a biodiverzity, a byly posíleny pravomoci autonomních oblastí a obcí. Široká decentralizace environmentálních aktivit, podporovaná regionálními vládami, ulehčuje implementaci environmentálních. Veřejné zdroje financí do životního prostředí byly v devadesátých letech konstantní a náklady na snížení a kontrolu znečištění dosáhly pouze 0,8 % HDP.

Španělsko má následující priority, které jsou zaměřeny na zlepšení stavu ochrany životního prostředí:

- zefektivnit environmentální legislativu a přijmout rámcové směrnice o ochraně životního prostředí,
- rozšířit skupiny daňových poplatníků a vyčlenit poplatky v oblasti životního prostředí za účelem externího příjmu a změny chování,
- eliminovat dotace a investice s nešetrným dopadem na životní prostředí, zejména v oblasti vodního managementu,
- zajistit větší a snadnější přístup k informacím.

1.1. OVZDUŠÍ

Španělsko zaznamenalo posun v rozvoji rámcové politiky ochrany ovzduší a implementace většiny environmentálního *acquis* do národních právních předpisů. Týká se zejména zpřísnění kvality paliv a emisních standardů, hlavně pro motorová vozidla. V současné době je veškeré úsilí zaměřeno na zlepšování kvality ovzduší a jeho monitoring a kon-

trolu emisí u velkých spalovacích zařízení. Vlivem využívání kvalitnějších a šetrnějších paliv došlo ke snížení emisí SO_2 . Byla také zapracována environmentální hlediska do národního energetického strategie, ve které byly stanoveny cíle dosáhnout jak energetických ukazatelů, tak environmentálních (např. snížení emisí). Značný pokrok byl zaznamenán v oblasti využívání přírodních zdrojů a využití kogeneračních elektráren.

Emise NO_x a VOC stále stoupají, přestože si Španělsko stanovilo za cíl jejich snížení nebo stabilizaci. Větší pozornost by měla být věnována oblastem s větším znečištěním ovzduší, jehož původcem jsou tepelná zařízení, továrny a frekventovaná automobilová doprava.

1.2. VODA

Typickým znakem pro španělské vodní hospodářství je velké množství vodních elektráren a zavlažovacích zařízení. Během posledních 15 let značně vzrostlo množství kanalizačních systémů a ČOV. Kvalita pobřežních koupacích vod je všeobecně dobrá. Nerovnoměrné zásobování vodou v závislosti na ročním období a regionu měly za následek zapracování principů udržitelného rozvoje do regionálních politik.

Je nezbytné, aby byla dosažena rovnováha mezi využíváním vodních zdrojů pro ekonomické účely a ochranou vodního prostředí a zdrojů. 80 % z celkové spotřeby vody zaujímá spotřeba pro zemědělské účely a z toho jen 47 % je efektivně využito. Poplatky za vodu určenou k zavlažování jsou velmi nízké, stejně tak jako ceny vody pro přímé spotřebitele, což řadí Španělsko mezi země OECD s nejnižšími sazbami za vodu. Napojení na kanalizaci a výstavba ČOV

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyvv.)	SO ₂ (kg/os.)	SO ₂ (změna od r.1990%)	NO _x (kg/os)	NO _x (změna od r.1990%)	Komunál. odpad (kg/os.)	CO ₂ (mil. t)	CO ₂ (změna od r.1991%)
Španělsko										
506	8,4	32	48	40	-25	33	6	660	285,6	32,8
Česká republika										
79	16,2	34	64	26	-86	39	-47	330	118,7	-15,6

není ve všech regionech stejné a stále jsou zde oblasti i větší města, která nemají ani kanalizaci ani ČOV.

Hlavními prioritami Španělska v nadcházejícím období bude:

- zavedení efektivních poplatků za vodu, což povede k posílení ochrany vod a optimální spotřebě,
- zvýšení kvality pitné vody, rozvodů a snížení ztrátovosti ve vodovodním systému,
- zjednodušení postupů povolování vypouštění odpadních vod a zlepšení implementace systému poplatků za znečišťování vod.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Právními předpisy jsou ošetřeny otázky bezpečného nakládání s odpady, minimalizace komunálního odpadu a problematika nebezpečného odpadu. Množství městského pevného odpadu skládkovaného na nekontrolovatelných skládkách bylo sníženo z 60 % na 25 %. Byly aktualizovány národní plány pro nebezpečný odpad a odstranění kontaminovaných půd. Také na úrovni regionální došlo k poměrně velkému zlepšení, kdy mnohé regiony vydaly právní předpisy, které řeší problematiku odpadového hospodářství komplexně.

Menšího zlepšení bylo dosaženo v oblastech skládkování odpadu, recyklace a prevence vzniku odpadů. Bude zapotřebí dosáhnout většího pokroku v nakládání s nebezpečným odpadem a měla by být dořešena problematika skládkování a vymezení kapacit pro skládky. Tento problém má za následek vývoz odpadu a nekontrolovatelné skládkování. Některé regiony nemají vyřešenou problematiku kontroly kapacit pro nebezpečný odpad a v několika málo regionech je více jak polovina nekontrolovatelných skládek. Mezi hlavní priority Španělska budou patřit:

- rozšíření recyklace a třídění odpadu,
- vypracování právních předpisů pro odpady z obalů,
- zajištění kontroly nebezpečného odpadu
- vypořádání se s kontaminovanými oblastmi.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Ve Španělsku se nachází valná část rostlinných a živočišných druhů žijících po celém evropském kontinentu. Na národní úrovni jsou uplatňovány jak obecné tak moderní principy ochrany přírody. Španělsko disponuje 8,4% chráněných oblastí, do jejichž managementu plyne značný obnos finančních prostředků, které jsou využity na ochranu přírody a podporu rekreačního využití parků. Velké investiční prostředky byly uvolněny na zpracované plánování, specifikaci nástrojů pro vytváření rozhodnutí, rozvoj databáze ná-

rodních přírodních zdrojů a na monitoring. Účast veřejnosti na ochraně přírody je mnohem větší než v minulosti, což je evidentní na řadě vyjednávání a dohod s obcemi a vlastníky půdy. Velkým problémem jsou lesní požáry, které jsou příčinou úbytku zalesněné plochy.

Větší využívání přírodních zdrojů mělo za následek degradaci ekosystémů a zúžení biodiverzity. Proto mezi nejdůležitější priority bude patřit:

- rozšíření chráněných oblastí a zajištění vhodných podmínek pro širší druhovou různorodost,
- zjednodušení systému ochrany přírody v závislosti na kategoriích chráněné oblasti,
- vytvoření a přijetí Národního plánu proti desertifikaci a následná kontrola oblastí trpících erozí.

2. Spolupráce mezi Českou republikou a Španělskem v oblasti životního prostředí

V prostorách zastoupení Evropské komise v Madridu se dne 8. dubna 2002 uskutečnila prezentace pokroku v přípravách ČR na vstup do EU v oblasti životního prostředí.

Ve dnech 30. – 31. října 2002 se v prostorách Valdštejnského paláce v Praze konal seminář „Udržitelný rozvoj: integrace životního prostředí v rámci fondů společenství“. Návrh na organizaci semináře vyplynul z předchozího setkání zástupců MŽP ČR a SFŽP ČR se zástupci MŽP Španělského království. Zástupci Španělska se v průběhu semináře podělili o zkušenosti v oblasti řízení strukturálních fondů a Kohezního fondu a financování akcí zaměřených na ochranu životního prostředí v regionech.

Ve dnech 13. – 16. března 2003 se uskutečnila pracovní návštěva zástupců MŽP ČR vedená náměstkem ministra a ředitelem sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomášem Novotným v Navaře. Hlavním tématem jednání byly možnosti spolupráce v rámci programu Interreg.

Další aktivity mezi Českou republikou by měly být vzhledem k decentralizaci Španělska zaměřeny především na podporu spolupráce na úrovni regionů.

Kontakty

Ministerstvo životního prostředí (MMA)

ministrině: Cristina Narbona Ruiz

adresa:

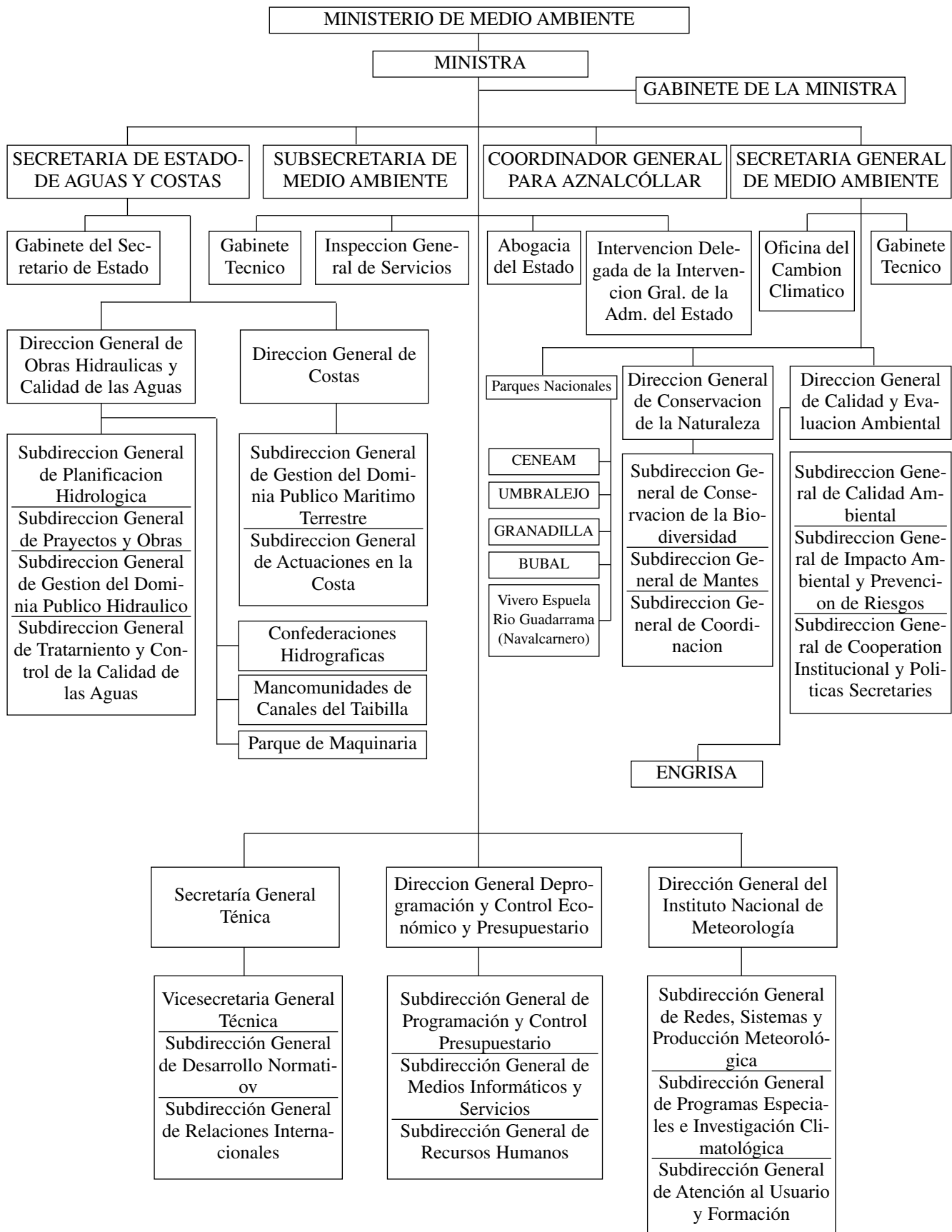
Plaza de San Juan de la Cruz s/n,

28071 Madrid, Spain

tel.: +34 915 976 000

www.mma.es

STRUKTURA MINISTERSTVA:

ŠVÉDSKO

1. Stav životního prostředí ve Švédsku

Švédsko patří v ochraně životního prostředí mezi přední země Evropské unie. Práce na kvalitě životního prostředí ve Švédsku je stavěna na pěti základních pilířích: ochrana lidského zdraví, ochrana biologické diverzity, ochrana kulturního dědictví, udržování dlouhodobé produktivní kapacity ekosystémů a zaručení, že přírodní zdroje jsou řádně obhospodařovány. Zlepšování kvality životního prostředí ve Švédsku je stavěno na pěti základních pilířích: ochrana lidského zdraví, ochrana biodiverzity, ochrana kulturního dědictví, udržování dlouhodobé produktivní kapacity ekosystémů a rozumné využívání přírodních zdrojů. Mezi prioritní oblasti Švédska prosazovanými v rámci Evropské unie patří:

- Změna klimatu a znečištění ovzduší;
- Prosazování udržitelné výroby a spotřeby (chemické látky, pesticidy a odpady);
- Ochrana přírody a biodiverzity;
- Ochrana mořského životního prostředí.

Prosazování těchto priorit na evropské úrovni napomáhá Švédsku také k řešení hlavních domácích problémů, kdy mezi nástroje patří kromě evropské legislativy také ekonomické nástroje, využívání fondů EU, věda a výzkum apod. Obě strany si vyměnily názory na aktuální návrhy evropské legislativy a shodly se na důležitosti obdobných konzultací mezi členskými zeměmi na všech úrovních.

1.1. OVZDUŠÍ

Švédsko se vyrovnalo s problémy s acidifikací, proto provedlo významné kroky ke snížení emisí oxidů síry a dosáhlo velmi dobrých výsledků (80 % snížení od roku 1980 do roku 1993) a v současné době poměr mezi HDP a emisemi oxidů síry patří mezi nejnižší v zemích EU.

Také emise oxidu dusíku neustále klesají. Koncentrace ozónu, partikulárních částic a karcinogenů jsou nicméně ještě stále vysoká. Přestože se kvalita ovzduší neustále zlepšuje snižováním emisí je stále potřeba věnovat opatřením na ochranu ovzduší velkou pozornost. Působení na lokální úrovni se stává více důležité hlavně vzhledem ke snižování koncentrací ozónu, partikulárních částic a karcinogenů.

Jedním z cílů je snížit emise karcinogenních látek v městských oblastech na polovinu a o 60 % emise VOC do roku 2005.

1.2. VODA

Hustá síť řek, jezer a mokřadů dělá Švédsko bohaté na vodní zdroje. Kvalita většiny vnitrozemských vod je dobrá. Švédské ošetření městského kalu patří mezi nejlepší v zemích EU, čištění městských odpadních vod je prováděno biologickým i chemickým způsobem, dosahuje 90 až 95 % odstranění organických látek a 20 až 50 % odstranění dusíku. V souvislosti se směrnicí EU o čištění městských odpadních vod jsou celé aglomerace na pobřeží Severního a Baltického moře, které mají nad 10 000 EO od roku 1998, v rámci čištění odpadních vod, denitrifikovány. Znečištění z průmyslu bylo z velké míry redukováno, ale zůstávají stále významné substance náročné na kyslík. Emise těžkých kovů, jako jsou arsen a chrom, byly významně redukovány. Vodovody a kanalizace jsou ve Švédsku vlastněny obcemi, které také vlast-

Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	ČOV (% obyv. připojeno)	SO ₂ (kg/os.)	SO ₂ (změna od r.1990%)	NO _x (kg/os)	NO _x (změna od r.1990%)	Komunál. odpad (kg/os.)	CO ₂ (mil. t)	CO ₂ (změna od r.1991%)
Švédsko										
450	8,1	74	86	8	-48	30	- 23	450	48	-5,7
Česká republika										
79	16,2	34	64	26	-86	39	-47	330	118,7	-15,6

ní provozní společnosti. Každá obec určuje poplatky za vodné a stočné tak, aby pokryla nezbytné investiční, kapitálové a provozní náklady. Z této činnosti není povolen žádný zisk. Nejen nad tímto pravidlem dohlíží také zvláštní soud – Swedish Water Supply and Sewage Tribunal, který se zabývá spory vyplývajícími ze zákona o veřejné vodovodní síti. Jedná se o soud první instance, odvolání se podávají u odvolacího soudu pro životní prostředí (Environmental Court of Appeal) a k nejvyššímu soudu. Soud se zabývá například výší poplatků za vodné a stočné, podmínkami připojení k vodovodnímu systému, odpovědností za škody apod.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Od roku 1980 Švédsko následuje klíčové principy hospodaření s odpady, princip prevence, substituce, hierarchie odpadu a zodpovědnost producenta. Průmysl má značnou zodpovědnost za zhodnocování a klasifikaci látek, a za eliminaci škodlivých látek ve chvíli kdy ty méně škodlivé jsou dostupné. Švédsko má také zavedeny mnohé programy na redukci rizik specifických látek.

Švédsko dosáhlo také stanovených cílů týkajících se pesticidů pocházejících ze zemědělství (snížení o 50 % oproti roku 1990).

Švédsko vyprodukuje během roku asi 60 mil t. odpadu, mezi jejich hlavní cíle je snížit toto množství na polovinu do roku 2005.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Švédsko má jednotný právní řád podporující ochranu přírody a parlament přijal sérii explicitních politických cílů. Dobrá báze znalostí problematiky biodiverzity je kontinuálně aktualizována společným úsilím vlády, dobrovolných organizací a jednotlivců. Chráněným oblastem je věnována velká pozornost. Politické nástroje jako je např. plánování v land-use jsou široce používány k zahrnutí ochrany přírody do rozhodovacích procesů. Lesní politika stanovuje stejnou prioritu produkci i ochraně lesních porostů a probíhá tak posun k udržitelné lesnické praxi. Nevládní organizace hrají významnou roli v řízení a financování plánů na druhovou ochranu a obnovu a stále rozšiřují vědomosti ochraně přírody.

Nicméně švédská příroda je stále velmi zranitelná. Biologická a krajinná diverzita a charakteristická švédská flóra a fauna se stále snižují. Tlaky způsobované lesnictvím a zemědělstvím jsou hlavní příčinou snižování biodiverzity a opatření, která byla přijata teprve v nedávné době ještě nepotvrdila svojí efektivitu. I když z celkové plochy Švédska je 6,6 % chráněnými oblastmi, je chráněno jen 0,5 % z produktivních lesních porostů mimo horská území. Také je věnována malá pozornost ochraně sladkovodních a mořských druhů.

Švédské ministerstvo spolu s Agenturou ochrany životního prostředí ve Švédsku je koordinátorem zapojení Švédska do sítě Nature 2000 a hodnotné části přírody jsou již do této sítě zařazeny.

1.5. UDRŽITELNÝ ROZVOJ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Švédsko přijalo svou strategii udržitelného rozvoje v roce 2002. Strategie definuje dlouhodobé vize, obsahuje ale také konkrétní cíle a opatření k jejich dosažení. Prominentní místo mezi aktivitami v rámci udržitelného rozvoje má ve Švédsku místní Agenda 21. Jako odpověď na summit v Rio de Janeiro pověřila švédská vláda již v roce 1993 všech 288 obcí a měst zahájit proces implementace Agendy 21 na místní úrovni a zpracovat lokální akční plány udržitelného rozvoje. V současné době je do práce v rámci místních Agend 21 zapojeno přibližně 5 % obyvatelstva.

Švédsko se aktivně podílí na rozvojové pomoci, na kterou vynakládá 0,76 % svého HNP. Jedná se o rozvojovou pomoc zaměřenou na nejhudší oblasti světa, jejímž cílem je přispět k udržitelnému rozvoji a potlačení chudoby. Švédsko přikládá rozvojové pomoci velkou důležitost a pokládá jí za jeden z hlavních prostředků k řešení klíčových problémů rozvojového světa. Tuto agendu prosazuje na půdě mezinárodních organizací i Evropské unie. Cílem politiky je přispět k naplnění Rozvojových cílů milénia. Mezi její hlavní principy patří respekt k lidským právům, podpora demokratických politických principů, rovnost mužů a žen, udržitelné využívání nerostných surovin, ekonomický růst a předcházení konfliktům.

Dne 5. 3. 2004 uskutečnil náměstek ministra JUDr Ing. Tomáš Novotný pracovní návštěvu švédského ministerstvu životního prostředí. Cílem jednání se švédskými partnery byla intenzifikace vzájemných vztahů a výměna informací o aktuálních otázkách politik životního prostředí obou zemí a pozic k hlavním oblastem projednávaným na úrovni Evropské unie.

Kontakt:

Ministerstvo životního prostředí

ministřyně: Lena Sommestad

adresa: SE-103 33

Stockholm SWEDEN

tel.: +46 8 24 16 29

fax: +46 8 24 16 29

www.miljo.regeringen.se

VELKÁ BRITÁNIE

1. Stav životního prostředí

V posledních deseti letech prožívá Velká Británie ekonomický růst převyšující průměr zemí Evropské unie (2,4 %). Hlavním motorem tohoto růstu je terciální sektor, který se podílí na HDP více než 70 %. Změny ve struktuře ekonomiky a změny vzorců výroby a spotřeby mají pozitivní dopad také na životní prostředí a udržitelný rozvoj. Přes ekonomický rozvoj se podařilo učinit velký pokrok v oddělení ekonomického růstu od zátěže na životní prostředí. Tento trend je zvláště viditelný v oblasti znečištění ovzduší, vod a spotřebě agrochemických látek. Ochrana životního prostředí a prosazování principů udržitelného rozvoje patří mezi vládní priority. V posledních deseti letech Velká Británie rozšířila záběr svých environmentálních závazků, zejména vzhledem ke svým mezinárodním environmentálním smlouvám a vzhledem k aktivitám Evropské unie v oblasti ochrany životního prostředí. Průmyslové zdroje znečištění jsou od roku 1990 upraveny režimem IPPC, menší zdroje znečištění jsou upraveny složkovými právními úpravami. Britský průmysl vynaložil v roce 2001 3,9 mld. liber na opatření k ochraně životního prostředí, hlavně do oblastí nakládání s odpady (31 %), vody (27 %) a ovzduší (20 %). Velká Británie má rozvinutý systém environmentálních ekonomických nástrojů. Mezi hlavní priority environmentální politiky Velké Británie patří ochrana ovzduší a klimatu Země, implementace rámcové směrnice o vodách, nakládání s odpady a ochrana přírody (NATURA 2000).

1.1. OVZDUŠÍ A ZMĚNA KLIMATU

Ve Velké Británii došlo v 90. letech k výraznému snížení znečištění ovzduší. Celkové emise oxidů dusíku se snížily z 2 759 kilotun 1990 na 1 680 kilotun v roce 2001. Emise oxidu siřičitého poklesly z 3 719 kilotun v roce 1990 na 1 125 kilotun v roce 2001. V roce 2000 byl zakázán prodej olovnatého benzínu. Ve Velké Británii je ochrana ovzduší obsažena výrazně i v energetické a dopravní politice, zahrnující např. podporu kogenerací, zdanění automobilů podle množství emisí CO₂ nebo zdanění paliva podle obsahu síry.

Emise oxidu uhličitého poklesly z 13 200 kilotun v roce 1990 na 10 600 kilotun v roce 2001. Celkové emise skleníkových plynů poklesly ve Velké Británii o 13,5 % v období mezi lety 1990 a 2001, závazek podle Kjótského protokolu je 12,5 % v období 2008 – 2012, národní cíl je snížení produkce CO₂ o 20 % v uvedeném období.

Průběžně jsou zpracovávány cost-benefit analýzy dopadů znečištění vzduší na zdraví obyvatel. Přetrvávajícím problémem zůstávají městské oblasti se zvýšenými hodnotami oxidů dusíku a prachu. Režim IPPC bude do roku 2007 zahrnovat 7000 zařízení.

Během 20. století průměrná teplota ve Velké Británii stoupla o 2,1°C, došlo ke změnám množství a frekvence vodních srážek. Očekává se, že během dalších 80 let stoupne teplota o 2 až 3 stupně a že tyto změny budou mít také vliv na životní prostředí. V roce 1999 britská vláda definovala soubor indikátorů zaměřených na monitorování dopadů změn klimatu ve Velké Británii. Ze stejného důvodu byl založen tzv. Climate Impact Programme, který koordinuje aktivity v oblasti sledování a předvídání dopadů změn klimatu.

1.2. VODA

Ve Velké Británii došlo také k výraznému zlepšení kvality vod – povrchových, koupacích, pobřežních i pitné vody. Tento trend byl způsoben zejména díky investicím do infrastruktury, které byly stimulovány převážně evropskou legislativou. Od roku 1990 bylo ve Velké Británii každoročně investováno do infrastruktury v oblasti nakládání s vodami 3 – 4 mld. liber. Na splnění směrnice o čištění městských odpadních vod bude vynaloženo mezi lety 1995 – 2005 12 mld. liber. Téměř 96 % obyvatel Velké Británie je připojeno ke kanalizaci a k ČOV. Do konce roku 2004 budou uvedeny do souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod ve

	Celková rozloha (tis.km ²)	Připojení k ČOV (% obyv.)	Zalesněné oblasti (%)	SO ₂ (kg/os.)	NO _x (tis. t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Velká Británie	244,8	92	12	1125	1680	570	10600
Česká republika	79	64	34	273	409,5	330	121,5

Velké Británii všechny čistírny městských odpadních vod (i v 314 citlivých oblastech).

Od roku 1998 výrazně vzrostla frekvence a síla povodní. 10 % obyvatelstva a 12 % farem jsou povodněmi přímo ohroženy. Na povodňovou prevenci je vydáváno 0,03 % HDP.

1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Problematickou oblastí zůstává ve Velké Británii nakládání s odpady. V roce 2000 vyprodukovala VB v průměru 570 kg komunálního odpadu na obyvatele, v porovnání s 535 kg na osobu v EU. Velká Británie vyprodukuje každoročně více než 100 000 kilotun průmyslového a komunálního odpadu a množství odpadu roste ročně o 3 %. Množství komunálního odpadu představovalo v roce 2001 47 000 kilotun. Národní plán odpadového hospodářství byl přijat v roce 2002. Hlavním cílem je zvýšit recyklaci a kompostování komunálního odpadu ze současných 12 % na 25 % v roce 2005/2006 a snížit skládkování biodegradabilního odpadu do roku 2005 na 75 % úroveň roku 1995.

Přetrvávajícím problémem je také kontaminovaná půda. Ve Velké Británii je v mezi 5000 – 20 000 oblastmi se starými ekologickými zátěžemi. Na financování dekontaminace těchto území se kromě majitelů pozemků podílí také zvláštní program Supplementary Credit Approval Programme.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Velká Británie pokračuje ve vytváření chráněných území a posilování jejich ochrany. Vzrostla rozloha území se zvláštní ochranu stanovíště volně žijících živočichů na více než 2,3 mil. hektarů. Do konce roku 2001 byl předložen seznam 500 území s rozlohou převyšující 2 miliony hektarů k zahrnutí do režimu směrnice o ochraně ptáků. V průběhu 90. let také rostly plochy, na kterých jsou realizovány agroenvironmentální programy, z veřejných zdrojů v roce 2000 bylo na tyto programy vydáno 150 mil. liber. Problémem zůstává intenzivní zemědělství, vysoká hustota zalidnění a rozvoj měst, které negativním způsobem ovlivňují chráněná území.

1.5. ENERGETIKA

Od roku 1950 nepřetržitě klesá energetická náročnost britské ekonomiky (spotřeba energie na jednotku HDP). Od začátku devadesátých let vzrostla celková spotřeba energie ve Velké Británii o 10 %. Hlavním zdroje energie jsou fosilní paliva. 11 % elektrické energie je vyráběno z atomové energie, 1 % z obnovitelných zdrojů. Vládní program změny klimatu stanovuje cíl zvýšit výrobu energie z obnovitelných zdrojů na 10% do roku 2010.

1.6. UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Velká Británie udělala velký pokrok při implementaci principů udržitelného rozvoje a jeho zajištění je součástí rozhodovacích mechanismů i na nejvyšší úrovni. V roce 1994

přijala Velká Británie svoji první strategii udržitelného rozvoje, druhou v roce 1999. Cílem strategie „A Better Quality of Life“ je široký sociální rozvoj, efektivní ochrana životního prostředí, uvážlivé využívání nerostných surovin a vysoká úroveň ekonomického růstu a zaměstnanosti. Strategie definuje mechanismy integrace environmentální politiky do sektorových politik a zdůrazňuje potřebu co nejširšího zapojení veřejnosti a dalších účastníků do rozhodování. Ministerství Výbor pro životní prostředí monitoruje vyhodnocuje vliv vládních politik na udržitelný rozvoj ve Velké Británii. Podvýbor „Green Ministers“ přispívá k prosazování principů udržitelného rozvoje do výstupů jednotlivých resortů. Komise pro udržitelný rozvoj vyhodnocuje pokrok při prosazování principů udržitelného rozvoje a dává podněty k dalším opatřením. Mimo to se každý resort zavazuje plnit cíle vyplývající ze strategie a od roku 2001 vláda vydává každoročně zprávu o plnění těchto cílů.

Velká Británie je také zemí s rozvinutým systémem v oblasti prosazování udržitelného rozvoje na lokální úrovni. Lokální programy integrují ekonomické sociální i environmentální aspekty rozvoje a zahrnují co nejširší spektrum účastníků.

1.7. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Velká Británie se podílí na mezinárodní spolupráci při ochraně mořského prostředí Severního moře, snižování znečištění moří z lodí a v důsledku těžby nerostných surovin a při ochraně populací ryb. Na mezinárodní rozvojové pomoci se VB podílí 0,32 % HNP a je čtvrtou největší dárcovskou zemí. Prosazování udržitelného rozvoje hlavní cíl strategie rozvojové pomoci Velké Británie.

2. Bilaterální spolupráce mezi Českou republikou a Velkou Británií

Bilaterální spolupráce České republiky a Velké Británie v oblasti životního prostředí není formálně upravena mezivládní či meziresortní smlouvou. Vzájemná spolupráce probíhá s britským Ministerstvem životního prostředí, výživy a rozvoje venkova (DEFRA) také prostřednictvím technické pomoci v rámci britského programu DFID (Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj).

V rámci této spolupráce probíhají na základě zájmu MŽP projekty zaměřené zejména na implementaci environmentálního acquis. Jednalo se o projekt ukončený v červnu 2002 „Podpora implementace směrnice IPPC v ČR“, jehož cílem byla podpora při zavádění směrnice IPPC ve vybraných sektorech hospodářství, zejména zemědělské výroby. V roce 2003 byly ukončeny dva projekty – projekt „Podpora zavádění Lokální agendy 21“ a projekt „Vytváření partnerství v komunitách“. Cílem těchto projektů byl přenos zkušeností Velké Británie v oblasti rozvoje a implemen-

V září 2002 zahájil ministr Ambrozek a britský státní parlamentní podtajemník životního prostředí Lord Whitty twinningový projekt na implementaci rámcové směrnice ES o vodách.

tace strategií udržitelného rozvoje na místní úrovni se zapojením širokého spektra skupin veřejnosti do rozhodování o otázkách spojených s ochranou a tvorbou životního prostředí.

Další skupina projektů je v České republice podporována přímo prostřednictvím grantového schématu DFID. Tyto projekty jsou zaměřeny především na zvýšení účasti veřejnosti na rozhodování, vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí, na ochranu přírody a podporu nevládních environmentálních organizací. Jedná se např. o projekt na zachování a obnovu mokřadových habitatů v ČR, projekt na zapojení vesnických škol do mezinárodního eko-programu nebo projekt na ochranu sovy pálené v ČR.

Velká Británie se jako hlavní partner spolu s Francií a Rakouskem podílela na **twinningovém projektu Phare „Implementace směrnic ES v oblasti ochrany vod“**. Na Ministerstvu životního prostředí působil od 20. září 2000 tzv. představní poradce z Velké Británie, jehož hlavním úkolem bylo spolu s dalšími krátkodobými experty napomáhat při implementaci čtyř základních směrnic ES týkajících se ochrany vod (podzemní vody, nebezpečné látky ve vodách, dusičnany a pitná voda). Rozpočet projektu činil 36 mil. Kč. Projekt byl ukončen v dubnu 2002.

V květnu 2002 byl zahájen navazující projekt **„Rámcová směrnice o vodě“**. Twinningová část projektu byla řešena konsorciem Velké Británie, Francie, Rakousko ve spolupráci s Německem.

Projekt plnil šest hlavních úkolů:

- Revize Implementačního plánu Rámcové směrnice
- Příprava sekundární legislativy
- Zpracování pilotního plánu povodí řeky Orlice

- Návrh vynucovacích postupů
- Rozvoj monitorovacích systémů
- Metody komunikace se zainteresovanou veřejností

V červenci 2003 byl zahájen 18ti měsíční projekt Phare 2002 **„Posílení implementace IPPC“**. Twinningový projekt je řešen Nizozemím a Velkou Británií.

Ve dnech 24. – 25. července 2003 se uskutečnila studijní cesta zástupců odboru Evropské unie MŽP věcí na britském Ministerstvu životního prostředí, výživy a venkova. Cesta byla zaměřena na způsob zajištění koordinace evropské agendy ve Velké Británii. V návaznosti na tuto cestu se dne 16. října 2003 v Praze uskutečnil česko-britský seminář, jehož cílem byla výměna zkušeností z přípravou národních pozic v průběhu legislativního procesu Evropské unie a prozrazování principů udržitelného rozvoje v obou zemích.

Další spolupráce s Velkou Británií by měla být soustředěna především na oblast změny klimatu a nové chemické politiky EU. Inspirací pro ČR je také systém zpracovávání cost-benefit analýz při formování národních pozic k evropským legislativním návrhům.

Kontakt:
Ministerstvo životního prostředí, výživy a venkova (DEFRA)

ministřyně: Margaret Beckett
adresa: Department for Environment, Food & Rural Affairs
Nobel House
17 Smith Square
London SW1P 3JR
tel: +44 (0) 20 7238 6609
www.defra.gov.uk

ČESKÁ REPUBLIKA A EVROPSKÁ AGENTURA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

ČINNOST EEA

Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency, EEA) byla založena dne 7.4.1990 Nařízením Rady ES č. 1210/90, fakticky však funguje od roku 1994. Jejím sídlem je Kodaň. Současnými členy jsou kromě států EU a nově přistupujících členů a kandidátských zemí také Island, Lichtenštejnsko a Norsko, dohromady má EEA 31 členů. Česká republika spolupracuje s EEA již od roku 1993, převážně v oblasti informačních systémů. Plnohodnotným členem EEA je podobně jako dalších devět nově přistupujících členů EU od 1. 1. 2002 na základě smlouvy o účasti ČR v EEA a v EIONET z 28. června 2001 (č. 14/2002 Sb.m.s.).

Cílem EEA je včasné poskytování relevantních, spolehlivých a v evropském měřítku srovnatelných informací za účelem podpory udržitelného rozvoje a zlepšení stavu životního prostředí, přijímání nezbytných opatření na ochranu životního prostředí, zajišťování dobré informovanosti veřejnosti o stavu životního prostředí a doporučování v tomto smyslu vhodných technických a vědeckých řešení. Prostředkem pro sběr, monitorování a rozbor dat zaměřených na kvalitu životního prostředí je Evropská informační a pozorovací síť – EIONET.

Práci agentury řídí Řídící výbor (Management Board), kde je Česká republika zastoupena od 1. listopadu 2003 náměstkem ministra pro životní prostředí – ředitelem sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomášem Novotným. Jeho alternátem je JUDr. Jiří Hlaváček, ředitel odboru Evropské unie MŽP. Předsedou Řídícího výboru je od 1. ledna 2004 generální ředitel Švédské agentury životního prostředí Lars-Erik Liljelund, místopředsedy generální ředitel pro mezinárodní spolupráci Spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů SRN Hendrik Vygen a státní tajemník pro evropské záležitosti a mezinárodní vztahy Ministerstva životního prostředí, územního plánování a energetiky Slovinska Marko Slokar.

Poradním orgánem EEA je Vědecký výbor (Scientific Committee), kterému předsedá od roku 2002 zástupce ČR prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

Hlavními tématickými oblastmi, na které se působení EEA zaměřuje, je změna klimatu, biodiverzita, ochrana lidského zdraví a kvality života a udržitelné využívání a nakládání s přírodními zdroji a odpady.

Mezi priority EEA vytyčené ve strategii pro období let 2004 – 2008 patří:

- zefektivnění předávání informací v rámci informačních systémů
- boj proti změně klimatu
- boj proti ztrátě biodiverzity a
- ochrana zdraví člověka a kvality života (chemické látky, kvalita vod, mořské prostředí, kvalita ovzduší, městské prostředí a hluk, přírodní rizika)

- udržitelné využívání přírodních zdrojů a nakládání s odpady
- vnější spolupráce
- podpora udržitelného rozvoje (analýza efektivnosti politik)

EEA si klade za cíl zlepšení výměny informací především prostřednictvím sítě EIONET. Činnost Agentury se zaměřuje také na efektivnější a hlubší spolupráci s expertními organizacemi jednotlivých členských států (především prostřednictvím sítě národních referenčních středisek a Evropských tématických center). V ČR se tato spolupráce týká především Českého ekologického ústavu, České geologické služby, Českého hydrometeorologického ústavu, Výzkumného ústavu vodohospodářského, České inspekce životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny, Správy chráněných krajinných oblastí a Výzkumného ústavu pro krajinu a okrasné zahradnictví. Cílem spolupráce je lepší monitorování stavu životního prostředí v nových členských zemích.

Kromě hlavní činnosti, podávání informací o stavu životního prostředí ve státech, které se podílejí na činnosti EEA, byly v rámci strategie vytyčeny dva nové cíle, a to podpora integrace zemí přistupujících do EU a hodnocení dopadů rozšíření Společenství na stav životního prostředí, hodnocení efektivnosti, dopadů a přínosů politiky životního prostředí prováděné na komunitární úrovni.

Na činnosti EEA jsou kladeny stále větší nároky především ze strany institucí EU, zvláště Evropské komise, a členských států a její působnost se tudíž posouvá od pouhého poskytování informací a navrhování technických opatření k posuzování efektivnosti environmentální politiky a sektorálních politik s ní souvisejících a k navrhování případných nových opatření.

S tím souvisí i nároky EEA na zvýšení vlastního rozpočtu – pro rok 2004 dosáhl plánovaný rozpočet souhrnné výše 31,114 mil. EUR, ze kterých je 27,2 mil. EUR přímým příspěvkem z komunitárního rozpočtu, 3,333 mil. EUR jsou plánované příspěvky od budoucích nových členů EEA, ale zatím nečlenů EU, Bulharska, Rumunska a Turecka, a částka 0,579 mil. EUR jako příspěvek od zemí EFTA.

ČR V EEA

Od počátku spolupráce ČR s EEA je praktickou koordinací vztahů s EEA pověřen Český ekologický ústav, který má úlohu tzv. národního koordinačního místa (National Focal Point), jehož ředitelem a tak i národním koordinátorem ČR ve vztahu k EEA je od 1. ledna 2004 Ing. Erik Geuss.

Česká republika se oficiálně stala členem EEA dne 1. ledna 2004, vzájemná spolupráce ovšem probíhá již od roku 1993, a to na základě programu mnohonárodní spolupráce Phare, zaměřeného na životní prostředí.

Od data svého vstupu do EU přestane Česká republika platit členskou příspěvkou EEA (v roce 2003 přes 15,5 mil. Kč), které začnou být místo toho hrazeny z ústředního rozpočtu EU. Současným největším problémem v oblasti rozpočtu, který Agentura musí řešit, se týká poměru úkolů, které má EEA plnit, a množství přidělených financí, které nekorresponduje s nároky kladenými na EEA. Výdajová stránka rozpočtu je plánována podle Strategického plánu pro rok 2004 – na aktivity EEA připadá 14,612 mil. EUR, 16,5 mil. EUR pokrývá administrativní výdaje.

NÁVŠTĚVA VÝKONNÉ ŘEDITELKY EEA V ČR

Prof. Jacqueline McGlade převzala funkci výkonné ředitelky EEA v červnu 2003 a od počátku se zaměřila na přípravu nové strategie působení Agentury pro roky 2004 – 2008. Kromě hlavní činnosti, podávání informací o stavu životního prostředí ve státech, které se podílejí na činnosti EEA, byly v rámci strategie vytyčeny dva nové cíle, a to podpora integrace zemí přístupujících do EU a hodnocení dopadů rozšíření Společenství na stav životního prostředí, hodnocení efektivity, dopadů a přínosů politiky životního prostředí prováděné na komunitární úrovni.

Předmětem diskuse během návštěvy prof. McGlade dne 18. března 2004 bylo především stávající fungování informačních systémů (EIONET, REPORTNET) a možnosti jejich zefektivnění, včetně způsobu efektivního sběru, předávání a výměny sebraných dat (reporting) a jejich vyhodnocování.

Na programu byla také možnost aktivního zapojení ČR do výběru nových tematických středisek pro ochranu přírody a biologické rozmanitosti (Nature Protection and Biodiversity), které končí své působení ve Francii, a pro odpady a materiálové toky (Waste and Material Flows), které působilo v Dánsku. V r. 2004 jejich smlouvy nebudou již prodlouženy a bude vyhlášeno nové výběrové řízení pro umístění těchto dvou tematických středisek.

Fungování Evropských tematických středisek, ale také odsouhlasení sady indikátorů a schválení víceletého strategického plánu EEA pro roky 2004 – 2008 a rozpočtu EEA pro rok 2004 byly předmětem 38. jednání Řídícího výboru EEA dne 9. března 2004 v Kodani za účasti člena Řídícího výboru za ČR, náměstka ministra životního prostředí – ředitele sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomáše Novotného.

Během návštěvy výkonné ředitelky EEA prof. McGlade byla dále diskutována následující témata:

1. české priority v rámci návrhu Státní politiky životního prostředí (na programu vlády dne 17. března 2004) a jejich podobnost s cíli Víceleté strategie EEA 2004 – 2008
 - ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti (zastavení poklesu biodiverzity a péče o vodní a mokřadní systémy a revitalizace vodních biotopů)
 - udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady (ochrana povrchových a podzemních vod, neobnovitelných přírodních zdrojů, využívání obnovitelných zdrojů, snižování energie

tické (vláda schválila dne 10. března 2004 Státní energetickou koncepci) a materiálové náročnosti výroby a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů, odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady)

- životní prostředí a kvalita života (snižování zátěže prostředí a populace toxickými kovy a organickými polutanty, snížení počtu území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší, ochrana životního prostředí a člověka před hlukem, environmentálně příznivé využívání krajiny, omezování průmyslových vlivů a rizik, ochrana životního prostředí před negativními účinky živelních událostí a následky krizových situací)
 - ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší (snižování emisí skleníkových plynů, snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší, ochrana ozonové vrstvy Země), vláda projedná v dubnu 2004 Národní program na zmírnění změny klimatu v České republice
2. otázka propojení ekonomiky a životního prostředí a posílení environmentálního pilíře udržitelného rozvoje Lisabonské strategie, prosadit chápání, že životní prostředí není brzdou ekonomického a sociálního rozvoje, ale naopak ne nedílnou součástí především ve střednědobém a dlouhodobém horizontu (analýzy výhodnosti ochrany životního prostředí – zdravotní stav obyvatelstva, ekonomické rentabilnosti – snižování energetické a materiálové náročnosti, zvyšování efektivnosti výroby a produktivity práce, snižování závislosti na mimoevropských materiálových zdrojích a omezování zranitelnosti evropské ekonomiky, větší důraz na vědu a výzkum a technologický rozvoj včetně environmentálních technologií, a sociálního přínosu – vytváření nových pracovních sil, kvalita života obyvatelstva), k tomu mají směřovat i připravované tematické strategie v rámci Evropské unie, které mají být dokončeny v letech 2004 – 2006.
 3. posílení mezinárodní spolupráce a efektivní výměny informací (reporting), postupné efektivní sjednocování metodologií sběrů a vyhodnocování dat na úrovni OSN, OECD a EU, využití institucí, které v tomto směru dosahují vysoké kvality dat a jejich analýz (tj. v Evropě EEA).
 4. spolupráce EEA a Regionálního centra pro životní prostředí zemí střední a východní Evropy se sídlem v maďarském Szentendre (Regional Environment Center – REC, založeno těmito státy za přispění EU, USA a Japonska v r. 1991) – využití služeb REC pro zajištění širší účasti a osvěta veřejnosti a hlavních zájmových skupin, především na regionální a místní úrovni a podnikové sféry, rozšíření spolupráce s odbornými národními institucemi v rámci sítě EIONET/Reportnet.

*Zuzana Krystová
odbor Evropské unie MŽP*

ÚČAST ČR NA AKTIVITÁCH V RÁMCI SÍTĚ IMPEL

V roce 1992 byla ustavena síť Evropské unie pro zavádění a prosazování práva životního prostředí – IMPEL (Implementation and Enforcement of Environmental Law). Jejím hlavním cílem je zajištění efektivnější aplikace zákonů o životním prostředí. K dosažení tohoto cíle si dal IMPEL za úkol propagovat výměnu informací a zkušeností a rozvoj větší důslednosti v přístupu k zavádění, aplikaci a prosazování zákonů o životním prostředí se zvláštním důrazem na předpisy o životním prostředí Evropského společenství. Za účelem zapojení kandidátských zemí do sítě IMPEL byla v roce 1998 vytvořena síť AC IMPEL (Accession Countries IMPEL) jako neformální sdružení inspekci životního prostředí přístupujících zemí, v níž se za Českou republiku účastnila Česká inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP). Od počátku byla založena jako dočasná síť, která měla být ukončena vstupem přístupujících zemí do EU a jejich inspekci do IMPELu. Obě sítě se sloučily k 1. 1. 2003, kdy se tedy i ČR stala plnohodnotným členem sítě IMPEL. Národním koordinátorem je Pavel Šremer (ČIŽP).

IMPEL je sice neformální síť při Evropské komisi (DG Environment; Legal Implementation Unit), ale vyvíjí postupy a návody na efektivní aplikaci práva EU. Projekty jsou zastřešeny víceletým pracovním programem. Program na léta 2002 – 2006 je dostupný na stránkách Evropské komise: (<http://www.europa.eu.int/comm/environment/impel/workprog.htm>). V roce 2004 jsou hlavními aktivitami následující projekty:

- IMPEL „Review“ pracovní skupina (vedoucí země Velká Británie);
- Elektronický reporting při implementaci IPPC (vedoucí země Irsko);
- Podmínky v environmentálních povoleních souvisejících s odpady (vedoucí země Finsko);
- Projekt REMAS (vedoucí země Velká Británie);
- Přeshraniční pohyb odpadů (vedoucí země Velká Británie);
- síť „TFS“ (Transfrontier Shipment of Waste) v přístupu přístupujících zemích (vedoucí země Nizozemí);
- Zohlednění lidského zdraví v rámci směrnice o IPPC (vedoucí země Velká Británie);

- Identifikace „dobrých zásad“ při implementaci systému obchodování s emisemi v rámci EU (vedoucí země Velká Británie);
- Implementace a využití BREFs (vedoucí země Francie);
- Neformální vyřešení sporů v životním prostředí dialogem (vedoucí země Německo);
- IMPEL „Review“ iniciativa Švédska (vedoucí země Švédsko);
- „Inspectan“ – Směrnice pro inspekce životního prostředí pro oblast kožedělného průmyslu (vedoucí země Itálie);
- Projekt „TSF Seaport“ (vedoucí země Nizozemí);
- Projekt „TSF“ – Ověřování místa určení notifikovaného odpadu (vedoucí země Nizozemí).

ČIŽP se aktivně podílí nejen na všech aktivitách sítě IMPEL v zahraničí, ale je také iniciátorem jednání v rámci IMPEL v České republice. Například v červnu 2003 se v Praze uskutečnila mezinárodní konference, která byla zaměřená na problematiku přeshraničního pohybu odpadů.

Česká republika se také podílela na projektu „Minimální kritéria pro inspekce životního prostředí v členských státech EU“ a „Better legislation“ (pod vedením Velké Británie), jehož závěrečná zpráva byla schválena v závěru roku 2003. Zpráva je velice důležitým nástrojem nejen pro inspekce, ale především pro tvůrce nové legislativy, jak na úrovni Evropské komise, pracovních orgánů Rady EU, tak pro členské země samotné (zvláště pro příslušná ministerstva). Obsahuje shrnutí hlavních problémů či nejasností stávající legislativy EU včetně konkrétních příkladů (např. nerozumitelnost, nejasná definice, apod.). Cílem je upozornit na tyto nedostatky v platné legislativě EU a vyvarovat se jich při tvorbě nových předpisů. Zpráva se v současné době překládá do českého jazyka. Anglická verze je dostupná na webových stránkách MŽP www.env.cz (ČR a EU – Dokumenty).

Aktivity a projekty v rámci IMPEL jsou hodnoceny pravidelně na plenárních zasedáních IMPEL dvakrát ročně v zemi předsednictví EU. Příští plenární zasedání se uskuteční ve dnech 2. – 4. června 2004 v Dublinu.

*Veronika Šafránková,
zástupkyně ředitele odboru Evropské unie MŽP*

RUMUNSKO

1. Stav životního prostředí v Rumunsku

Rumunsko je kandidátskou zemí EU a nachází se ve fázi implementace legislativy ES. Kapitola 22: Životní prostředí nebyla doposud uzavřena. Došlo sice v pokroku v ochraně životního prostředí, ale jeho stav není dobrý a na jeho zlepšení bude potřeba vynaložit značné úsilí. Prostředky alokované ze státního rozpočtu jsou ve srovnání s potřebami na zajištění administrativních kapacit a investic velmi nízké.

1.1. OVZDUŠÍ

Rumunsku se podařilo snížit emise znečišťujících látek do ovzduší a to především emise ze stacionárních zdrojů, které klesly o 40 %, emise z mobilních zdrojů klesly o 20 %. Probíhající modernizace a restrukturalizace energetického sektoru měla pozitivní efekt na stav ovzduší.

Přestože množství emisí ve vzduchu během posledních let kleslo, kvalita ovzduší se ve většině regionů výrazně nezlepšila. Rumunsko zůstává stále zemí s ekonomikou závislou na těžkém průmyslu.

1.2. VODA

Rumunsko přijalo řadu právních předpisů ošetřujících problematiku pitné vody, koupacích vod, znečištění způsobeného nitráty, vypouštění nebezpečných látek a hospodaření v pobřežních oblastech. Byla ustanovena komise pro koordinaci a sledování implementace rámcové směrnice o vodě a byl dokončen předběžný přehled nebezpečných látek vypouštěných do povrchových vod. Pokud se týče kvality vod, nebyly dosud zpracovány plány povodí. V souvislosti se směrnicí o městských odpadních vodách by měla být vydána rozhodnutí týkající se citlivých oblastí.

Rumunské pobřeží, které zaujímá 247 km, je také vystavováno velkému tlaku. Zdroje znečištění pochází převážně z Dunaje, přímých výpustí nečištěných nebo špatně čištěných odpadních vod a přístavů. Zatímco rumunské řeky bývají na jaře rozvodněné, což vede ve většině případů k povodním, tak po zbytek roka mívají nízkou hladinu vody nebo jsou skoro vyschlé. Časté a intenzivní povodně jsou charakteristickým hydrologickým fenoménem Rumunska a mají za následek oběti na lidských životech a značné materiální škody.

Množství dodávané pitné vody činí 500 – 800 l/den/os. Na veřejný vodovod je napojeno 91,8 % městských obyvatel a 33,5 % obyvatel žijících na vesnicích.

1.3 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Největším zdrojem odpadu v Rumunsku je těžební průmysl, průmysl jako takový a obce a města. Odpad z těžebního průmyslu zmenšil za pět let desetkrát, produkce odpadu z průmyslu klesla z původních 51 na 34 mil. tun. Tento pokles je spojen s poklesem ekonomiky a výroby. Celková produkce odpadu činí 76.5 mil. tun.

Největšího pokroku bylo dosaženo v přijetí a sladění legislativy s ES v oblasti nebezpečných odpadů, skládkování odpadů, obalech a odpadů z lodí. Bude zapotřebí vypracovat regionální plány odpadového hospodářství a dokončit národní plán odpadového hospodářství. Přestože byly dokončeny

	Celková rozloha (tis.km ²)	Chráněné oblasti (%)	Zalesněné oblasti (%)	SO _x (tis. t/rok)	NO _x (tis. t/rok)	Komunál. odpad (kg/os)	CO ₂ (mil. t/rok)
Rumunsko	237,5	0,9	28	898	330	276	105
ČR	79	16,2	34	273	409,5	330	121,5

Produkce odpadu a nakládání s odpady v Rumunsku

Odpadu celkem	Produkce odpadu (mil t/rok)			Recyklace/ znovuvyužití		Spalování		Skládkování	
	Těžební odpad	Prům. odpad	Komun. odpad	mil t	%	mil t	%	mil t	%
Rumunsko									
76,5	36,7	33,6	6,2	11	14,4	0,2	0,3	65,3	85,4
Česká republika									
35,5	2,4	8,8	4,2	23	65	0,3	1	7,1	20

seznamy skládek, bude zapotřebí objasnit situaci a stav průmyslových skládek. Je nutné, aby právní předpisy, které byly přijaty, byly také striktně dodržovány.

1.4. OCHRANA PŘÍRODY

Geografické umístění Rumunska, stejně tak jako jeho geologická, pedologická a kulturní historie, vyúsťuje ve vysokou krajinnou rozmanitost a diverzitu ekosystémů. Přírodní a polopřírodní ekosystémy zaujímají 47 % celkové rozlohy země. Větší část rumunské přírody je velmi dobře chráněna, zejména horské lesy a mokřady. Lesy a zalesněné oblasti pokrývají 28 % celkové plochy. V současné době je regenerace 45 % lesů přirozeně regulována a u 55 % je řízena výsadbami. Rumunsko disponuje 827 přírodními chráněnými oblastmi, což je 5.8 % celkové plochy. V minulém roce byl zaznamenán pokrok v oblasti sjednocování dat ohledně vytipování stanovišť a zvláště chráněných oblastí, stejně tak jako v zavedení administrativních kapacit s tímto souvisejících.

2. Spolupráce mezi Českou republikou a Rumunskem v oblasti životního prostředí

Dne 29. května 2002 se v Praze uskutečnilo setkání Ing. Martiny Motlové, náměstkyně ministra ČR – ředitelky sekce zahraničních vazeb, s Ionem Bazacem, státním tajem-

níkem Ministerstva vodního hospodářství a životního prostředí Rumunska. Hlavním cílem tohoto setkání bylo podiskutovat a předat si informace ohledně vyjednávání kapitoly 22: Životní prostředí a zkušeností s transpozicí a implementací environmentálního acquis v praxi.

Ve dnech 19. – 20. června 2003 se uskutečnila na pozvání rumunského ministra vodního hospodářství a životního prostředí Petra Lificiu návštěva ministra životního prostředí ČR Libora Ambrozka v Bukurešti. Účelem návštěvy byla výměna zkušeností týkajících se harmonizace legislativy ES v oblasti životního prostředí.

V roce 2004 se plánuje návštěva ředitelky odborů evropské integrace bulharského a rumunského ministerstva životního prostředí v České republice. Návštěva bude zaměřena na aktuální otázky politiky životního prostředí Evropské unie a pomoc oběma zemím ve vyjednávacím procesu.

MŽP má zájem na rozvíjení další spolupráce jak na bilaterální úrovni (expertní pomoc – přávání praktických zkušeností z oblasti ochrany přírody, vodního a odpadového hospodářství, decentralizace státní správy, zavádění čistší produkce) tak i spolupráce financované v rámci programů EU Phare a TAIEX.

Kontakty

Ministerstvo životního prostředí a vodního hospodářství

ministr: Speranta Maria Ianculescu

adresa: 12 Bd. Libertatii, Sector 5

704 33 Bucharest, Romania

tel.: +40 1 314 40 20

<http://www.mappm.ro>